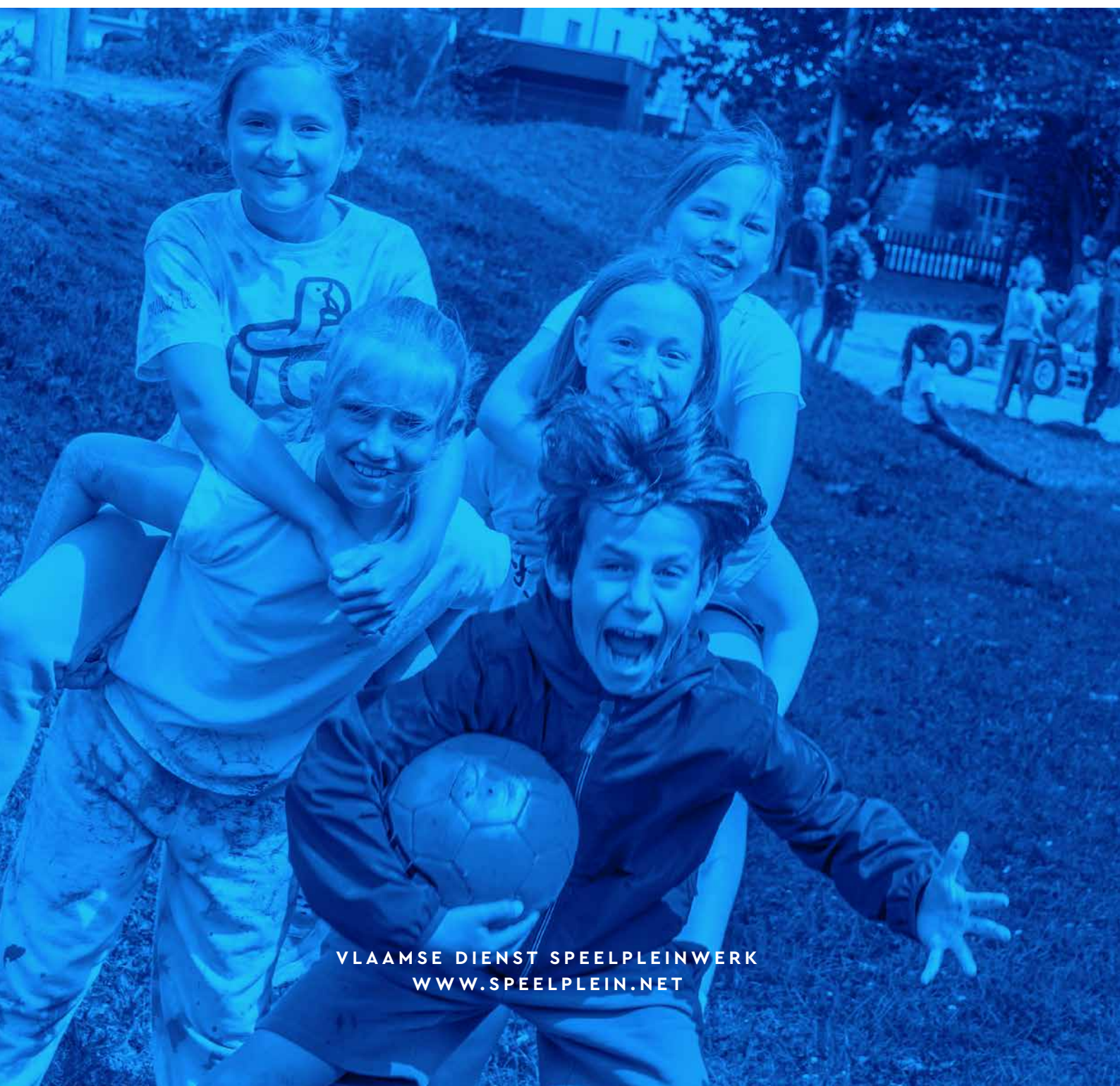

vlaamse dienst
speelpleinwerk

SPEELPLEINWERK ONDER DE LOEP

2025

VLAAMSE DIENST SPEELPLEINWERK
WWW.SPEELPLEIN.NET

SPEELPLEINWERK ONDER DE LOEP

**ONDERZOEKSRAPPORT
VIJFJAARLIJKSE SPEELPLEINENQUÊTE
2025**

COLOFON

*Een uitgave van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk
(VDS) vzw
Mechelen, juni 2026*

*Redactie & interpretatiegroep:
Johan Meire (Kind en Samenleving vzw)
Bert Breugelmans (VDS vzw)
Tine Bergiers (VDS vzw)
Wim Van Leeuwen*

*Lay-out:
Pieter Vanhoutte*

*Met dank aan:
Alle respondenten die de moeite namen om de eigen
gegevens bij te houden en de uitgebreide vragenlijst te
doorworstelen.*

Met steun van de Vlaamse Overheid

Inhoud

1. INLEIDING			
Een belangrijk instrument sinds 1985	p.7		
2. LEESWIJZER			
Speelpleinwerk – de definitie	p.9		
Speelpleinwerk – de opdracht	p.10		
Opbouw van het rapport	p.10		
basisschema van een vakantiewerking	p.11		
3. OMGEVINGSANALYSE EN VALIDITEIT			
Bereik van speelpleinwerk	p.13		
Organisatoren	p.14		
Werkingen	p.16		
Evolutie aangesloten leden	p.17		
Lokaal werken is onze sterkte!	p.19		
4. PROFIEL VAN HET SPEELPLEINWERK			
Kinderen op het speelplein	p.21		
Aantal kinderen	p.21		
Leeftijdscategorieën	p.24		
Capaciteit	p.26		
Diversiteit op het speelplein	p.27		
Speelkansen voor kinderen	p.32		
Speelvormen	p.32		
Materiaal	p.33		
Speelinfrastructuur	p.38		
Speelsysteem	p.44		
Speelpleinploeg	p.49		
Aantal begeleiders en medewerkers	p.49		
Profiel van de animatoren en hoofdanimatoren	p.50		
Co-animatoren	p.54		
Vrijwilligerswerk en tewerkstelling	p.55		
Loon- en onkostenbeleid	p.61		
Uittreksel strafregister	p.62		
Werving van animatoren	p.63		
Animatoren bijhouden	p.64		
Takenpakket van een hoofdanimator	p.66		
Jaarwerking	p.67		
Stuurgroep	p.69		
5. ORGANISATORISCHE ONDERBOUW – PRAKTISCHE ORGANISATIE			
Centralisatie en decentralisatie	p.73		
Werkingsperiode en openingstijden	p.74		
Werkingsperiode	p.74		
Dagverloop	p.77		
Prijzenbeleid	p.77		
Dagprijs	p.77		
Extra kosten	p.79		
Kortingstarieven	p.80		
Type tarief	p.81		
Inschrijvingsbeleid	p.82		
Manieren van inschrijven	p.82		
Deelnemers van buiten de stad of gemeente	p.83		
Een inschrijvingsstop	p.85		
Opvang	p.87		
6. ORGANISATORISCHE ONDERBOUW – BESTUUR EN BEHEER			
Oprichting van het speelplein	p.90		
De rechtsvorm van speelpleinwerkingen	p.92		
Beleid van de organisator	p.93		
Visietekst	p.95		
Ondersteuning vanuit het lokaal bestuur	p.96		
Financiën	p.97		
Inkomsten	p.97		
Uitgaven	p.98		
Inkomsten versus uitgaven	p.99		
Besparingen zetten zich verder	p.100		
Verzekeringen	p.101		
Externe relaties	p.102		
Betrokkenheid en participatie	p.102		
Invloed op het beleid van het lokaal bestuur	p.105		
Zomerscholen	p.106		
Externe druk	p.106		
Promotie van de speelpleinwerkingen	p.108		
7. UITDAGINGEN VOOR HET SPEELPLEINWERK ANNO 2025			
Belangrijkste kenmerken	p.111		
speelpleinwerk anno 2035	p.113		
Trots op de afgelopen 5 jaar	p.116		
Andere speelinitiatieven in de stad of gemeente	p.116		
8. SLOTBESCHOUWING			
9. BIJLAGEN			
Bijlage 1: Wat zou jij doen moest je één dag de baas zijn van de VDS?	p.126		
Bijlage 2: Op welke verwezenlijkingen in de afgelopen 5 jaar ben jij het meest trots?	p.130		
Bijlage 3: Opmerkingen bij speelpleinwerk anno 2035	p.138		

1. Inleiding

EEN BELANGRIJK INSTRUMENT SINDS 1985

Sinds 1985 legt de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) om de vijf jaar een uitgebreide vragenlijst voor aan de verantwoordelijken van alle speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel. Dit jaar bestaat deze Vijfjaarlijkse speelpleinenquête 40 jaar en zijn we toe aan de achtste editie. Doorheen de jaren hebben we op deze manier een rijke en unieke bron aan informatie opgebouwd. De resultaten maken het mogelijk om evoluties binnen de jeugdwerkmethodiek 'speelpleinwerk' in kaart te brengen en beter te begrijpen hoe het speelpleinlandschap verandert.

Voor zowel de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk als voor de lokale werkingen zijn deze cijfers van grote waarde. Voor VDS vormen ze een essentiële basis om beleid, aanbod en dienstverlening als koepelorganisatie af te stemmen op de noden en realiteit van het werkveld. Daarnaast gebruiken we de gegevens uit de enquête om onze standpunten als belangenbehartiger te onderbouwen en kracht bij te zetten.

Ook voor lokale speelpleinwerkingen bieden de resultaten een waardevol instrument. Ze laten werkingen toe om hun eigen werking te spiegelen aan het bredere speelpleinlandschap, om beleidskeuzes te toetsen en om nieuwe inzichten op te doen. Dankzij deze enquête krijgen speelpleinwerkingen zicht op hoe andere organisaties werken en welke keuzes zij maken.

Samen werken we aan meer en betere speelkansen voor kinderen en groeikansen voor jongeren!

MEER LEZEN:

www.speelplein.net/onderzoek

www.speelplein.net/overons

2. Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport van de Vijfjaarlijkse speelplein-enquête beschrijft de stand van zaken over de speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel in 2025.

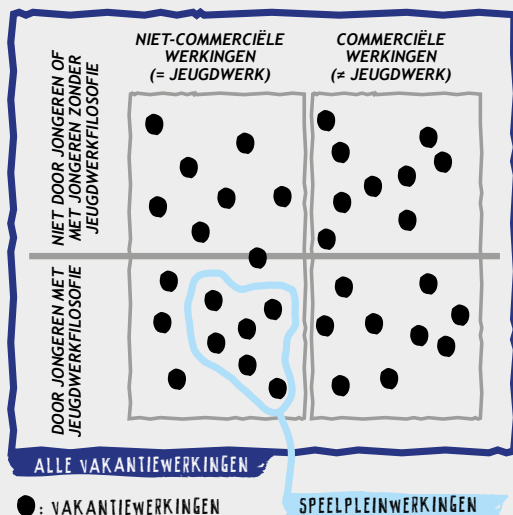
SPEELPLEINWERK IS EEN UNIEKE JEUGDWERKVORM

SPEELPLEINWERK – DE DEFINITIE

Speelpleinwerk is een unieke jeugdwerkvorm in de vakantie(s) van kinderen en jongeren en is een deelverzameling van alle vakantiewerkingen. Op een speelpleinwerking is spelen om te spelen het hoofddoel voor kleuters, lagere schoolkinderen en/of tieners. Naast de 4 kenmerken van een vakantiewerking onderscheidt een speelpleinwerking zich van andere vakantiewerkingen doordat:

- ze zichzelf in de eerste plaats ‘een speelpleinwerking’ noemt;
- het jeugdwerk is op basis van niet-commerciële doelen en jongeren vanuit een jeugdwerkfilosofie actief betreft
 - ➔ Jongeren krijgen er kansen om te groeien, voeren het speelaanbod uit en worden betrokken bij de aanpak en invulling ervan;
- ze toegankelijkheid van kinderen en jongeren actief nastreeft
 - ➔ Speelpleinwerk heeft een sterk lokaal karakter en wordt gekenmerkt door een hoge graad van toegankelijkheid.

Speelpleinwerk als unieke jeugdwerkmethodiek is een deelverzameling van alle vakantiewerkingen. Qua dienstverlening maken we geen onderscheid tussen speelplein- en andere vakantiewerkingen.

DEFINITIE VAKANTIEWERKING

- Spelen staat centraal
- Kinderen als doelgroep: kleuters, lagere schoolkinderen en/of tieners
- Actief in de vakantie(s)
- Deelnemers kiezen zelf hoe vaak ze deelnemen

DEFINITIE SPEELPLEINWERKING

- Spelen staat centraal
- Kinderen als doelgroep: kleuters, lagere schoolkinderen en/of tieners
- Actief in de vakantie(s), in regel zonder overnachting voor de deelnemers
- Deelnemers kiezen zelf hoe vaak ze deelnemen
- Het speelplein is een plek voor én door jongeren
- Zet actief in op toegankelijkheid

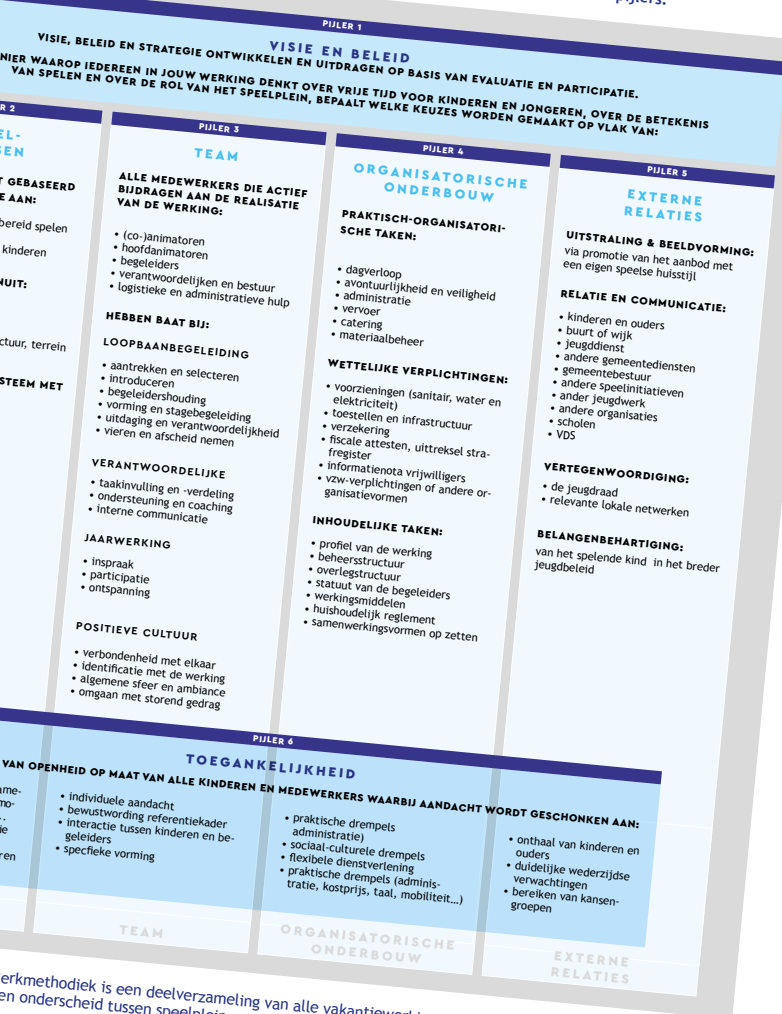
MEER LEZEN:

www.speelplein.net/overvakantiewerkingen

www.speelplein.net/overspeelpleinwerk

BASISSCHEMA VAN EEN VAKANTIEWERKING

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) is al 50 jaar expert in het ondersteunen van vakantiewerkingen. Expertise zijn gebouwd op onze jarenlange dienstverlening als koepel voor het speelpleinwerk in Vlaanderen en Brussel. Vakantiewerking kan bij ons terecht voor vorming, ondersteuning en informatie over alle aspecten van de werking. Onderstaand schema biedt een overzicht van al deze aspecten ondergebracht in zes pijlers.

BASISSCHEMA VAN EEN VAKANTIEWERKING

Het profiel van het speelpleinwerk met de gedetailleerde resultaten is opgebouwd volgens het *basisschema van een vakantiewerking* dat de VDS ontwikkeld heeft. Dit model is een schematische weergave van een speelpleinwerking in al zijn facetten en kan tevens beschouwd worden als een blauwdruk die op elke werking past. Het is een instrument en een uitnodiging om een beleid te maken rond elk van de pijlers in het schema.

In de resultatensectie van het rapport gebruiken we de 4 pijlers van het schema: speelkansen, speelpleinploeg, organisatorische onderbouw en externe relaties. Toegankelijkheid, het 5e onderdeel, zit verweven in elk van de 4 pijlers.

Met dit rapport heb je alles in handen om je eigen beleid mee te inspireren of bij te sturen, uiteraard rekening houdende met je lokale context. Lees en laat lezen. Discussieer, daag uit en bespreek samen wat jullie hiervan kunnen inzetten op jullie eigen werking. Laat het de start zijn van opnieuw vijf jaar meer en betere speelkansen voor alle kinderen en jongeren.

De werkmethode is een deelverzameling van alle vakantiewerkingen. Het onderscheid tussen speelplein- en andere vakantiewerkingen.

DEFINITIE VAKANTIEWERKING

- Spelen staat centraal
- Kinderen als doelgroep: kleuters, lagere schoolkinderen en/of tieners
- Actief in de vakantie(s)
- Deelnemers kiezen zelf hoe vaak ze deelnemen

DEFINITIE SPEELPLEINWERKING

- Spelen staat centraal
- Kinderen als doelgroep: kleuters, lagere schoolkinderen en/of tieners
- Actief in de vakantie(s), in regel zonder overnachting voor de deelnemers
- Deelnemers kiezen zelf hoe vaak ze deelnemen
- Het speelplein is een plek voor én door jongeren
- Zet actief in op toegankelijkheid

VDS vlaamse dienst
speelpleinwerk

Iedereen kan met elke vraag bij ons terecht!

#VDSVZW
WWW.SPEELPLEIN.NET

MEER LEZEN:

www.speelplein.net/basisschema

3. Omgevings- analyse en validiteit

Wanneer we de speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel willen omschrijven, wordt er een beroep gedaan op 2 verschillende bronnen. Enerzijds hebben we deze Vijfjaarlijkse Speelpleinenquête en anderzijds hebben we onze eigen digitale VDS-speelpleindatabase. In deze laatste houden we de gegevens bij van alle speelpleinorganisatoren -en werkingen. Aan speelpleinverantwoordelijken wordt gevraagd om deze database jaarlijks te updaten en ook onze eigen medewerkers houden ze up to date op basis van speelpleinbezoeken en contacten met verantwoordelijken.

BEREIK VAN SPEELPLEINWERK

Anno 2025 zijn er in Vlaanderen en Brussel 612 speelpleinwerkingen (in 2021 nog 628) verspreid over 304 steden en gemeenten. Van de 304 gemeenten (285 in Vlaanderen en 19 in het Brussels Hoofdstedelijk gewest) zijn er dus 22 gemeenten zonder speelpleinwerking. Deze werkingen worden georganiseerd door 393 organisatoren. Een organisator kan dus organisator zijn van meerdere speelpleinwerkingen. Op onze website www.speelplein.net/speelpleinzoeker kan je steeds een actueel overzicht vinden van de gemeentes in Vlaanderen en Brussel waar een speelpleinwerking te vinden is.

ORGANISATOREN

ORGANISATOREN	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2010	73	18	65	89	69	92	406
2015	72	26	63	95	68	92	416
2021	72	30	68	87	69	93	419
2025	73	31	59	81	60	89	393
	18,60%	8%	15%	20,8%	15%	22,6%	100%

In 2025 waren er dus 393 actieve speelpleinorganisatoren terwijl er in de vorige editie 419 verschillende organisatoren waren. De daling is te verklaren door;

- ... het **samensmelten van gemeenten**. In de periode tussen 2021 en eind 2025 zijn er in België in totaal 13 fusies in Vlaanderen doorgevoerd. Daarbij werden verschillende organisatoren samengevoegd tot één nieuwe organisator met verschillende speelpleinwerkingen;
- ... het **stoppen van een aantal (particuliere) speelpleinwerkingen**, net zoals in de vorige enquête. Die dalende trend zet zich dus helaas verder;
- ... een **grondige schoonmaak (2023)** van onze digitale database waarbij ‘slapende’ profielen werden verwijderd en ‘andere vakantiewerkingen’ van ‘speelpleinorganisatoren’ werden gescheiden. Hierdoor is het in de toekomst makkelijker voor de VDS om een onderscheid te maken tussen speelpleinwerkingen en vakantiewerkingen.

Er zijn een aantal regionale verschuivingen. In Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen zien we een dalende trend. In Brussel en Antwerpen is er telkens 1 organisator bijgekomen. In Limburg, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant blijft de dalende trend zich dus verder zetten. Het aantal fusies was in deze provincies ook het grootst wat dus verhoudingsgewijs zeker een impact heeft op deze cijfers.

Elke van deze organisatoren in Vlaanderen en Brussel kreeg de vraag om de vijfjaarlijkse speelpleinenquête in te vullen. **177 organisatoren hebben de enquête volledig of quasi volledig ingevuld. Het zijn de gegevens uit deze 177 ingevulde enquêtes die in dit rapport werden geanalyseerd en waarover we rapporteren.**

In de speelpleinenquête zelf vulden de 177 organisatoren de gegevens in voor 223 werkingen.

- **138 organisatoren geven aan dat ze één werking hebben** (al zijn er daarbij sommige die toch aangeven om bv wekelijks ook een mobiele werking te hebben, of enkele weken op de ene en enkele weken op een andere locatie te werken).
- **39 organisatoren geven aan dat ze meerdere werkingen hebben** en vullen ook minstens over één werking de gegevens in. Toch hebben we maar beperkte gegevens over deze werkingen. Van de 39 organisatoren met meerdere werkingen vulden er slechts 21 minstens de gegevens over een tweede werking in. 9 organisatoren vulden gegevens over een derde werking in, 6 over een vierde werking, 2 over een vijfde werking. Gekkoo vzw vulde gegevens in over 13 werkingen.

Met deze 177 organisatoren bereikten wij 45% van de 393 organisatoren in Vlaanderen en Brussel. Ter vergelijking: in 2021 werd 38,59% van de organisatoren bereikt, in 2015 37%, in 2010 40%.

Hierbij is wel een kanttekening te maken. Het grootste deel van de Brusselse organisatoren zijn vooral bereikt via de VGC. Daarbij zijn de vragen over de werkingen apart per organisator ingevuld, maar hebben we veel minder gegevens per organisator bij de vragen die het werkingsniveau overstijgen, zoals de vragen over beleid, animatoren, externe relaties... Voor deze vragen zal de goede vertegenwoordiging van Brussel wegvallen, en werken we in de praktijk met de gegevens van 143 organisatoren en niet meer van 177 organisatoren. **Zo gerekend is er een bereik van 36% van de organisatoren wat in lijn ligt met het percentage bereikte organisatoren van vorige edities.**

WE VERGELIJKEN DE 177 ORGANISATOREN DIE DE ENQUÊTE HEBBEN INGEVULD PER REGIO MET ALLE 393 ORGANISATOREN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL.

REGIO	ALLE ORGANISATOREN		RESPONDENTEN ENQUÊTE	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Antwerpen	73	18,60%	41	23%
Brussel	31	8%	29	16%
Limburg	59	15%	19	11%
Oost-Vlaanderen	81	20,8%	20	11%
Vlaams-Brabant	60	15%	24	14%
West-Vlaanderen	89	22,6%	37	21%
Totaal	393		177	

Anders dan in de vorige speelpleinenquête zijn de Brusselse organisatoren nu zeer sterk oververtegenwoordigd, tenminste in de vragen over de werkingen. Ook Antwerpen is oververtegenwoordigd bij de respondenten. Oost-Vlaanderen is dan weer duidelijk ondervvertegenwoordigd.

De enquête bereikte in vergelijking met alle organisatoren in Vlaanderen en Brussel **meer gemeentelijke en dus minder particuliere organisatoren**. Bij de gemeentelijke organisatoren rekenen we de organisatoren waar het lokaal bestuur de werking zelf organiseert, gemeentelijke vzw's en een autonoom gemeentebedrijf. Bij particuliere organisatoren rekenen we zelfstandige vzw's en feitelijke verenigingen.

→ In **282** van de **304** gemeenten in Vlaanderen en Brussel wordt speelpleinwerk georganiseerd.

→ Slechts **22** gemeenten hebben geen speelpleinwerking.

	ALLE ORGANISATOREN		INVULLERS ENQUÊTE	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Gemeentelijk	257	65,39%	134	75,70%
Particulier	136	34,61%	43	24,29%
Totaal	393		177	

WERKINGEN

We spreken over een aparte werking wanneer ze beschikt over een aparte locatie, tenzij de verschillende werkingen in een externe communicatie gepromoot worden als één en dezelfde werking en de verschillende locaties louter pragmatisch zijn. (bv. kleuters hebben een eigen lokaal in een ander gebouw, dan zijn ze als één werking te rekenen). Elke organisator heeft minstens één werking - de concrete speelpleinwerking zelf, meestal aan een bepaalde locatie gelinkt. Maar een organisator kan ook meerdere werkingen hebben. Een werking kan een centrale werking zijn of een wijkwerking. Een mobiele werking beschouwen we ook als een aparte werking.

AANTAL SPEELPLEINWERKINGEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2010	101	28	78	134	87	142	570
2015	91	35	66	140	86	139	557
2021	122	41	88	134	93	150	628
2025	119	47	86	126	85	149	612

Er zijn in 2025 gemiddeld 1,56 werkingen per organisator.

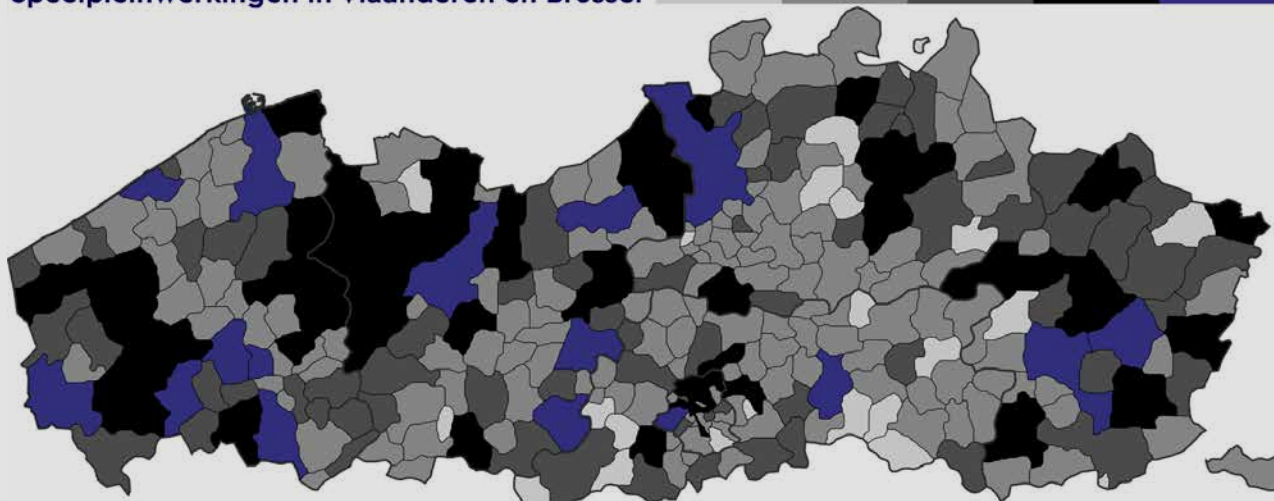
In 2025 waren er dus 612 actieve speelpleinwerkingen terwijl er in de vorige editie 628 verschillende werkingen waren. De daling is te verklaren door dezelfde redenen als bij 'organisatoren'.

DEZE 22 GEMEENTEN ORGANISEERDEN IN 2025 GEEN SPEELPLEINWERKING:

ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL
Baarle-Hertog Grobbendonk Malle Meerhout Schelle Zandhoven	Watermaal- Bosvoorde	Bree Lummen Herstappe	Horebeke Kaprijke	Pepingen Wemmel Bierbeek Bekevoort Lennik Begijnendijk Hoegaarden Boutersem Wezembeek-Oppe Bever	

Speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel

0 1 2 3 TOT 5 >5

Beperken we ons tot de respondenten van de enquête, dan zien we dat de 177 organisatoren die de enquête volledig invulden, in totaal 415 werkingen hebben; dat is een gemiddelde van 2,34 werkingen, wat erop duidt dat de enquête meer is ingevuld door de grotere organisatoren met meerdere werkingen.

Deze 415 werkingen zijn

- 300 centrale werkingen
- 104 wijkwerkingen
- 11 mobiele werkingen

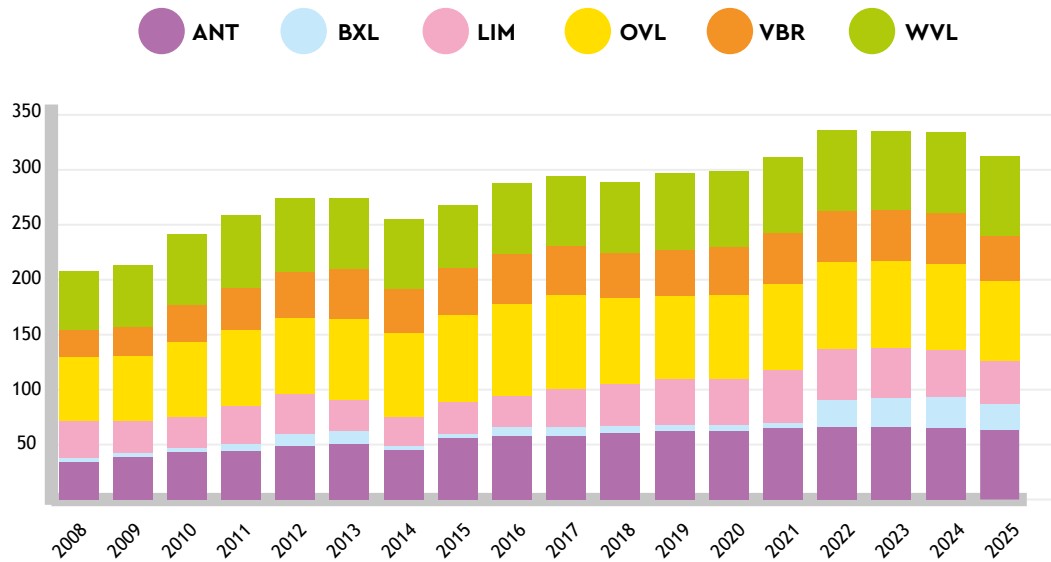
De gegevens over de werkingen (zoals aantal kinderen, inschrijvings- en prijsbeleid, speelkansen, speelsysteem...) zijn dus gebaseerd op **223 werkingen**. Dat is **36,44%** van alle werkingen in Vlaanderen en Brussel. Het bereik van de enquête ligt dus zowel voor de organisatoren als voor de werkingen op **36%**.

EVOLUTIE AANGESLOTEN LEDEN

De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) is al 50 jaar expert in het organiseren van een speelaanbod in vakantietijd. Elke vakantiewerking kan bij ons terecht voor vorming en ondersteuning over alle aspecten van een werking. Onze kennis en expertise zijn gebouwd op onze jarenlange dienstverlening als koepel voor het speelpleinwerk in Vlaanderen en Brussel. Het in het bijzonder ondersteunen we proactief met als doel: meer én betere speelkansen voor elk kind en groeikansen voor alle jongeren. Lokaal werken is onze sterkte. We organiseren opleiding voor jongeren en verantwoordelijken, vorming ter plaatse en we brengen speelpleinen bij elkaar. We geven advies of stappen actief mee in een begeleiding, op maat van elke werking. In diverse werkgroepen en overlegorganen behartigen we de belangen van speelpleinwerk en worden we gewaardeerd voor onze sterke visie op spelen en brede kennis van het jeugdwerk. We gaan voortdurend op zoek naar boeiende samenwerkingen en projecten. We ontwikkelen kant-en-klare producten die zorgen dat speelpleinverantwoordelijken, samen met jongeren, kunnen bouwen aan nog straffer speelpleinwerk.

➔ **79%** van alle speelpleinorganisatoren in Vlaanderen en Brussel was in 2025 lid van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk

We kiezen ervoor om een ledenorganisatie te zijn, waarbij we jaarlijks opnieuw vragen om het lidmaatschap - en dus het vertrouwen - in onze organisatie te bevestigen. Anno 2025 bevestigden 312 speelpleinorganisatoren hun lidmaatschap. Samen vertegenwoordigen ze 504 speelpleinwerkingen. Daarmee vertegenwoordigt de VDS de stem van 79% van alle speelpleinorganisatoren in Vlaanderen en Brussel (of 82% van alle speelpleinwerkingen).

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2008	34	4	34	58	25	53	208
2009	39	3	30	59	26	56	213
2010	44	3	28	69	33	64	241
2011	44	7	34	69	39	66	259
2012	49	11	36	70	41	67	274
2013	51	11	29	74	45	64	274
2014	45	4	26	77	40	63	255
2015	56	4	29	79	43	57	268
2016	58	8	29	83	46	64	288
2017	58	8	35	85	45	63	294
2018	61	6	38	79	41	64	289
2019*	63	5	42	76	41	70	297
2020	63	5	42	76	44	69	299
2021	65	5	48	78	47	69	312
2022	66	25	46	79	47	73	336
2023	66	27	45	79	47	71	335
2024**	65	29	42	79	46	73	339
2025***	64	23	39	73	41	72	312
	21%	7%	13%	23%	13%	23%	100%
*15 gemeenten fusioneren tot 7 gemeenten. Resulteert in minder speelpleinorganisatoren. ** In 2024 trokken we de prijzen op. *** In totaal werden op 1 januari 2025 28 Vlaamse gemeenten samengevoegd tot 13 nieuwe fusiegemeenten.							= 79% van alle spplorg.

De daling ligt in de lijn van de daling van het aantal speelpleinorganisatoren en -werkingen en volgt dezelfde redenering; het samensmelten van gemeenten (*organisatoren betalen slechts 1 bijdrage ongeacht het aantal werkingen*) en het stoppen van een aantal (*particuliere*) speelpleinwerkingen.

In 2024 werden de lidmaatschapsbijdragen geïndexeerd maar dit had een marginaal effect op het aantal aangesloten speelpleinorganisatoren.

LOKAAL WERKEN IS ONZE STERKTE!

306 van de 393 speelplein -en andere vakantiewerkingen die bij ons geregistreerd zijn kregen minstens 1 bezoek in 2025 tijdens een vakantieperiode. Dat is 78% van alle organisatoren. Op 1 organisator na kregen alle aangesloten speelpleinorganisatoren het afgelopen minstens 1 bezoek in volle vakantietijd. We kunnen stellen dat de VDS erin slaagt om nabij te zijn en zijn belofte om langs te komen waar maakt. Lokaal werken, de realiteit en de mensen kennen, blijft een sterkte van onze organisatie en onderscheidt de VDS binnen het bovenlokale jeugdwerklandschap.

4. Profiel van het speelpleinwerk

KINDEREN OP HET SPEELPLEIN

AANTAL KINDEREN

HOEVEEL KINDEREN PER DAG WAREN ER IN DE ZOMER VAN 2025?

Omdat we 223 op 612 werkingen bereikten met de enquête zouden we het totaal van 21.489 kunnen vermenigvuldigen met een factor $612/223 (=2,7443)$ om zo een inschatting te kunnen maken van hoeveel kinderen er in totaal op alle werkingen in Vlaanderen en Brussel waren tijdens de zomer van 2025. Zo berekend, waren er in de zomer **58.974 kinderen per dag op alle speelpleinwerkingen samen**. Vergeleken met 2021 is dit een stevige stijging. Toch dienen we te benadrukken dat al deze cijfers slechts met veel voorbehoud gebruikt kunnen worden.

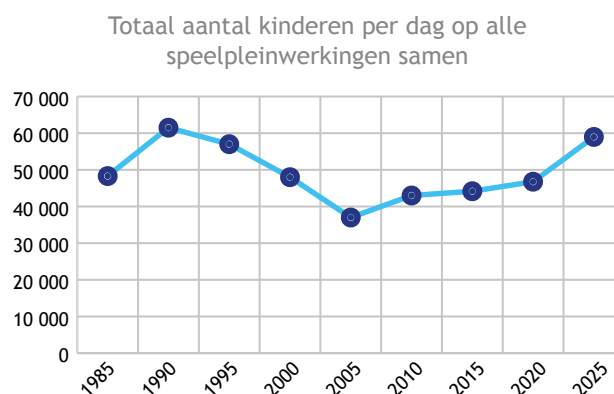
HOEVEEL KINDEREN PER DAG WAREN ER IN DE ZOMER VAN 2025?

LEEFTIJDSCATEGORIE	Hoeveel werkingen vulden hierover (geldige) cijfers in?	Som van het aantal kinderen bij de werkingen die cijfers invulden	Gemiddeld aantal kinderen per dag, berekend voor de werkingen die cijfers invulden
Jonger dan 3	38 werkingen	470	12,37
3 tot 6	179 werkingen	7.334	40,97
7 tot 12	196 werkingen	11.939	60,92
Ouder dan 12	110 werkingen	1.746	15,87 Bij 14 werkingen gaat het bijvoorbeeld wel maar om 1 à 3 tieners
		Totaal 21.489	

Dit is wel een bijzonder ruwe inschatting:

- De cijfers zijn onvolledig: niet alle werkingen gaven cijfers over het aantal kinderen dat zij in de zomer van 2025 bereikten.
- Werkingen kunnen sterk van grootte verschillen en we kunnen niet inschatten hoe sterk de grootte van de werkingen in deze enquête afwijkt van de algemene populatie, én van de bereikte werkingen in de vorige enquêtes.
- Ook al blijft het bij een ruwe inschatting, het bevestigt wel de signalen die we krijgen van speelpleinverantwoordelijken en de aantallen die onze medewerkers zien op hun speelpleinbezoeken. Er zijn wel degelijk meer kinderen die deelnemen aan speelpleinwerk.

1985	48.300
1990	61.500
1995	57.000
2000	48.000
2005	37.000
2010	43.000
2015	44.167
2021	46.763
2025	58.974

HOEVEEL VERSCHILLENDE KINDEREN BEREIKT HET SPEELPLEIN?

De cijfers zijn hier onvolledig en naar alle waarschijnlijkheid niet voor alle werkingen correct ingevuld. 168 van de 223 werkingen vulden een getal in. Een aantal werkingen vulden deze vraag niet in of gaven aan dat ze hier geen idee van hebben.

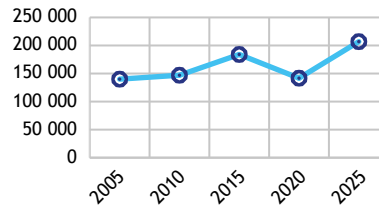
Het gemiddelde, zonder hoge cijfers te verwijderen, ligt op 338 verschillende kinderen per werking. Wat veel meer is dan de 225 van 2021, met een som van 56.857 verschillende kinderen (tegenover 33.341 in 2021). De mediaan is 260: in de rangorde van de werking met het minste naar de werking met het meeste verschillende kinderen, bereikte de 'middelste' werking 260 verschillende kinderen. Dat is op zich betrouwbaarder omdat te hoge inschattingen het gemiddelde naar omhoog trekken. Ook deze mediaan is veel hoger dan in 2021. Die bedroeg toen 192.

We nemen het gemiddelde van het aantal verschillende kinderen per werking (338) als basis voor een extrapolatie. Als we dit gemiddeld vermenigvuldigen met het totaal aantal werkingen in Vlaanderen en Brussel (612), dan komen we aan een totaal van 206.856 verschillende kinderen. Omdat werkingen zo sterk in grootte kunnen verschillen en we geen zicht hebben op hoe groot de werkingen uit deze steekproef zijn vergeleken met alle werkingen, is dit cijfer maar een zeer ruwe inschatting.

**AANTAL VERSCHILLENDE
KINDEREN DIE HET SPEELPLEIN
BEREIKT OVER DE JAREN HEEN**

2005	140.000
2010	147.000
2015	184.000
2021	141.750
2025	206.856

Aantal verschillende kinderen die het speelpleinwerk bereikt

Dat betekent dat meer dan 1 op de 4 kinderen uit het basisonderwijs (27,6%) in Vlaanderen en Brussel naar een speelpleinwerking gaat. Deze cijfers zijn gebaseerd op het statisch jaarboek van het Vlaams onderwijs, schooljaar 2024-2025, aangevuld met cijfers uit het Nederlandstalig basisonderwijs in het Brussels gewest. Bovenstaand cijfer neemt dus de 748.478 kinderen (757.167 in 2021) in beschouwing van het kleuter en lager onderwijs. Daarmee is en blijft het speelpleinwerk heel populair.

**HOEVEEL DAGEN KWAM EEN KIND GEMIDDELD NAAR DE SPEELPLEINWERKING
IN DE ZOMER VAN 2025?**

→ **1 op 4** kinderen
uit het basisonderwijs
ging in 2025 gemiddeld
9 dagen naar
een speelpleinwerking
in de zomervakantie.

Opnieuw zijn de gegevens hier erg onvolledig. Slechts 118 van de 223 werkingen vulden de vraag in (enkele onrealistisch hoge getallen werden uitgefilterd). Gemiddeld kwamen kinderen 10,2 dagen naar de speelpleinwerking. De mediaan van deze cijfers is 9.

Het doorsneekind komt met andere woorden 9 dagen naar de speelpleinwerking in de zomer van 2025. In 2021 bedroeg de mediaan 10 dagen.

Tegenover 2015 (gemiddelde 9,6) en 2021 (gemiddelde 9,7) bleven deze cijfers redelijk stabiel, met een iets hoger gemiddelde en een iets lagere mediaan. De daling van het aantal dagen dat een kind naar het speelplein komt, is gestopt (11,3 dagen in 2010; 11,75 in 2005). En dat terwijl het aanbod in steden en gemeenten wel ruimer geworden is.

LEEFTIJDSCATEGORIEËN

De leeftijdscategorieën op het speelplein zijn verschillend van werking tot werking. In 60% van de werkingen ligt de **minimumleeftijd** van de deelnemers onder de vier jaar. In 2021 was dat nog maar 46%. Daarbij steeg het aantal werkingen met een minimumleeftijd van 3 of 3,5 jaar van 26 naar 39%. Slechts 14% van de werkingen heeft 6 jaar als startleeftijd. We zien dus de afgelopen jaren een hoge stijging van het aantal werkingen dat openstaat voor kleuters. 1 op 5 speelpleinwerkingen staat ook open voor peuters.

Volgens de enquête heeft 83% van de werkingen een aanbod voor kleuters. Uit onze permanente monitoring via de website blijkt dat 73% een kleuterwerking heeft. Het cijfer uit de enquête is waarschijnlijk een beetje overschatting.

MINIMUMLEEFTIJD VAN DEELNEMERS OP SPEELPLEINEN

MINIMUMLEEFTIJD	2025		2021
	AANTAL WERKINGEN	PERCENTAGE WERKINGEN	
2 (of 2,5)	46	21%	20%
3 (of 3,5)	87	39%	26%
4	34	15%	22%
5	17	8%	14%
6	31	14%	15%
7	5	2%	1%
12	3	1%	1%
13	0	0%	1%

In de overgrote meerderheid van de werkingen ligt de **maximumleeftijd** ofwel op 12 jaar (43% van de werkingen) of op 14 of 15 jaar (samen 44% van de werkingen).

We mogen dus besluiten dat ongeveer 50% van alle speelpleinwerkingen ook een tienerwerking heeft. Dat cijfer strookt met onze permanente monitoring via de website waarin 47,7% van de speelpleinwerkingen een tienerwerking heeft.

MAXIMUMLEEFTIJD VAN DEELNEMERS OP SPEELPLEINEN

MAXIMUMLEEFTIJD	2025		2021
	AANTAL WERKINGEN	PERCENTAGE WERKINGEN	
6	7	3%	2%
7	1	0%	
9	1	0%	
11	0	0%	2%
12	97	43%	37%
13	9	4%	4%
14	35	16%	18%
15	63	28%	27%
16	8	4%	7%
17	1	0%	1%
19	0	0%	1%
21	1	0%	
30	0	0%	1%

Als we dan kijken welke leeftijdsgroepen ook effectief vertegenwoordigd zijn. Dan zien we dat de meest aanwezige groep de 7- tot 12-jarigen zijn. Zij maken meer dan de helft van het speelpleinpubliek uit. Ondanks meer werkingen open staan voor kleuters, blijft de groep kleuters min of meer stabiel. Ze vertegenwoordigen een derde van alle kinderen op het speelplein. 8% van de deelnemers zijn tieners en slechts 2% peuters. Over de jaren heen blijven de cijfers eigenlijk erg stabiel.

VERTEGENWOORDIGING VAN DEELNEMERS PER LEEFTIJD

	< 3 JAAR	3-6 JAAR	7-12 JAAR	>12 JAAR
2000	1,9 %	32 %	56 %	10 %
2005	2,1 %	33 %	55 %	10 %
2010	3,1 %	33 %	55 %	9 %
2015	3,2 %	33 %	55,6 %	8,2 %
2021	2 %	37 %	53 %	8 %
2025	2.2%	34,2%	55,6%	8 %

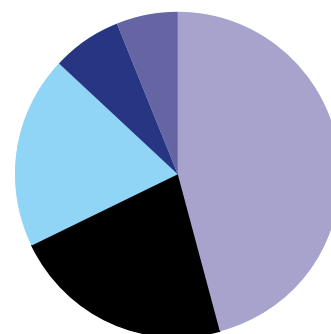
CAPACITEIT

We onderscheiden 5 soorten werkingen op basis van hun grootte:

- Kleine werkingen met een capaciteit van minder dan 50 kinderen per dag
- Middelgrote werkingen met een capaciteit van 50 tot 100 kinderen per dag
- Grote werkingen met een capaciteit van 100 tot 150 kinderen per dag
- Grotere werkingen met een capaciteit van 150 tot 200 kinderen per dag
- De grootste werkingen met een capaciteit van meer dan 200 kinderen per dag

WAT IS DE MAXIMUMCAPACITEIT VOOR JE WERKING?

	AANTAL SPEELPLEINEN 2025	PERCENTAGE 2025	PERCENTAGE 2021
Maximaal 50 kinderen	33	● 22%	18%
51 à 100	70	● 46%	41%
101 à 150	28	● 19%	19%
151 à 200	11	● 7%	15%
Meer dan 200	9	● 6%	7%

32,3% van de werkingen heeft geen maximumcapaciteit, met andere woorden: iedereen is er welkom. Het gaat om 72 werkingen. In 2021 was dat nog 48,6%. Het aantal werkingen zonder maximum daalt dus met 15%. In de praktijk vertaalt dat zich naar meer werkingen die het aantal kinderen afbakenen, wat aansluit bij het stijgend aantal inschrijfstopps (en vooraf inschrijven) verderop in deze enquête. Vol is vol.

➔ **Het aantal werkingen met een maximumcapaciteit stijgt.**

➔ **Het aantal kinderen dat toegelaten wordt daalt.**

➔ **Meer werkingen willen op zeker spelen omwille van de moeilijke zoektocht naar animatoren.**

67,7% van de werkingen (151 werkingen) heeft wél een maximumcapaciteit. Die ligt tussen de 10 en de 500 kinderen. Gemiddeld is er bij de werkingen die een maximumcapaciteit hebben, plaats voor 98 kinderen. In 2021 bedroeg dat nog 115 kinderen. Werkingen die een maximumcapaciteit hanteren, kunnen met andere woorden minder kinderen speelkansen bieden dan voorheen. Dat betekent uiteraard niet dat deze plaatsen op elk moment ook ingevuld zijn. Dit zegt niets over het aantal effectief aanwezige kinderen, wel iets over de capaciteit van speelpleinwerkingen.

We merken, door onze eigen speelpleinbezoeken, dat er verschillende factoren meespelen; de moeilijkheid om voldoende (ervaren) animatoren te vinden (waardoor men uit voorzorg het aantal kinderen wil aflijnen) en het (administratieve en logistieke) 'gemak' om op voorhand te weten hoeveel kinderen er komen.

DIVERSITEIT OP HET SPEELPLEIN

Diversiteit is een belangrijk thema voor het speelpleinwerk. Het is de moeite om te onderzoeken in welke mate specifieke doelgroepen aanwezig zijn op werkingen. Maar het blijft een moeilijke, zo niet onmogelijke, opdracht om deze cijfers exact te berekenen. Speelpleinverantwoordelijken konden in de enquête een percentage opgeven in hoeverre zij zelf denken dat een specifieke doelgroep aanwezig is in de werking. Dat is meestal niet gebaseerd op objectieve cijfers. Toch kunnen we stellen dat het speelpleinpubliek divers blijft. Dat zien we niet alleen in de dagelijkse realiteit, maar wordt ook bevestigd door de cijfers en zien we ook verder in deze enquête terugkomen.

HET SPEELPLEINWERK BEREIKT HEEL DIVERSE KINDEREN ANNO 2025

	GEMIDDELD PERCENTAGE VAN ALLE KINDEREN	GEGEVENS UIT...	PERCENTAGE VAN DEZE WERKINGEN DAT '0%' INVULT <i>en dus aangeeft géén kinderen uit deze doelgroep te ontvangen</i>
<i>Kinderen met een mentale beperking</i>	5,4%	158 werkingen	32%
<i>Kinderen met een fysieke beperking</i>	1,1%	136 werkingen	55%
<i>Kinderen met gedragsproblematieken</i>	8,9%	149 werkingen	5%
<i>Kinderen ingeschreven met een 'sociaal tarief'</i>	23,3%	185 werkingen	11%
<i>Kinderen ingeschreven via sociale partner, anders dan bijzondere jeugdzorg (bijvoorbeeld OCMW)</i>	4,4%	123 werkingen	33%
<i>Kinderen uit bijzondere jeugdzorg</i>	1,7%	122 werkingen	61%
<i>Kinderen die (nog) geen Nederlands spreken</i>	4,3%	124 werkingen	28%

Niet alle werkingen houden cijfers bij over specifieke doelgroepen en geven dan ook aan dat ze hier niet altijd zicht op hebben. Mogelijks hebben een aantal daarvan ook 0 ingevuld, zodat het aandeel kinderen uit deze doelgroepen iets hoger kan liggen dan aangeven in de tabel.

Anders dan in 2021 werd nu het onderscheid gemaakt tussen kinderen met een mentale en fysieke beperking. De percentages voor kinderen met een beperking zijn daarom niet makkelijk te vergelijken met 2021. Het algemene percentage lag toen op 5,1%.

Ook werd nu de categorie 'kinderen met gedragsproblematieken' toegevoegd, maar niet veel werkingen geven aan daarmee in aanraking te komen. 12 werkingen (8%) zeggen dat minstens 1 op 4 van de kinderen worstelt met gedragsproblematieken.

Tegenover 2021 is het aantal kinderen dat is ingeschreven met een '*sociaal tarief*'^{bn} sterk gestegen: van 11,8% toen naar 23,3% nu. Het aantal werkingen dat aangeeft dat niemand tot deze doelgroep behoort, is gedaald van 30% naar 11%. Het strookt met onze bevindingen op het terrein en bevraging omtrent onze dienstverlening dat speelpleinwerk, niet alleen in de (centrum)steden, hoe langer hoe meer kwetsbare kinderen (en animatoren) aantrekt.

bn: ZIE DE BELEIDSNOTA 2026-2030: www.speelplein.net/beleidsnota

Verder in deze enquête zien we dat de prijs voor een dagje speelpleinwerk stevig gestegen is. We vermoeden dat er dus meer werkingen het sociaal tarief promoten en gebruiken, de UiTPAS meer inzetten en meer kortingen voorzien voor tweede en derde kind (zie verder.)

Het percentage kinderen ingeschreven via sociale partners, andere dan jeugdzorg, blijft zakken van 7,9% in 2015 naar 5,9% in 2021 naar 4,4% in 2025. Deze kinderen worden soms rechtstreeks ingeschreven via het OCMW, zodat werkingen hier niet altijd cijfers over hebben. Het kan ook een signaal zijn dat ouders minder drempels ervaren en rechtstreeks inschrijven op het speelplein zelf. Dat zouden we een positieve evolutie vinden, maar kunnen we niet met cijfers staven.

Het percentage kinderen die (nog) geen Nederlands spreken is gestegen van 3,4% in 2021 tot 4,3% in 2025. Op bijna drie kwart van de werkingen bieden animatoren speelkansen aan kinderen die (nog) geen Nederlands praten. Dat aandeel zal de komende jaren alleen maar toenemen als we de cijfers van Statistiek Vlaanderen erbij nemen. Met 'Taalspeler' speelt de VDS al 15 jaar in op deze evolutie, maar gezien de sterke toename zal de VDS de komende jaren opnieuw sterker inzetten op extra ondersteuning voor speelpleinwerk omtrent *'meertaligheid en oefenkansen Nederlands'*^{bn}.

Uit cijfers van Statistiek Vlaanderen blijkt dat het aandeel kleuters met een niet-Nederlandse thuistaal de voorbije tien jaar is toegenomen. In het schooljaar 2014-2015 ging het om 21 procent, tegenover 29 procent in het schooljaar 2024-2025.

Die stijgende trend is ook zichtbaar in het lager en secundair onderwijs. In het lager onderwijs nam het aandeel leerlingen met een andere thuistaal dan het Nederlands toe van 18 naar 28 procent. In het secundair onderwijs steeg dat percentage in dezelfde periode van 13 naar 23 procent.

INCLUSIE OP HET SPEELPLEIN

INCLUSIE OP HET SPEELPLEIN IN 2025

Elk van onze werkingen werkt inclusief	76	54%
Ja, maar niet op elk van onze werkingen	7	5%
Via een specifieke werking	10	7%
Nee	49	35%

Binnen de definitie van speelpleinwerk is de toegankelijkheid van kinderen en jongeren actief nastreven een belangrijk kenmerk. Speelpleinwerk heeft traditioneel een hoge graad van toegankelijkheid.

In 2025 geeft 54% van de organisatoren aan inclusief te werken. Nog eens 12% geeft aan dat minstens 1 van hun werkingen inclusief werkt of een specifieke werking voor kinderen met een beperking heeft. **Samen geeft dus twee op de drie organisatoren aan inclusief te werken.** Dat was ook in 2021 al zo. In 2015 gaf 70% aan 'inclusief' te werken; dit ligt dus in dezelfde lijn, al was de vraagstelling toen vager.

Als we de cijfers erbij nemen uit onze online database, dan zien we 232 speelpleinorganisatoren (=59%) expliciet aanduiden dat ze een 'inclusieve speelpleinwerking' zijn op het profiel dat ouders per werking kunnen inkijken. Een inclusieve speelpleinwerking wordt op onze website als volgt beschreven:

Inclusiewerkingen spreken actief (bv. in de communicatie naar ouders) de ambitie uit om elk kind de kans te geven om (avontuurlijk) te spelen door:

- *Oog te hebben voor drempels die dit belemmeren en deze weg te werken.*
- *In te zetten op de sterktes en talenten van alle kinderen en animatoren .*

Elk kind is welkom. De werking zal altijd bekijken in welke mate het mogelijk is, naar draagkracht van de ploeg, dat een kind kan deelnemen.

Het cijfer uit de online database ligt een klein beetje lager dan het cijfer uit de bevraging. Een mogelijke verklaring kan zijn dat 'inclusief werken' verschilt met het 'actief inzetten op een inclusieve werking' of 'actief communiceren dat je inclusief werkt'. We vermoeden dat sommige speelpleinwerkingen wel inclusief werken, maar er minder expliciet mee naar buiten komen. De verhouding 'vraag versus aanbod gestuurd' en het verhaal 'draagkracht van de ploeg' spelen hierbij een rol.

WAT MAAKT DAT JULLIE DIT AANBOD ORGANISEREN?

	2025 N=93	PERCENTAGE 2025	PERCENTAGE 2021
<i>Vanuit het idee dat alle kinderen welkom zijn.</i>	73	78%	84,26%
<i>Omdat we zelf merkten dat er al veel kinderen met een beperking of specifieke andere doelgroepen aanwezig zijn op het speelplein.</i>	34	37%	26,85%
<i>Omdat er vraag naar was vanuit ouders.</i>	16	17%	19,44%
<i>Het is altijd al zo geweest.</i>	14	15%	20,37%
<i>Andere</i>	10	11%	7,41%

78% van de organisatoren die een aanbod heeft voor kinderen met een beperking, doet dit (onder meer) vanuit het idee dat alle kinderen welkom zijn. Ze detecteren soms zelf een nood (37% noemt dit), of deden het mee op vraag van ouders (17%). De categorie 'andere' wordt vooral gebruikt om te nuanceren dat de werking zo inclusief mogelijk wordt gemaakt, binnen zekere limieten, en dat dit bijvoorbeeld geen 1-op-1 begeleiding kan zijn.

Ten opzichte van 2021 zijn de verschillen beperkt. Wel geven iets minder organisatoren nu aan dat ze de inclusieve werking opzetten vanuit het idee dat alle kinderen welkom zijn; zelf de noden opmerken is dan weer wat belangrijker geworden als reden om een aanbod te organiseren.

De cijfers zijn hier niet met 2015 te vergelijken, omdat toen slechts één antwoord kon worden aangeduid. Het idee dat alle kinderen welkom zijn, was ook toen de belangrijkste reden. 'Omdat er vraag was vanuit de ouders' was toen slechts door 1,7% van de respondenten als (enige) antwoord aangeduid.

34% van de organisatoren zet volgens de enquête niet in op inclusief werken.

De belangrijkste genoemde redenen zijn het gebrek aan draagkracht bij de animatorenploeg (59%). 18% geeft aan dat er geen vraag naar is. Dit is een grote daling ten opzichte van de 45% in 2021. Uit de antwoordmogelijkheid 'andere' blijkt wel dat een aantal werkingen in de praktijk inzetten op kinderen met ASS of ADHD, en dat er vaak op maat gekeken wordt naar wat mogelijk is voor kinderen met een beperking. 1-op-1 begeleiding blijkt dan moeilijk te zijn. Daarnaast geven meerdere organisatoren aan dat ze plannen hebben om in de nabije toekomst wel inclusief of inclusiever te gaan werken. Tot slot is ook de locatie niet altijd geschikt voor kinderen met een (fysieke) beperking.

WAT MAAKT DAT JULIE DIT AANBOD NIET ORGANISEREN?

	2025 N=49	PERCENTAGE 2025	PERCENTAGE 2021
<i>Draagkracht bij animatorenploeg is te laag.</i>	29	59%	59,62%
<i>Er is geen vraag naar.</i>	9	18%	46,15%
<i>Daar is geen budget voor.</i>	8	16%	5,77%
<i>Er is al voldoende ander aanbod voor kinderen met een beperking in onze gemeente.</i>	3	6%	7,69%
<i>We zetten in op andere thema's.</i>	0	0%	13,46%
<i>Andere</i>	22	45%	34,62%

➔ **66%** van de speelpleinorganisatoren werkt inclusief en communiceert dat actief.

➔ Besparingen en draagkracht bij animatoren zetten inclusief werken wel stevig onder druk.

In vergelijking met 2021 geeft hetzelfde aandeel organisatoren aan dat de draagkracht bij animatoren te laag is om een inclusief aanbod te organiseren. Veel minder organisatoren geven aan dat er geen vraag naar is: van 46% in 2021 naar 18% nu. 16% geeft aan dat er geen budget voor is, wat een duidelijke stijging is ten opzichte van 2021. Verder in de enquête zullen jullie lezen dat de kosten voor speelpleinwerk gestegen zijn en er ook de afgelopen jaren bespaard is. Uit de praktijk weten we ook dat één-op-één begeleidingen en inclusie-animatoren binnen sommige werkingen effectief worden afgebouwd of geschrapt omwille van besparingen. En dat bij gebrek aan voldoende begeleiding inclusieanimatoren worden vervangen door reguliere animatoren om op die manier een groter aantal kinderen te kunnen ‘opvangen’.

Ook hier is de vergelijking met 2015 niet eenvoudig te maken, omdat toen slechts één antwoord kon worden aangeduid. De beperkte draagkracht of de afwezigheid van de vraag naar een inclusieve werking werd ook toen het vaakst aangeduid.

De aanwezigheid van één of meerdere specifieke doelgroepen is in speelpleinwerk dus nog steeds een logische realiteit. Speelpleinwerk mag zich ook in 2025 de jeugdwerkmethodiek bij uitstek noemen die een weerspiegeling vormt van onze hedendaagse samenleving. Het doet ons plezier dat, ondanks de uitdagingen die dit met zich meebrengt, speelpleinwerk erop blijft inzetten dat elk kind moet kunnen deelnemen. Al zien we in de praktijk dat een gebrek aan voldoende begeleiding, het bereiken van meer kwetsbare doelgroepen en besparingen het inclusief werken wel onder druk zetten. De VDS zal lokale werkingen gedurende de volgende beleidsperiode 2026-2030 verder ondersteunen en inspireren rond *‘inclusief werken en toegankelijkheid’*^{bn}.

bn: ZIE DE BELEIDSNOTA 2026-2030: www.speelplein.net/beleidsnota

SPEELKANSEN VOOR KINDEREN

Meer en betere speelkansen: keuze en variatie... da's de leuze van de VDS.
We waren dus benieuwd welke speelkansen werkingen zoal aanbieden anno 2025.

SPEELVORMEN

In de enquête werd een lijst van speelvormen voorgeschoteld. Respondenten moesten een lijst van 11 speelsoorten scoren. Dat leverde volgend plaatje op:

N=188
(geen gegevens over de Brusselse werkingen, op één na)

	(BIJNA) ELKE DAG	HEEL VAAK	REGELMATIG	AF EN TOE	NOOIT
Animatie	44%	26%	13%	17%	1%
Knutselen	39%	39%	15%	5%	2%
Regelspel	26%	39%	26%	8%	1%
Fantasie	22%	37%	24%	15%	1%
Uitdaging	18%	35%	30%	15%	1%
Constructie	15%	23%	31%	27%	4%
Bospelen	14%	19%	24%	25%	16%
Receptief	6%	10%	35%	39%	9%
Water	3%	39%	48%	9%	1%
Tochten	2%	12%	26%	38%	23%
Uitstappen	3%	17%	32%	34%	14%

2015	2021	2025
Knutselen	Knutselen	Knutselen
Animatie	Animatie	Animatie
Uitdagingspel	Fantasie	Regelspel
Regelspelen	Regel	Fantasie
Fantasiespel	Uitdaging	Uitdaging
Waterspelen	Water	Water
Constructiespel	Constructie	Constructie
Bospelen	Bospel	Bospelen
Receptief spel	Receptief	Receptief
Tochten	Tochten	Uitstappen
Uitstappen	Uitstappen	Tochten

Animatie en knutselen zijn de spelvormen die in ongeveer vier op de tien werkingen zowat elke dag voorkomen; knutselen komt nog eens in vier op de tien werkingen ‘heel vaak’ aan bod. Beide komen dus rond de 70% dagelijks/heel vaak voor op het plein.

Regelspel en uitdagingsspel komen ook in meer dan de helft van de werkingen ‘heel vaak’ of ‘(bijna) elke dag’ voor. Voor constructiespel en bosspel is dit ongeveer één op drie. 16% van de werkingen heeft nooit een bosspel, wellicht bij gebrek aan bos op of nabij het eigen terrein.

Bosspel (16%) en tochten (23%) zijn de spelvormen die het vaakst ‘nooit’ worden gespeeld. 14% van de werkingen organiseert nooit uitstappen. De andere soorten spel zijn op quasi alle werkingen wel eens aanwezig.

Uitstappen trekken vaak extra kinderen aan, maar ze vragen wel extra organisatie. Toch zijn ze populairder dan in 2021: toen viel de helft van de uitstappen nog in de categorie ‘af en toe’, nu zijn de uitstappen vooral verdeeld onder de categorieën af en toe (34%) en regelmatig (32%). 17% geeft aan ‘heel vaak’ uitstappen te organiseren.

De vraagstelling gebeurde in 2015 iets anders dan in 2021 en 2025, zodat de vergelijking niet helemaal te maken is, maar via de gewogen scores van alle antwoorden (‘(bijna) elke dag’ weegt zwaarder door dan de lagere frequenties) kunnen we toch een vergelijkende rangorde opmaken. De top 5 blijft de afgelopen 10 jaar onveranderd. Knutselen en animatie blijven in de lijst bovenaan. Regelspel staat voor het eerst op de 3e plaats. Fantasie en uitdaging dalen naar de 4e en 5e plaats.

MATERIAAL

Hoe vertaalt dat gevarieerd aanbod zich naar de aanwezige materialen op het speelplein? Deze oefening werd in 2 vragen gesteld: ‘welke materialen zijn aanwezig?’ en ‘hoe vaak worden deze materialen gebruikt?’. De materialen werden opgedeeld in 14 categorieën.

AANWEZIG MATERIAAL

De werkingen hebben een groot arsenaal aan materiaal ter beschikking dat tijdens de speelpleindag speelkansen kan bieden. De aanwezigheid van materialen zegt uiteraard niets over hoe materialen in de praktijk worden aangeboden of gebruikt en ook effectief (extra) speelkansen opleveren. Maar de fysieke aanwezigheid is natuurlijk wel een basisvoorwaarde om ze te kunnen gebruiken.

AANWEZIGE MATERIALEN OP SPEELPLEINEN IN VOLGORDE VAN RUIM VOORHANDEN MATERIAAL

N=160	RUIM		BEPERKT		NIET	
	Aantal	Procent	Aantal	Procent	Aantal	Procent
Knutsel verbruiks	158	99%	2	1%	0	0%
Knutsel gebruiks	158	99%	2	1%	0	0%
Spel en sport	116	73%	44	28%	0	0%
Kosteloos	108	68%	50	31%	2	1%
Binnenmateriaal	104	65%	51	32%	3	2%
Klein bouw materiaal	94	59%	62	39%	4	3%
Water en zand	81	51%	69	43%	9	6%
Rollend	72	45%	66	41%	22	14%
Kleutermateriaal	61	38%	54	34%	42	26%
Buitenmateriaal	52	33%	86	54%	22	14%
Groot bouw materiaal	50	31%	70	44%	40	25%
Fantasie	35	22%	111	69%	14	9%
Tienermateriaal	31	19%	56	35%	72	45%
Snoezelmateriaal	29	18%	86	54%	45	28%
Loose parts	26	16%	95	59%	39	24%

Vanaf 2015 stellen we vast dat werkingen steeds meer soorten materiaal voorhanden hebben. De variatie in het materiaal is de afgelopen jaren alleen maar toegenomen. In vergelijking met 2021 zijn er vooral kleine schommelingen te zien bij het materiaal dat ruim voorhanden is. Knutselmateriaal en sport- en spel materiaal blijven overal ruim aanwezig en trekken de kop. Dat sluit ook aan bij de cijfers rond speelvormen.

SOORTEN MATERIAAL BIJ WERKINGEN

	2015 NIET AANWEZIG	2021 NIET AANWEZIG	2025 NIET AANWEZIG
Tienermateriaal	71%	41%	45%
Snoezelmateriaal	69%	45%	28%
Kleutermateriaal	50%	32%	26%
Groot bouw materiaal	51%	33%	25%
Loose parts	-	-	24%
Buitenmateriaal	-	24%	14%
Rollend	29%	16%	14%
Fantasie	8%	14%	9%
Water en zand	7% + 25%*	5%	6%
Klein bouw materiaal	16%	8%	3%
Binnenmateriaal	-	3%	2%
Kosteloos	5%	4%	1%
Knutsel verbruiks	3%**	1%	0%
Knutsel gebruiks	3%**	1%	0%
Spel en sport	1%	1%	0%

In 2015 werden de categorieën binnen- en buitenmateriaal niet bevraagd.

* Water en zand werden in 2015 apart bevraagd.

**Knutselmateriaal was in 2015 één categorie.

Interessanter is om te kijken naar de cijfers rond materiaal dat ‘niet aanwezig’ is. Opvallend is dat steeds meer organisatoren investeren in snoezel- (*stijging van 40% t.o.v. 2015*) en kleutermateriaal (*stijging van 24% t.o.v. 2015*). Niet onlogisch gezien we eerder zagen dat een stevige meerderheid inclusief werkt of wil werken en steeds meer organisatoren sterker inzetten op kleuters.

Ook is er steeds meer rollend materiaal (bv. gocarts, fietsjes...) beschikbaar. We zien op 10 jaar tijd een stevige investering door heel wat speelpleinorganisatoren (van 61% in 2010 naar 86% in 2025). Het scoorde destijds ook hoog op de lijst van belangrijke materialen. 4 of de 5 speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel hebben dus vandaag, hetzij ruim, hetzij beperkt, rollend materiaal ter beschikking.

Ondanks een forse stijging van 25% op 10 jaar tijd van het aantal werkingen dat investeert in groot bouw- materiaal (bv. paletten, sjobalken...), blijkt 1 op de 4 werkingen hier nog steeds niet over te beschikken. Deze werkingen kunnen kinderen niet de kans geven om aan de slag te gaan met paletten, sjobalpen, hamers... En dat terwijl een ‘bouwhoek’ op de meeste speelpleinwerkingen net érg populair is bij de kinderen.

Bij tienermateriaal zien we een lichte stijging van werkingen die dit niet in hun materiaallokaal liggen hebben. Dit komt overeen met het aantal werkingen die aangeven geen tienerwerking meer te hebben.

Een nieuwkomer in deze enquête is ‘loose parts play’: materiaal met een open einde, dat kinderen zelf invullen, vastpakken, verzamelen, verplaatsen en ontdekken. We zijn aangenaam verrast om vast te stellen dat 76% van de werkingen over dit soort materiaal beschikt.

HOE VAAK WORDT DIT MATERIAAL GEBRUIKT?

Materiaal kan wel voorhanden zijn, maar wordt daarom in de praktijk nog niet noodzakelijk (vaak) gebruikt. We polsten dus ook naar de frequentie waarop het materiaal gebruikt wordt. (*n=156*)

HOE VAAK WORDT DIT MATERIAAL GEBRUIKT?

N=156	HOE VAAK WORDT DIT MATERIAAL GEBRUIKT?									
	(BIJNA) ELKE DAG		VAAK		REGELMATIG		AF EN TOE		NOOIT	
<i>Knutsel verbruiks</i>	114	73%	34	22%	7	4%	1	1%	0	0%
<i>Knutsel gebruiks</i>	108	69%	33	21%	15	10%	0	0%	0	0%
<i>Spel en sport</i>	86	55%	36	23%	28	18%	4	3%	1	1%
<i>Rollend</i>	74	47%	20	13%	23	15%	19	12%	20	13%
<i>Klein bouw materiaal</i>	59	38%	42	27%	34	22%	16	10%	5	3%
<i>Kosteloos</i>	57	37%	35	22%	39	25%	22	14%	3	2%
<i>Binnenmateriaal</i>	48	31%	33	21%	33	21%	37	24%	5	3%
<i>Kleutermateriaal</i>	47	30%	17	11%	27	17%	18	12%	45	29%
<i>Water en zand</i>	45	29%	36	23%	48	31%	22	14%	5	3%
<i>Buitenmateriaal</i>	42	27%	31	20%	34	22%	28	18%	20	13%
<i>Groot bouw materiaal</i>	33	21%	30	19%	17	11%	37	24%	38	24%
<i>Fantasie</i>	21	13%	24	15%	45	29%	52	33%	13	8%
<i>Tienermateriaal</i>	20	13%	16	10%	32	21%	15	10%	71	46%
<i>Snoezelmateriaal</i>	18	12%	20	13%	31	20%	41	26%	43	28%
<i>Loose parts</i>	12	8%	16	10%	46	29%	43	28%	37	24%

We moeten bij deze percentage rekening houden met werkingen die ‘nooit’ aanduiden omwille van de afwezigheid van het materiaal.

Knutselmateriaal en sport- en spelmateriaal zijn niet alleen vaak voorhanden op de werkingen, het wordt ook duidelijk het vaakst gebruikt. Dat het in nog meer werkingen dan in 2021 ruim voorhanden is, reflecteert zich ook in een gestegen (bijna) dagelijks gebruik. Ook klein bouw materiaal (bv. blokken), binnenmateriaal (bv. speelgoed) en water- en zandmateriaal blijven populair in gebruik.

De cijfers rond wat nooit of slechts af en toe gebruikt wordt, blijven redelijk stabiel in vergelijking met 2021. Enkel snoezelmateriaal vormt de uitzondering: het is in steeds meer werkingen ter beschikking en het aandeel 'nooit' of 'af en toe' gebruikt daalt van 72% naar 54%. Specifiek materiaal voor tieners, *loose parts* en groot bouw materiaal worden in de helft of meer dan de helft van de tijd niet of slechts af en toe gebruikt. Maar ook kleuter-materiaal wordt in 41% van de antwoorden nooit of slechts af en toe gebruikt.

FANTASIE

Onder fantasie op het speelplein verstaan we inkleden (*inkom, ruimte omtoveren...*), verkleeden (*typetjes, personages...*) en animeren (*toneeltjes...*), al dan niet in een thema. Fantasie zit in de identiteit van speelpleinwerk en is vanuit een visie op kwalitatief spelen traditioneel een vaste waarde waarop wordt ingezet binnen onze vorming van (hoofd)animatoren en lokaal op de werkingen. Binnen deze enquête gaan we dan ook dieper in op de cijfers rond 'fantasie'.

We leerden al dat de aanwezigheid van fantasiemateriaal (*verkleedkleden, doeken, toneelklemmen...*) op speelpleinwerkingen opnieuw een beetje stijgt met 5% tegenover 2021. 91% van alle speelpleinwerkingen zegt over fantasiemateriaal te beschikken. Maar tegelijk stellen we ook vast dat het materiaal in 41% van de werkingen (nog 49% in 2021) nooit of slechts af en toe gebruikt wordt.

INKLEDING	2025 N=188	PERCENTAGE 2025	PERCENTAGE 2021
<i>Er is een thema dat actief gebruikt wordt</i>	80	43%	48%
<i>Er is een thema (per dag, week, maand, vakantie), maar dat wordt weinig gebruikt</i>	59	31%	28%
<i>Er is geen overkoepelend thema, maar de activiteiten worden wel ingekleed</i>	22	12%	11%
<i>Anders</i>	19	10%	7%
<i>Niet</i>	8	4%	7%

De speelpleinen waar er geen sprake is van inkleding, zijn uitzonderingen (12%) maar het aandeel dat een thema actief gebruikt, zakt verder van 48% naar 43%. In 31% van de werkingen is er wel een thema, maar dat wordt eerder weinig gebruikt. De 19 werkingen die 'anders' invulden, gebruiken bijna altijd wel een thema. Het wordt dan anders toegepast per leeftijdsgroep of wisselend van week tot week of naargelang de dag.

Het thema is overwegend een weekthema: 61% van de werkingen (94 werkingen op 153) hebben per week een ander thema (in 2021 was dit 69%). Minder werkingen gebruiken een dagthema (23%), een maandthema (2%) of een thema voor de volledige vakantie (14%).

WAAR ZETTEN JULLIE HET THEMA IN?	2025 N=188	PERCENTAGE 2025	PERCENTAGE 2021
<i>In activiteiten</i>	140	74%	91%
<i>Ingeklede personages</i>	121	64%	73%
<i>Decor</i>	73	39%	51%
<i>In speelimpulsen</i>	65	35%	40%
<i>Onthaal</i>	62	33%	43%
<i>Elke dag één of meerdere animaties</i>	41	22%	31%
<i>In speelhoeken</i>	27	14%	26%

Het thema wordt overwegend ingezet tijdens activiteiten en via ingeklede personages. Alle cijfers geven echter aan dat dit duidelijk minder gebeurt dan in 2021. 74% werkt met een thema, maar slechts 43% actief (vooral in activiteiten). 30 tot 40% werkt met een inkom die ingekleed is en een decor (bv. voor toneeltjes).

We kunnen dus voorzichtig besluiten dat je op ongeveer de helft van alle speelpleinwerkingen animatoren verkleed ziet rondlopen (vnl. tijdens activiteiten) en op een derde ook verrast kan worden met een ingeklede inkom en/of een decor ondanks 91% beschikt over fantasiemateriaal.

Dat strookt met onze bevindingen op het terrein.

→ **91%** van alle werkingen heeft fantasiemateriaal.

→ **59%** gebruikt het regelmatig tot dagelijks.

→ **74%** werkt met een thema, maar slechts **43%** actief.

SPEELINFRASTRUCTUUR

Bijna alle werkingen hebben zowel binnen- als buitenruimte (98%: 157 op 160). Drie werkingen hebben enkel buitenruimte ter beschikking. Geen enkele werking moet het met alleen binnenruimte doen.

BINNENRUIMTE

De binnenruimte kan in eigendom zijn of worden gehuurd, maar wordt in 52% van de gevallen gratis ter beschikking gesteld door het lokaal bestuur, en bij 5% door een partner (zoals een school). In totaal dus goed voor bijna 60% van alle locaties die gratis ter beschikking worden gesteld voor de werking.

Onder 'anders' vallen combinaties van verschillende manieren van ter beschikking stellen, bijvoorbeeld naargelang verschillende (deel)locaties.

BINNENLOCATIE		2015	2021	2025	
	<i>Eigendom</i>	26%	13%	13%	23
	<i>Gehuurd</i>	23%	21%	21%	37
	<i>Gratis ter beschikking door lokaal bestuur</i>	51%	51%	52%	90
	<i>Gratis ter beschikking door partner</i>	-	7%	5%	9
	<i>Anders</i>	-	8%	8%	13

De cijfers van 2021 en 2025 zijn zeer vergelijkbaar. In 2015 kon slechts uit de eerste drie categorieën gekozen worden, maar de daling van het aantal werkingen dat een eigen binnenlocatie bezit was toen wel zeer opmerkelijk. Dit is mogelijk te verklaren door het dalend aantal particuliere werkingen, maar is een voorzichtige veronderstelling.

→ **43%** van alle
speelpleinwerkingen
gaat tijdens de vakantie
door in een school.

Op basis van de beschikbare cijfers in de enquête kunnen we berekenen dat de gemiddelde huurprijs per dag 94 euro bedraagt. In 2021 bedroeg dit nog 63 euro. Een stevige stijging en niet opmerkelijk gezien de algemene stijging van prijzen voor goederen en diensten. De cijfers uit de enquête zijn weliswaar met omzichtigheid te benaderen omdat de antwoorden heel uiteenlopend zijn geformuleerd. Er zijn geen gegevens beschikbaar uit 2015.

Speelpleinwerkingen gaat door in heel wat verschillende soorten locaties. Locaties die, tijdens de speelpleinweken, een ‘speelplein’-invulling krijgen en buiten die weken hun eigen aparte werking/manier van inrichting kennen. We zien in de cijfers een duidelijke stijging van werkingen die doorgaan op scholen (van 32% naar 43%). Dit valt vermoedelijk te verklaren door het hoger aantal organisatoren uit Brussel die de enquête hebben ingevuld. Op onze speelpleinbezoeken hebben we geen grote verschuiving gemerkt van speelpleinwerkingen die deze keer op scholen doorgaan. Vermoedelijk geven deze nieuwe cijfers dus een betere weergave van de realiteit, door het toevoegen van de Brusselse realiteit, maar betekent dat eigenlijk geen grote verschuiving qua locaties over de jaren heen.

SOORTEN BINNENLOCATIES		2015	2021	2025	
School		31%	32%	43%	93
Op maat vormgegeven locatie voor het speelplein		12%	18%	11%	23
Cultureel centrum		7%	6%	6%	13
Jeugdcentrum		10%	5%	7%	16
Sporthal		4%	4%	7%	15
Jeugdhuis		-	2%	0%	1
Nog iets anders		28%	31%	25%	54

De vele ‘andere’ locaties die genoemd worden zijn zeer divers: van jeugdlokalen, feestzalen, opvanggebouw, academie... vaak een combinatie van verschillende soorten locaties.

BINNENVOORZIENINGEN

Een speelpleinlocatie is één ding, maar hoe wordt die nu ingericht en ingedeeld? Doorheen een werking kan een speelplein gebruik maken van verschillende types voorzieningen, sommige eigen aan de locatie, soms op maat ‘omgevormd’ tijdens de speelpleinweken. Denk aan een leraarslokaal dat een animatorenlokaal wordt, of een doodlopende gang die omgebouwd wordt tot materiaalokot.

Dit zijn de vaakst voorkomende voorzieningen binnen.

WELKE VOORZIENINGEN ZIJN ER IN DE BINNENLOCATIE?		2015	2021	2025 N=188	
	<i>Materiaalruimte</i>	86%	82%	77%	145
	<i>Keuken</i>	73%	75%	74%	139
	<i>Grote speelzaal</i>	77%	59%	74%	140
	<i>Animatorenlokaal</i>	68%	57%	66%	125
	<i>Knutselruimte</i>	52%	49%	47%	89
	<i>Snoezelhoek</i>	-	30%	44%	83
	<i>Speelhoek</i>	-	48%	38%	71
	<i>Kleuterlokaal</i>	50%	48%	38%	71
	<i>Sportzaal</i>	34%	37%	36%	68
	<i>Tienerlokaal</i>	45%	37%	35%	66
	<i>Lokaal om te verduisteren</i>	41%	36%	31%	58
	<i>Verkleed- en schminkruimte</i>	35%	32%	31%	58
	<i>Leeshoek</i>	34%	37%	26%	49
	<i>Film- of televisieruimte</i>	24%	22%	19%	35
	<i>Podium</i>	30%	29%	17%	32
	<i>Theaterzaal</i>	7%	6%	5%	10

38 werkingen geven nog andere lokalen aan, zoals een EHBO-lokaal, refter, bureau, lokaal voor hoofdanimatoren, stille ruimte of lokaal met weinig prikkels...

De resultaten liggen grotendeels in de lijn van de vorige enquêtes. De in 2021 vastgestelde lagere percentages voor grote speelzaal en animatorenlokaal ten opzichte van 2015 zijn nu weer op het niveau van 2015. Er lijken wel minder werkingen een aparte materiaalruimte te hebben.

Bij de minder vaak voorkomende voorzieningen zien we minder werkingen met een lokaal om te verduisteren, een leeshoek en een podium. Dat er vaker een snoezelruimte is, ligt in lijn met de toegenomen populariteit van snoezelmateriaal en het stijgend aantal kinderen uit specifieke doelgroepen.

BUITENRUIMTE

De buitenruimte van de speelpleinwerkingen is doorgaans voorzien op allerlei manieren van buitenspelen.

WELKE SPEELVOORZIENINGEN HEEFT DE BUITENRUIMTE?	2015	2021	2025 N=188	
	Verhard terrein (beton, klinkers, ...)	90%	88%	89%
Grasveld	88%	90%	86%	161
Speeltoestellen	75%	78%	81%	152
Zandvoorziening	73%	66%	66%	124
Niveaunderschillen en heuvels	44%	54%	55%	103
Watervoorziening	52%	61%	54%	102
Speelbos	33%	38%	50%	94
Sportvelden	48%	39%	41%	77
Crossparcours	18%	16%	19%	36
Speeltoestellen voor kinderen met een beperking	6%	5%	5%	9
Vast ploeterbad of zwembad	8%	10%	4%	8

Aangezien meer dan 40% van alle speelpleinwerkingen doorgaat op een school, zijn we benieuwd of de inspanningen en subsidies rond de vergroening en ontharding van schoolspeelplaatsen ook in volgende enquêtes impact zullen hebben op de cijfers van buitenruimte.

De eerste projectoproep van 'Natuur in je school', initiatief van de Vlaamse overheid, werd gelanceerd in 2022. Sindsdien ontvingen tussen 2023 en 2025 meer dan 250 scholen een toelage.

14 werkingen melden nog iets anders, zoals een bouwhoek, afdak, modderkeuken, springkastel, wandelparcours, arena...

Grasvelden en verharde terreinen blijven verreweg de meest aanwezige voorzieningen op de buitenlocaties van de werkingen. Er zijn ook steeds vaker speeltoestellen aanwezig. Watervoorzieningen zijn dan weer een beetje gedaald, alsook de aanwezigheid van een vast ploeterbad of zwembadje bereikt een dieptepunt. Niet meer van deze tijd en in realiteit vandaag vervangen door tijdelijke ploeter- of zwembadjes die werkingen installeren tijdens de (zomer)vakantie. Verder blijven de verschillen beperkt tegenover 2015 en 2021, maar speelbossen - nu in de helft van de werkingen - zijn aan een opmars bezig.

HOE EVALUEREN DE WERKINGEN HUN SPEELPLEINLOCATIE?

IN WELKE MATE IS DE SPEELPLEINLOCATIE EEN...

N=186	KAN NIET BETER	ZEER ZEKER	IS WEL ZO	EEN BEETJE	NOPE
<i>Plaats waar de werking welkom is</i>	25%	38%	21%	11%	5%
<i>Plek met voldoende buitenruimte</i>	24%	49%	16%	9%	1%
<i>Geschikte locatie voor jullie werking</i>	13%	43%	30%	10%	4%
<i>Vellige locatie voor de kinderen</i>	11%	51%	28%	7%	3%
<i>Speelse locatie</i>	11%	42%	31%	13%	3%
<i>Avontuurlijk speelterrein</i>	11%	26%	26%	25%	12%
<i>Plek met voldoende binnenruimte</i>	10%	34%	30%	19%	7%
<i>Vlot in te kleden locatie</i>	3%	27%	34%	26%	9%

De meeste werkingen vinden hun locatie in het algemeen geschikt voor wat ze doen. De meeste werkingen geven aan dat ze over voldoende buitenruimte kunnen beschikken, wat toch een eerste vereiste is voor een speelpleinwerking. Toch is slechts 37% (< 43% in 2021) echt overtuigd van het avontuurlijke karakter van hun terrein en vindt 1 op 4 dat er meer binnenruimte zou mogen zijn. 35% (> 30% in 2021) geeft aan dat hun locatie niet tot maar een beetje vlot in te kleden is. Als we dit naast de cijfers leggen van inkleding, kan dit een verklaring zijn waarom ook die cijfers dalen. Opvallend is toch ook dat 16% aangeeft niet of slechts een beetje welkom te zijn op de plek waar ze de werking organiseren. Dat was nog 10% in 2021. Over het algemeen zijn er geen uitgesproken verschillen met 2021.

IS DE SPEELPLEINLOCATIE EEN GEDEELDE LOCATIE (DIE OOK DOOR ANDEREN WORDT GEBRUIKT)?

	2021	2025 N=188	
<i>Ja, en er zijn ook andere activiteiten bezig tijdens onze werking</i>	18%	13%	25
<i>Ja, maar er zijn geen andere activiteiten bezig tijdens onze werking</i>	74%	70%	132
<i>Nee, de locatie wordt alleen voor onze werking gebruikt</i>	8%	16%	31

De cijfers geven duidelijk weer dat het speelpleinwerk het vaakst in een gedeelde locatie doorgaat (scholen, sportcentra, cultuurcentra,...). 83% van de werkingen moeten hun locatie dus delen.. Toch zien we dat 70% van alle werkingen, tijdens de speelpleinweken, de locatie volledig voor zichzelf ter beschikking hebben. Voor 13% van de werkingen is dat niet zo. Slechts 16% van de locaties wordt exclusief voorbehouden voor de speelpleinwerking.

HOE VAAK GAAN DE WERKINGEN OOK IN DE PUBLIEKE RUIMTE SPELEN?

N=188

Dagelijks	62	33%
Wekelijks	57	30%
Af en toe	59	31%
Nooit	10	5%

➔ **Verantwoordelijken vinden hun (vaak tijdelijke) locatie geschikt voor speelpleinwerk, maar slechts 1 op 5 is écht tevreden. Tegelijk gaan ze minder aan de slag om de locatie te voorzien van extra speelkansen en 'speelpleingevoel'.**

OP WELKE MANIEREN PROBEREN DE WERKINGEN EEN BETERE SPEELRUIMTE TE CREËREN?

	2021	2025	N=188
We zetten in op het toevoegen van extra speelkansen	53%	45%	85
We zetten in op het tijdelijk transformeren van de speelpleinlocatie	49%	36%	67
We maken de ruimte veiliger voor kinderen	26%	35%	65
We maken de locatie meer geschikt voor 'slecht weer' (regen, hitte...)	25%	31%	58
We zoeken naar manieren om de ruimte permanent te verbeteren	29%	22%	41
We zijn tevreden met de ruimte die we ter beschikking hebben.	18%	21%	39
We zijn op zoek naar een nieuwe speelruimte waar meer speelkansen aanwezig zijn	15%	15%	29
We zouden wel willen, maar we mogen niets veranderen aan de speelruimte	10%	13%	24
We ontsluiten stukken speelruimte die voorheen niet toegankelijk waren	7%	6%	11
We hebben er geen tijd voor	2%	5%	10

Het overgrote deel van deze cijfers geeft aan dat werkingen minder en minder doen om de locatie van hun werking aan te passen aan hun noden. Het licht stijgen van het percentage van werkingen die aangeven niets aan de locatie te mogen veranderen (13% ivm 10%) of die er geen tijd voor hebben (5% ivm 2%) geven hierin al een mogelijke aanleiding. Aanpassingen die we wel zien stijgen, zijn die rond veiligheid en het aanpassen aan verschillende weersituaties.

Toch is maar één op de vijf werkingen tevreden met de ruimte die ze ter beschikking hebben. Het is dus een jammerlijke zaak dat, om welke reden dan ook, werkingen niet méér inzetten om hun locatie te verbeteren.

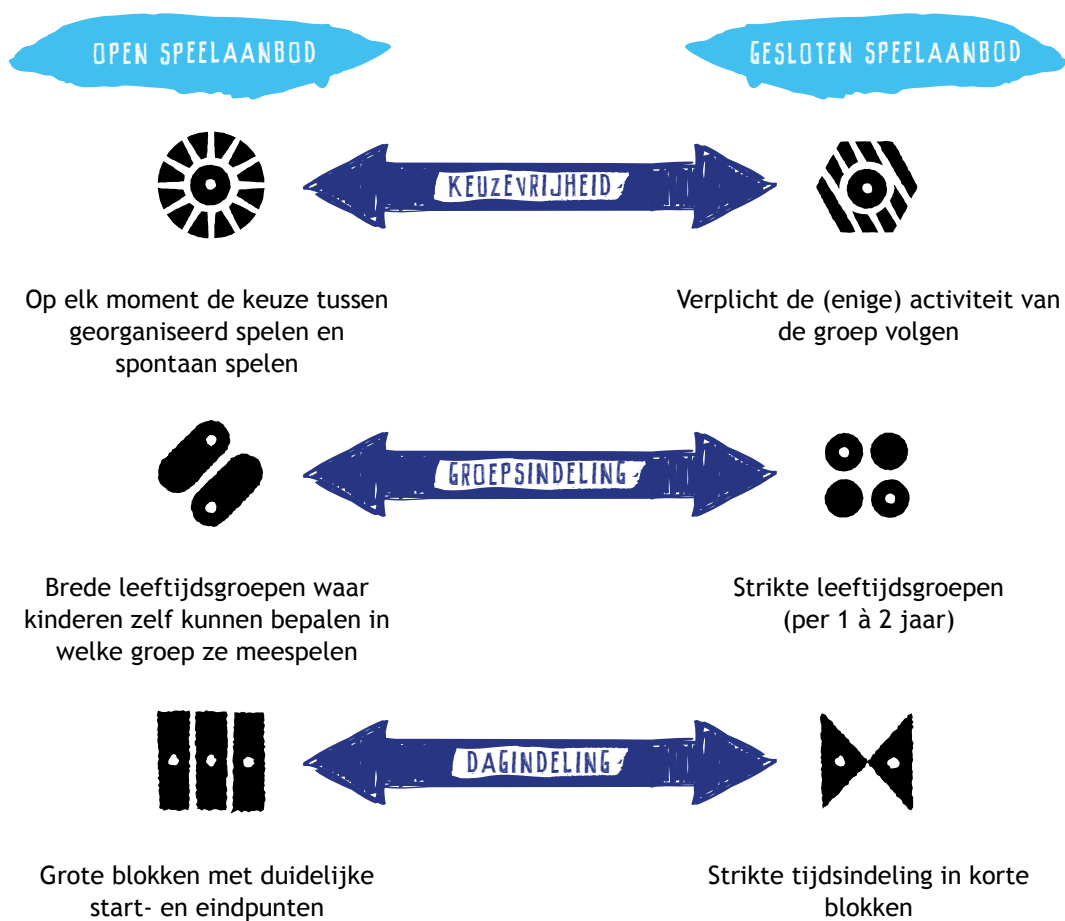
SPEELSYSTEEM

Met *'speelkansen'* bedoelen we alle mogelijke speelaanleidingen op een werking. Een voetbal, een lichtschakelaar of een plas op het terrein: allemaal kunnen ze aanzetten tot spelen. Een groot deel van die speelkansen heb je als speelplein zelf in de hand. Een zandbak, een knutselactiviteit of een animator met zotte ideeën, die zet je als werking bewust in om de hoeveelheid speelkansen te vergroten.

De totaliteit van speelkansen die je als werking aanbiedt, noemen we het *'speelaanbod'*.

De manier waarop je dat speelaanbod organiseert, noemen we het *'speelsysteem'*. Op elk moment wordt er gespeeld in een bepaald systeem. Het regelt de keuzes die een kind in een speelaanbod heeft: de vrijheid om te kiezen wat het speelt, met wie, hoe lang en waar. Dit systeem wordt bepaald door:

- De keuzevrijheid, tussen georganiseerd spelen en spontaan spelen.
- De groepsindeling, die bepaalt welke groepen kinderen met elkaar kunnen spelen.
- De dagindeling, die bepaalt wanneer voor welk aanbod gekozen wordt.

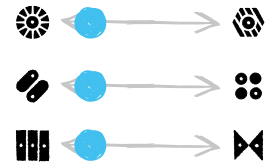

WELK SPEELSTELIEM HANTEERDEN DE WERKINGEN IN DE ZOMER VAN 2025?

De VDS maakt een onderscheid tussen volgende speelsystemen.
De huidige definiëring wijkt licht af van de vraagstelling uit de vorige enquête :

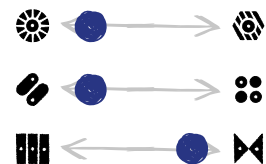
OPEN SPEELAANBOD (OSA):

Een open speelaanbod ontstaat wanneer een werking georganiseerd spelen, spontaan spelen en speelhoeken tegelijk aanbiedt. Elke vorm van spelen krijgt een evenwaardige plaats en animatoren worden overal ingeschakeld om het spelen te versterken.

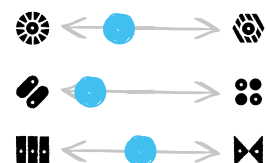
VRIJE SPELMOMENTEN (=BEWUST SPONTAAN SPELEN):

Bij deze momenten wordt spontaan spelen aangeboden. Er is geen voorbereid programma. Kinderen spelen met het materiaal (soms aangeboden in een uitleenwinkeltje) en de infrastructuur of gaan eventueel aan de slag in speelhoeken die klaarstaan.

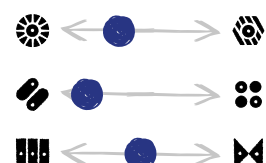
HOEKENWERKING:

Een hoekenwerking is gebaseerd op het installeren van verschillende speelhoeken waarin de kinderen binnen een georganiseerd kader spontaan spel kunnen spelen. Die hoeken kunnen bemand of onbemand zijn.

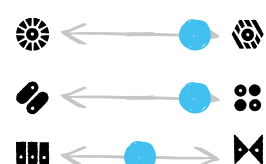
INSTUIF:

Kinderen kunnen tijdens dit speelsysteem deelnemen aan verschillende georganiseerde activiteiten die animatoren hebben voorbereid. Doorheen het tijdsblok kunnen ze op eigen initiatief wisselen van activiteit. Spontaan spelen ontbreekt of krijgt geen volwaardige plek. Kinderen worden verondersteld bezig te zijn met de georganiseerde activiteiten, en wanneer ze dat niet doen, worden ze ernaartoe geleid.

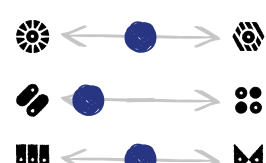
STRIKT GELEID AANBOD:

In dit speelsysteem worden de kinderen onderverdeeld in kleinere (leeftijds-)groepen en bereiden de vaste groepsbegeleiders een georganiseerde activiteit voor. Kinderen kiezen niet zélf in welke groep ze spelen of welke activiteit ze spelen.

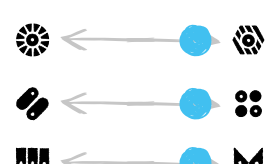
KEUZEACTIVITEITEN:

In dit speelsysteem krijgen de kinderen verschillende georganiseerde activiteiten aangeboden. Ze maken een keuze voor een bepaalde activiteit en nemen het hele tijdsblok deel aan die activiteit. Groepen worden niet samengesteld op basis van leeftijd, maar op basis van interesse.

DOORSCHUIF:

Bij een doorschuifstelsel worden dezelfde activiteiten steeds herhaald met andere kinderen. Ze worden in groepen verdeeld en schuiven op bepaalde tijdstippen door naar een volgende activiteit. Animatoren blijven bij dezelfde activiteit, of schuiven steeds mee met de groep kinderen. Het gaat om een strikt geleid aanbod, waar in korte blokken gewerkt wordt met een beperkte groep kinderen.

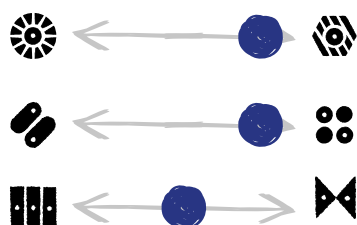
Omdat werkingen vaak meerdere speelsystemen combineren (*bijvoorbeeld anders in de voor- en in de namiddag*), mochten zij maximaal twee antwoordcategorieën aanduiden. De meesten deden dat ook.

82 werkingen, dat is 37% van de werkingen, duidde slechts één speelsysteem aan: vooral strikt geleid aanbod (59 werkingen) en open speelaanbod (19 werkingen). Dat wil zeggen dat in 26% van de werkingen enkel een strikt geleid aanbod wordt gehanteerd. In 8,5% wordt enkel een open speelaanbod gebruikt.

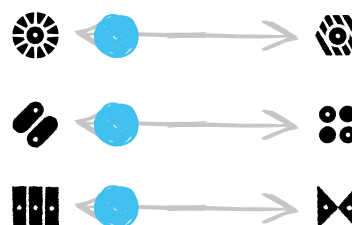
37%

kiest voor één speelsysteem

26%

8,5%

STRIKT GELEID AANBOD:

In dit speelsysteem worden de kinderen onderverdeeld in kleinere (leeftijds-) groepen en bereiden de vaste groepsbegeleiders een georganiseerde activiteit voor. Kinderen kiezen niet zélf in welke groep ze spelen of welke activiteit ze spelen.

Wanneer kinderen geen keuze hebben tussen verschillende activiteiten, dan spreken we van een 'Gesloten Speelaanbod'. Vaste begeleiders van groepen kunnen er ook voor kiezen om binnen het strikt geleid aanbod een ander speelsysteem te hanteren, zoals een open speelaanbod, hoekenwerking of keuzeactiviteiten.

OPEN SPEELAANBOD (OSA):

Een open speelaanbod ontstaat wanneer een werking georganiseerd spelen, spontaan spelen en speelhoeken tegelijk aanbiedt. Elke vorm van spelen krijgt een evenwaardige plaats en animatoren worden overal ingeschakeld m het spelen te versterken.

63% mengt speelsystemen; vrije spelmomenten (26%), open speelaanbod (32%) en strikt geleid aanbod (60%) worden het vaakst toegepast.

In de meeste werkingen worden meerdere speelsystemen gehanteerd.

SPEELSYSTEMEN			VAAKST GECOMBINEERD MET...	AANTAL WERKINGEN ALS ENIGE
	Aantal	Procent		
<i>Strikt geleid aanbod</i>	134	60%	Vrije momenten 29x, OSA 23x, Keuze 11x, instuif 7x	59
<i>Open speelaanbod</i>	71	32%	23x strikt geleid, 18x vrije momenten, 13x keuze, 7x hoeken	19
<i>Vrije spelmomenten</i>	58	26%	29x strikt, 18x OSA, 6x keuze, 5x hoeken	0
<i>Keuzeactiviteiten</i>	34	15%	OSA (13x), strikt geleid (11x)	0
<i>Hoekenwerking</i>	22	10%	7x OSA, 5x vrije momenten, 3x strikt, 3x keuze	2
<i>Doorschuif</i>	13	6%	OSA (4x)	1
<i>Instuif</i>	12	5%	7x strikt geleid, 2x OSA, 2x doorschuif	1

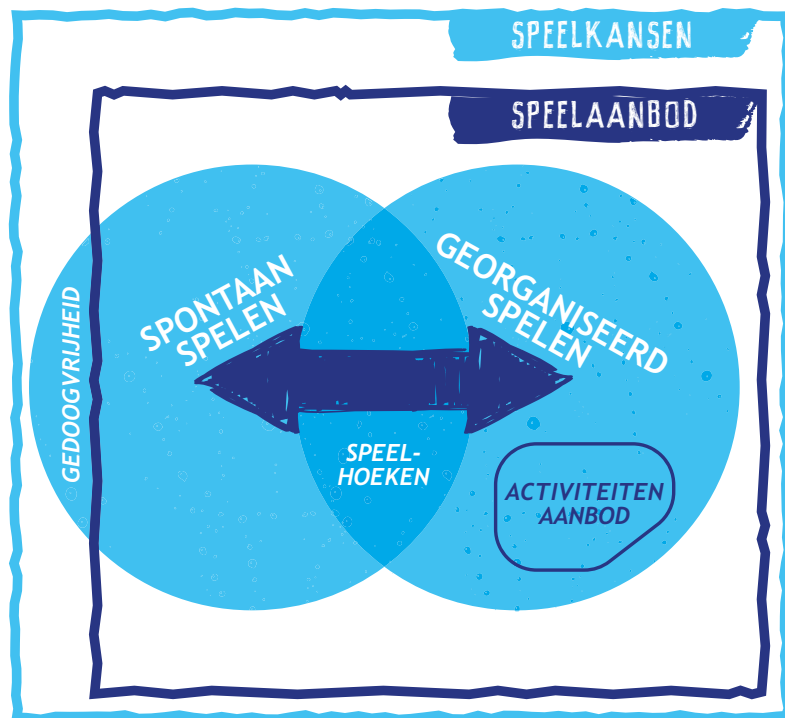
- In 60% van de werkingen hoort het strikt geleid aanbod bij de belangrijkste twee speelsystemen. Het wordt vaak gecombineerd met bewust ingebouwde vrije momenten, of met een open speelaanbod.
- In 32% van de werkingen behoort het open speelaanbod tot de belangrijkste twee speelsystemen. Ook hier zijn combinaties met een strikt geleid aanbod en met vrije momenten het frequentst.
- Vrije spelmomenten worden nooit als enige speelsysteem gebruikt, maar vinden we in 26% van de werkingen bij de belangrijkste twee speelsystemen terug.
- Ook keuzeactiviteiten worden nooit als enige speelsysteem gebruikt.

In 2021 waren zowel de vraagstelling (frequenties zoals ‘altijd’, ‘enkel in de namiddag’...) als de categorieën van speelsystemen anders, zodat de vergelijking met toen moeilijk te maken is.

Toch zijn de categorieën strikt geleid aanbod en open speelaanbod identiek. Daarbij zijn deze cijfers uit 2021 interessant:

- 46% van de werkingen gaf toen aan dat zij ‘altijd’ een strikt geleid aanbod gebruikten
- 27% van de werkingen gaf toen aan dat zij ‘altijd’ een open speelaanbod hanteerden

Omdat de vraagstelling anders is en de keuze om twee speelsystemen aan te duiden in zekere zin werd aangemoedigd, zijn deze percentages niet zonder meer te vergelijken met de percentages van werkingen uit 2025 die slechts één speelsysteem aanduiden: 26% strikt geleid en 8,5% open speelaanbod. Wel zien we toch de kloof vergroten tussen strikt geleid aanbod als belangrijkste speelsysteem, en het open speelaanbod. Maar hierbij is een belangrijke kanttekening te maken: de 36 Brusselse werkingen werden allemaal geregistreerd als strikt begeleid aanbod als enige speelsysteem. Zonder deze werkingen (of zonder een dergelijk overwicht) zou het aantal werkingen dat alleen strikt begeleid aanbod hanteert amper groter zijn dan het aantal werkingen met alleen open speelaanbod.

De voorkeur van de kinderen, is ook de onze

Kinderen geven de voorkeur aan een open benadering van spelen. Het open aspect van spelen, spontaan en ongedwongen, biedt het meeste kansen op intens spelen. Hierin ligt het intense plezier dat ze zoeken. Wanneer er plezier is, ontstaat er goesting om verder te spelen, ontstaan er herinneringen, ontstaat er een goed gevoel.

Het speelsysteem dat, binnen de vakantiecontext waar speelpleinwerk zich afspeelt, het best beantwoordt aan de visie van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk is een sterk uitgewerkt open speelaanbod. Het uitgangspunt: keuze(vrijheid) én variatie. De begeleiding biedt gevarieerde activiteiten en kinderen mogen volop spontaan spelen. Ze mogen wisselen en worden gestimuleerd door speelimpulsen en speelhoeken. Kinderen stellen hun speelmenu à la carte samen en genieten volop van een echte vakantie!

De VDS beschouwt speelpleinwerkingen met een andere visie niet als minder kwalitatief. Omgekeerd beschouwt de VDS speelpleinen die volledig mee zijn in onze visie niet automatisch als meer kwalitatief. Kwaliteit is contextgebonden. In de praktijk gaat het over hoe speelpleinen hun visie, de welke ook, toepassen. Het gaat erom in welke mate alle kinderen écht vakantie beleven op het speelplein.

SPEELPLEINPLOEG

AANTAL BEGELEIDERS EN MEDEWERKERS

Onderstaande tabel toont de gemiddelde aantallen begeleiders en andere medewerkers die in de zomer van 2025 actief waren in de werking, uitgesplitst per regio.

GEMIDDELDE AANTALLEN BEGELEIDERS EN ANDERE MEDEWERKERS DIE IN DE ZOMER VAN 2025 ACTIEF WAREN IN DE WERKING, UITGESPLITST PER REGIO.

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	ALGEMEEN GEMIDDELDE 2025	ALGEMEEN GEMIDDELDE 2021
Animator	46,43	67	27,3	55,6	84,36	45	51,21	42,83
Inclusie-animator	3,08	0	0	1,88	6,05	1,23	2,47	2,14
Co-Animator	0,66	0	0,47	1,10	0,35	0,76	0,68	-
Hoofdanimator	6,82	19	5,67	8,25	10,77	6,97	7,65	7,39
Pleinverantwoordelijke	1,16	0	2	0,82	0,68	2,44	1,50	1,89
Speelpleinverantwoordelijke	1,45	2	1,73	1,3	1,64	1,35	1,47	1,68
Medewerker onderhoud-kuisen	1,20	1	1,07	1,24	1,58	1,16	1,25	2,33
Medewerker koken-kuisen	0,90	0	0,13	0,13	0,68	0,32	0,49	1,47
Medewerker administratie	0,91	0	0,6	0,88	0,53	0,88	0,79	1,26
Medewerker busvervoer	0,83	0	0,07	0,25	0,26	0,23	0,38	0,13
Medewerker andere taken	0,67	0	0,15	1,81	0,37	0,58	0,69	0,45

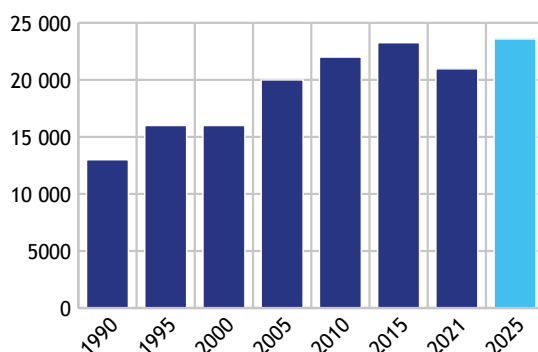
Gemiddeld genomen heeft een organisator 51 animatoren en bijna 8 hoofanimatoren. Dat is voor de animatoren duidelijk gestegen ten opzichte van 2021. Ook het gemiddelde aantal logistieke en administratieve medewerkers is gestegen ten opzichte van 2021.

De cijfers hierboven gaan over de zomervakantie van 2025. Kijken we naar de volledige werking van de organisator, dan geven 143 organisatoren 7.463 animatoren en 1.121 hoofdanimatoren op, samen 8.584 begeleiders die zich met het spelen op de werkingen bezighouden.

Als er bij de 143 organisatoren 8.584 begeleiders zijn die zich met het spelen op de werkingen bezighouden, komen we, geëxtrapoleerd naar alle 393 organisatoren, aan een **totaalcijfer van 23.591 begeleiders**. Dat is een stuk meer dan de extrapolatie van 20.970 animatoren uit 2021, maar vergelijkbaar met de extrapolatie van 23.260 animatoren uit 2015.

PROFIEL VAN DE SPEELPLEIN(HOOFD) ANIMATOR OVER DE JAREN HEEN	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2021	2025
Aantal animatoren op het speelplein	13 000	16 000	16 000	20 000	22 000	23 260	20 970	23 591

Aantal begeleiders op het speelplein

Dergelijke extrapolaties zijn slechts ruwe inschattingen omdat we niet weten hoe groot de organisatoren uit deze enquête precies zijn, vergeleken met de grootte van alle organisatoren in Vlaanderen en Brussel. We weten wel dat de organisatoren in deze enquête meer werkingen hebben dan gemiddeld, en dus dat ze groter zijn. De daling in 2021 heeft ongetwijfeld ook te maken met de toenmalige coronamaatregelen. Een stijging doorheen de tijd heeft dan weer alles te maken met meer kinderen, die meer begeleiders vragen. En aangezien jongeren zich minder lang engageren (in jaren, maar ook speelpleinweken doorheen de zomer), beïnvloedt dat ook de nood aan meer verschillende jongeren op het speelplein.

PROFIEL VAN DE ANIMATOREN EN HOOFDANIMATOREN

Wie zijn de animatoren en hoofdanimatoren die bezig zijn met het speelaanbod zelf?

67,5% zijn meisjes, 32,4% zijn jongens, 0,1% identificeert zich als non-binair.
Dat ligt helemaal in de lijn met de cijfers uit vorige enquêtes

VERHOUDING GENDER	1995	2000	2005	2010	2015	2021	2025
M	40%	37%	33%	38%	35%	34,2%	32,4%
V	60%	63%	67%	62%	65%	65,7%	67,5%
X*	-	-	-	-	-	0,1%	0,1%

* = enkel bevraagd vanaf 2021

VERHOUDING GENDER OPGEDEELD NAAR REGIO (slechts 1 organisator uit Brussel!)

REGIO	MEISJE	JONGEN	NON-BINAIR
Antwerpen	68,49%	31,23%	0,28%
Brussel	62,50%	37,50%	0,00%
Limburg	64,22%	35,59%	0,19%
Oost-Vlaanderen	67,13%	32,44%	0,43%
Vlaams-Brabant	68,53%	31,47%	0,00%
West-Vlaanderen	65,95%	33,87%	0,18%

In 2025 heeft 40% van de jongeren een attest van animator in het jeugdwerk, en nog eens 8% een attest van hoofdanimator.

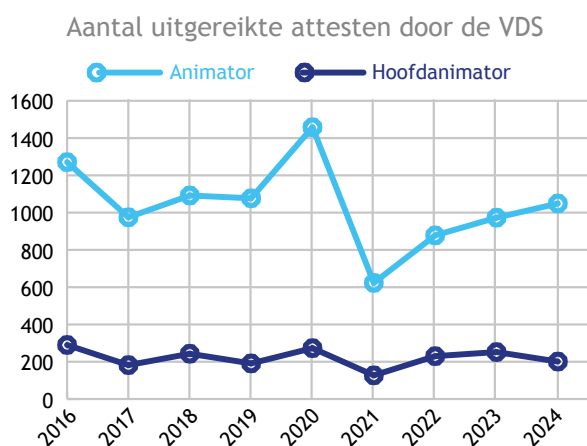
ATTESTEN	2005	2010	2015	2021	2025
Attest animator in het jeugdwerk	43%	46%	48%	44%	40%
Attest hoofdanimator in het jeugdwerk	11%	10%	9%	9%	8%
Stagiair na het volgen van een animatorcursus	15%	14%	14%	7%	9%
Geen attest	31%	30%	29%	40%	43%

Maken we de vergelijking met de voorbije edities van onze enquête, dan kunnen we vaststellen dat het aantal (hoofd)animatoren zonder attest nooit zo groot was als vandaag, nl. 43%. We zien zowel het aantal attesten animator als hoofdanimator afnemen doorheen de tijd.

Anno 2024 waren er 51 organisaties die een erkende cursus aanboden. De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk was goed voor meer dan 20% van alle afgeleverde attesten in Vlaanderen. Samen met *Kazou* voor bijna 45% van alle attesten in Vlaanderen en Brussel. Het is dus ook waardevol om de cijfers rond attestering op de speelpleinen naast die van het aantal uitgereikte attesten door de VDS te leggen. Hier zien we dat het aantal animatorenattesten na corona opnieuw in stijgende lijn gaat en bijna terug op het oude niveau van 2016 zit. Voor 2025 hebben we nog geen concrete cijfers over afgeleverde attesten, maar we kunnen wel zeggen dat het aantal aanwezige deelnemers op onze cursussen animatoren nooit meer bedroeg dan vandaag (nl. 1574 deelnemers in 2025). Hiermee zitten we terug op het niveau van onze deelnemersaantallen (2016-2019). Laten we hopen dat dit zich ook vertaalt in een verdere stijging van het aantal afgeleverde attesten en geattesteerde jongeren op het speelplein. Voor hoofdanimator blijft het aantal jongeren dat deelneemt aan onze cursussen stabiel.

AANTAL UITGEREIKTE ATTESTEN DOOR DE VDS

	ANIMATOREN	HOOFD-ANIMATOREN
2016	1271	290
2017	975	182
2018	1092	243
2019	1077	191
2020	1458	273
2021	623	127
2022	878	230
2023	973	252
2024	1049	201

In de praktijk stellen we vast dat organisatoren vorming niet minder belangrijk vinden dan vroeger, integendeel, maar het *veranderd engagement van jongeren^{bn}* (en dus de moeilijke zoektocht naar animatoren) maakt wel dat steeds meer jongeren zonder erkende opleiding toegelaten worden om als (hoofd)animator aan de slag te gaan. Noodgedwongen stellen verantwoordelijken hun 'eisen' (bv. verplicht volgen van cursus of vormingsdag) bij, vaak wanneer het gaat om werkingen die werken met vrijwilligers. Organisatoren die met betaalde animatoren werken maken van een attest of verplichte vorming wel vaker een voorwaarde.

AANTAL UITGEREIKTE ATTESTEN DOOR DE VDS NAAR REGIO (slechts 1 organisator uit Brussel)

REGIO	ATTEST ANIMATOR	ATTEST HOOFDANIMATOR	STAGIAIR NA CURSUS*	GEEN ATTEST
Antwerpen	44,72%	8,12%	12,48%	34,69%
Brussel	68,75%	20,00%	10,00%	1,25%
Limburg	30,65%	11,98%	6,48%	50,88%
Oost-Vlaanderen	51,76%	8,10%	10,01%	30,12%
Vlaams-Brabant	47,54%	10,37%	11,26%	30,84%
West-Vlaanderen	38,51%	6,66%	7,15%	47,68%

* = Dit zijn jongeren op de werking die nog geen attest hebben behaald, maar wel al de cursus hebben gevolgd.

HOE OUD ZIJN DE ANIMATOREN?

De jongste leeftijdscategorieën maken de grootste groep begeleiders uit op het speelplein. 57% is 18 jaar of jonger. De leeftijden zijn als volgt verdeeld:

HOE OUD ZIJN DE ANIMATOREN?	2015	2021	2025		
	AANDEEL IN 2015	AANDEEL IN 2021	AANDEEL VAN DE LEEFTIJDGROEP	GEMIDDELD PER ORGANISATOR	TOTALE AANTAL
<i>Jonger dan 17 jaar</i>	27%	24,77%	28,03%	15,56	1976
<i>17 of 18 jaar</i>	31%	29,60%	29,43%	16,73	2075
<i>19 of 20 jaar</i>	42%	23,11%	21,49%	12,31	1515
<i>Ouder dan 21 jaar</i>	(19 en ouder)	22,52%	21,18%	12,24	1493

Oudere leeftijden dalen, het aandeel animatoren jonger dan 17 jaar stijgt. De animatoren zijn in 2025 gemiddeld iets jonger dan in 2021.

	2015	2021	2025		
	AANDEEL IN 2015	AANDEEL IN 2021	AANDEEL VAN DE LEEFTIJDGROEP	GEMIDDELD PER ORGANISATOR	TOTALE AANTAL
<i>Eerste jaar actief op het speelplein</i>	30%	28,15%	30,99%	16,31	2006
<i>Tweede jaar</i>	26%	21,77%	23,37%	12,71	1513
<i>Drie tot vijf jaar actief</i>	32%	34,39%	31,24%	17,14	2022
<i>Meer dan 5 jaar actief</i>	12%	15,80%	14,40%	8,55	932

De groep die één of twee jaar actief is (54%), is net iets groter dan de groep die drie jaar of meer actief is (46%). 14% is vijf jaar of langer actief op het speelplein. In het algemeen is de leeftijd van de animatoren gemiddeld genomen iets gedaald. We kunnen hier uit afleiden dat er terug wat instroom is van nieuwe jongeren maar ook dat ze minder lang op het speelplein blijven.

Je zou 'jaren actief' als 'jaren ervaring' kunnen beschouwen. Dan is deze tabel zeker positief: in dat geval is er nog steeds een goede balans tussen oudere, meer ervaren animatoren en jongere, minder ervaren animatoren. Nochtans moeten we in dat geval ook vaststellen dat het aandeel oudere, meer ervaren jongeren daalt ten opzichte van 2021. Het kan om 'jaren actief' en 'jaren ervaring' aan elkaar te koppelen, maar het kan ook een valkuil zijn om zo te denken. Iemand die 2 jaar op het speelplein staat kan in totaal 6 speelpleinweken ervaring hebben. Een animator die 4 jaar actief is, komt misschien maar aan 4 weken speelpleinweken in totaliteit. Actief zegt dus niets over de frequentie waarmee de animator zijn taak opneemt. Ervaring is op die manier niet noodzakelijk gelijk aan leeftijd of actieve jaren. Zo krijgen we, ondanks deze cijfers, van speelpleinverantwoordelijken in de praktijk toch heel veel signalen over meer 'minder ervaren' animatoren op het speelplein.

CO-ANIMATOREN

Een co-animator is een jongere met een verstandelijke beperking die op basis van eigen talenten en met de nodige ondersteuning een aantal deeltaken op het speelplein op zich neemt en daarbij een meerwaarde vormt voor de animatorenploeg.

CO-ANIMATOREN		2015	2021	2025 N=155	
	<i>Nee</i>	36%	67,72%	56,13%	87
	<i>Ja, ze krijgen een aangepast takenpakket</i>	15,2%	16,46%	20%	31
	<i>Ja, ze nemen dezelfde taken op als andere animatoren, met extra ondersteuning</i>	48,8%	15,82%	15,4%	24
	<i>Ja, die volgden een co-animatorencursus en haalden het getuigschrift</i>	-	-	8,38%	13

De grote verschillen met 2015 zijn opmerkelijk. 64% van de werkingen gaf toen aan met co-animatoren te werken. Slechts 36% gaf aan geen animatoren te hebben die extra ondersteuning nodig hebben. We moeten dit resultaat echter kritisch bekijken. Een mogelijke hypothese die dit resultaat kan verklaren is de volgende:

Sinds 2024 heeft de VDS de ambitie uitgesproken om op elke regulier animatorcursus minstens 1 plaats te reserveren voor jongeren met verstandelijke beperking die als co-animator willen groeien.

Vanaf 2016 heeft de VDS erg ingezet op co-animatoren. Jongeren met een verstandelijke beperking kunnen sindsdien ook deelnemen aan onze reguliere cursussen. Er is een traject op maat dat leidt tot een co-animatorgetuigschrift waarmee deze jongeren op een lokale speelpleinwerking, mits de nodige ondersteuning, aan de slag kunnen.

Voor de opstart van dit traject was de term 'co-animator' niet gekend of al zeker niet op de manier waarop wij hem vandaag invulling geven. Een co-animator werd op vele werkingen aanzien als een 'hulpanimator'. Iemand die nog geen volwaardig animator is (bv. nog niet geattesteerd) of te jong is om animator te zijn, maar die onder deze noemer al een beetje kan 'proeven' en helpen. Het is realistisch aan te nemen dat speelpleinverantwoordelijken in 2015 vanuit het idee co-animator als hulpanimator de enquête hebben ingevuld. Vandaag zal dit cijfer beter de lading dekken van wat we onder 'co-animator' verstaan.

Als we de vergelijking tussen 2021 en 2025 maken, merken we een positieve evolutie. 44% van de organisatoren werkt met co-animatoren; in 2021 was dat nog maar een derde. Van deze werkingen voorziet bijna de helft in een aangepast takenpakket.

VRIJWILLIGERSWERK EN TEWERKSTELLING

In het speelpleinwerk is er een duidelijke verschuiving aan de gang van vrijwilligerswerk naar tewerkstelling (= betaald jeugdwerk). 49,65% van alle bevroagde organisatoren werkt (al dan niet exclusief) met een tewerkgesteldenstatuut voor de animatoren.

Animatoren en co-animatoren zijn vandaag nog vooral vrijwilliger maar we zien we het cijfer verder dalen. Hoofdanimatoren, inclusieanimatoren en andere types medewerkers, die ondersteunende taken uitvoeren, zijn vaker tewerkgesteld dan vrijwilligers.

BEGELEIDER	STATUUT							
	ONBEZOLDIGD		VRIJWILLIGERS-VERGOEDING		TEWERKGESTELD		IS ER NIET	
<i>Animator</i>	5	3,50%	101	70,63%	71	49,65%	0	0%
<i>Inclusie-animator</i>	0	0%	18	12,59%	38	26,57%	88	61,54%
<i>Co-Animator</i>	3	2,10%	43	30,07%	5	3,50%	85	59,44%
<i>Hoofdanimator</i>	2	1,40%	41	28,67%	102	71,33%	3	2,10%
<i>Pleinverantwoordelijke</i>	3	2,10%	8	5,59%	38	26,57%	85	59,44%
<i>= verantwoordelijke voor de werking ter plaatse indien dat niet de hoofdanimator is</i>								
<i>Speelpleinverantwoordelijke</i>	7	4,90%	8	5,59%	119	83,22%	10	6,99%
<i>= eindverantwoordelijke van de gehele werking</i>								
<i>Medewerker onderhoud-kuisen</i>	1	0,70%	6	4,20%	65	45,45%	66	46,15%
<i>Medewerker koken-kuisen</i>	4	2,80%	4	2,80%	13	9,09%	117	81,82%
<i>Medewerker administratie</i>	2	1,40%	7	4,90%	53	37,06%	77	53,85%
<i>Medewerker busvervoer</i>	1	0,70%	3	2,10%	12	8,39%	119	83,22%
<i>Medewerker andere taken</i>	5	3,50%	6	4,20%	22	15,38%	106	74,13%

In de survey van 2025 werd (anders dan in 2021) het onderscheid gemaakt tussen onbezoldigde vrijwilligers en vrijwilligers met een vrijwilligersvergoeding. Er werd anderzijds niet meer gevraagd naar het combineren van vrijwilligers- en tewerkgesteldenstatuten. Dat is wel uit de antwoorden af te leiden.

Bij animatoren tellen we 32 van de 143 organisatoren die vrijwilligers- en tewerkgesteldenstatuten combineren (=22%). 39 organisatoren werken uitsluitend met betaalde animatoren (=27%). Van de 106 organisatoren die met vrijwilligersstatuut werken, zijn er 74 die animatoren uitsluitend als vrijwilligers inzetten (51%).

➔ **50%** van alle animatoren staat als vrijwilliger op het speelplein.

Bij hoofdanimatoren zijn er slechts 7 organisatoren die werken met zowel vrijwilligers als tewerkgestelden (=5%).

➔ Bij hoofdanimatoren is dat **1 op 4**.

Bij de overige begeleiderstypes zijn er weinig organisatoren die vrijwilligers- en tewerkgesteldenstatuten combineren: 5 voor inclusie-animatoren, en telkens 1 organisator voor co-animator, pleinverantwoordelijke en speelpleinverantwoordelijke.

➔ Op 4 jaar tijd is het aantal 'betaalde' (hoofd)animatoren met **2%** gestegen.

BEGELEIDER		LOUTER VRIJWILLIGERS	LOUTER TEWERKGESTELDEN	BEIDE	IS ER NIET
Animator	2010	72%*	28%*		
	2015	68%*	32%*		
	2021	71,70%	15,72%	12,58%	0,00%
	2025	51,75%	27,27%	22,34%	0,00%
Inclusieanimator	2021	29,25%	10,88%	0,68%	59,18%
	2025	9,09%	23,08%	3,50%	61,54%
Co-Animator	2025	31,47%	2,80%	0,07%	59,44%
Hoofdanimator	2010	45%*	51%*		
	2015	38%*	59%*		
	2021	39,62%	49,69%	5,03%	5,66%
	2025	25,17%	66,43%	4,90%	2,10%
Pleinverantwoordelijke	2021	18,42%	23,68%	2,63%	55,26%
	2025	6,99%	25,87%	0,07%	59,44%

= verantwoordelijke voor de werking ter plaatse indien dat niet de hoofdanimator is

Speelpleinverantwoordelijke	2010	25%*	63%*	119	10
	2015	18%*	73%*		
	2021	22,64%	72,33%	1,26%	3,77%
	2025	9,79%	82,52%	0,07%	6,99%

= eindverantwoordelijke van de gehele werking

* In de enquête van 2010 en van 2015 bestond de categorie 'beide' niet: organisatoren konden toen enkel kiezen tussen vrijwilligers en tewerkgestelden. Daardoor zijn de cijfers van 2010 en 2015 niet zonder meer te vergelijken met de cijfers van 2021 en 2025. Verder is de categorie 'verantwoordelijke' sinds 2021 opgesplitst tussen pleinverantwoordelijke en speelpleinverantwoordelijke.

We zien, op amper 4 jaar tijd, een zeer stevige verschuiving naar het hanteren van het statuut van tewerkgestelden. In 2021 werkte nog 71,7% van de organisatoren louter met vrijwilligers bij de animatoren; nu is dat nog maar net iets meer dan de helft. Dat is 1/5 minder! De helft van de organisatoren heeft, al dan niet exclusief, animatoren met een tewerkgesteldenstatuut. In 2021 was dat nog maar 28%. Ook bij hoofdanimatoren neemt het aantal vrijwilligers af in ruil voor betaald jeugdwerk. In mindere mate, maar toch ook 15%.

Inclusieanimatoren zijn dubbel zo vaak tewerkgesteld dan vrijwilligers; in 2021 waren zij nog drie keer vaker vrijwilligers. Dit kan er op wijzen dat er voor inclusieanimatoren andere verwachtingen gesteld worden, meer expertise wordt gevraagd of ze voor deze specifieke opdracht moeilijker te vinden of te behouden zijn waardoor er sneller naar betaald jeugdwerk wordt gegrepen.

Ook het aandeel ‘louter vrijwilligers’ bij (speel)pleinverantwoordelijken daalt fors met 12%.

Dit wijten we aan het dalende cijfer particuliere speelpleinwerkingen die standaard op basis van vrijwillig engagement uitgaan.

De cijfers verrassen ons allermint. In de dagelijkse praktijk zagen we deze verschuiving al. De cijfers uit deze bevraging bevestigen wat we al wisten én wat we ondertussen al een lange tijd onder de aandacht brengen (*cf. spreken over ‘jong engagement’ in plaats van ‘vrijwilligerswerk’ was onze bewuste keuze vanaf 2019.*) en voorspellen¹. Het veranderd engagement van jongeren en bijgevolg het moeilijker vinden van voldoende (ervaren) animatoren wordt alsmaar meer opgevangen met ‘betaald jeugdwerk’. Al zien we evengoed in de praktijk dat een hogere vergoeding er niet automatisch voor zorgt dat jongeren zich engageren of langer blijven. We voorspellen dat deze evolutie zich de komende jaren zal blijven doorzetten met grote financiële uitdagingen voor vele werkingen en met het verdwijnen van nog meer particuliere werkingen als gevolg van ‘oneerlijke concurrentie’. Het veranderd engagement vormt een gigantische uitdaging voor en een hertekening van de sector.

¹ www.vlaamsejeugdraad.be/nl/adviezen/jong-engagement-herkennen

WIJ GAAN UIT VAN DE KRACHT VAN JONGEREN IN HET JEUGDWERK!

Jeugdwerk staat of valt in grote mate met het engagement dat jongeren daarin opnemen in hun eigen vrije tijd. De kracht van jeugdwerk zijn jongeren, in welk statuut dan ook. Ervan uitgaan dat jeugdwerk een synoniem is voor vrijwilligerswerk is een enge benadering van wat jeugdwerk kan zijn.

Jobstudent of vrijwilliger, los van het juridische verschil is en blijft het dezelfde jongere, met dezelfde talenten, goesting en gretigheid die we op eenzelfde manier moeten ondersteunen en ruimte geven om te groeien. Loon verandert daar niets aan en is niet evenredig aan enthousiasme. Werken met jobstudenten is niet anders dan werken met vrijwilligers. Evengoed is het van vitaal belang voor de werking om betaalde jongeren te betrekken in een jaarwerking, inspraak te geven in een stuurgroep, voldoende te coachen in hun taken...

De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk is niet tegen betaald vakantiewerk, maar vanuit ons geloof in de jeugdwerkfilosofie zijn we tegen het idee dat verwachtingen, ondersteuning en groeikansen van jongeren zouden verschillen op basis van statuut. Wie kiest om jongeren binnen het jeugdwerk als betaalde kracht in te schakelen, moet beseffen dat hij daarmee het jeugdwerk verder onder druk zet.

Vrijwilligers of betaalde krachten maakt geen verschil in ondersteuning van jongeren

Anno 2025 zitten meer en meer organisatoren met de handen in het haar om voldoende geëngageerde jongeren te vinden. Laat staan vrijwillig geëngageerde jongeren. Geld is niet de enige, maar vandaag de dag zeker een belangrijke(re) motivatiefactor geworden. Zeker binnen de vakantiecontext waarin speelpleinwerk actief is. We merken

ook dat verantwoordelijken zoeken op welke manier ze jongeren toch iets meer kunnen toesteken, de vraag stellen naar nieuwe of het aanpassen van bepaalde statuten. Niet dat we hier een pleidooi voeren om morgen iedereen als jobstudent aan te werven, dat zou de kracht die uitgaat van vrijwilligersschap niet erkennen, maar we hebben zeker begrip voor werkingen die omwille van de juiste visie en/of onder invloed van bepaalde omgevingsfactoren de keuze maken om met jobstudenten te werken: bv. concurrentie, continuïteit bieden, deel van een carrièreplan voor animatoren, beseft dat vrijwilligerswerk vandaag voor vele jongeren een soort luxeproduct is geworden...

[www.speelplein.net/
vergoedingen](http://www.speelplein.net/vergoedingen)

INCENTIVES

Incentives zijn alle zaken die gebeuren om vrijwilligers of tewerkgestelden te motiveren en te bedanken voor hun engagement op het speelplein.

Vrijwilligers en tewerkgestelden kunnen bij de meeste organisatoren rekenen op een mooie waaier aan incentives. Zij krijgen bijna altijd een trui, t-shirt of andere gadgets, en ook eten, drank en extra activiteiten of uitstappen zijn populair. De werkingen die alleen met vrijwilligers werken geven vaker incentives, niet onlogisch, maar de verschillen zijn klein. Werknemers ontvangen in 2025 vaker een kilometervergoeding voor de fiets, en veel minder vaak een forfaitaire onkostenvergoeding.

In vergelijking tot 2021 zien we wel dat de incentives op heel veel vlakken een beetje afnemen. Er wordt gepeuzeld aan de incentives van animatoren. Een mogelijke verklaring kan zijn dat de besparingen bij heel veel werkingen zich hierin vertalen. Een andere verklaring is dat, omwille van het stijgende aantal jongeren dat een vergoeding krijgt op het speelplein, er minder ingezet wordt op andere vormen van waardering. Een jammere zaak, gezien speelpleinwerk nog steeds jeugdwerk is, en jong engagement waardering verdient.

WELKE INCENTIVES ZIJN ER VOOR JULLIE VRIJWILLIGERS VOORZIEN?

	2021	VOOR VRIJWILLIGERS N=135		VOOR WERKNEMERS (NAAST HET LOON) N=165	
<i>Trui, T-shirt of andere gadgets</i>	96%	88%	119	82%	111
<i>BBQ's of andere etentjes</i>	88%	85%	115	73%	98
<i>Gratis drank</i>	75%	68%	92	58%	78
<i>Extra uitstappen of activiteiten</i>	73%	61%	82	47%	64
<i>Forfaitaire onkostenvergoeding</i>	65%	55%	74	11%	15
<i>Reële onkosten vergoeding (anders dan onkosten voor vervoer)</i>	11%	6%	8	-	-
<i>Terugbetaling openbaar vervoer</i>	4%	6%	8	11%	15
<i>Kilometervergoeding eigen wagen</i>	19%	5%	7	11%	15
<i>Kilometervergoeding fiets</i>	0%	9%	12	27%	37
<i>Loon naar het samengestelde takenpakket (bv. minder of meer verantwoordelijkheden)</i>	-	24%	32	-	-
<i>Nog iets anders</i>	15%	18%	24	10%	13

De andere incentives zijn o.a. maaltijden, broodjes, frietjes of ijsjes voor vrijwilligers, en broodjes en maaltijdcheques voor werknemers.

VERGOEDINGEN

We ondernamen een poging om in kaart te brengen hoe hoog de **gemiddelde forfaitaire vergoedingen** zijn per dag. Een moeilijke oefening omdat er vaak verschillende gradaties zijn, zelfs per niveau. Daarom vroegen we voor de animatoren, de hoofdanimatoren en de verantwoordelijken telkens naar de minimumvergoeding en de maximumvergoeding. Dat levert een gemiddeld beeld op met de grote lokale verschillen. De forfaitaire vergoedingen voor vrijwilligers lopen tussen de werkingen onderling erg uiteen.

VERGOEDINGEN	IN 2010	2021		2025	
		BIJ WERKINGEN MET ALLEEN VRIJWILLIGERS	BIJ WERKINGEN MET ZOWEL VRIJWILLIGERS ALS TEWERKGE- STELDEN	BIJ WERKINGEN MET ALLEEN VRIJWILLIGERS	BIJ WERKINGEN MET ZOWEL VRIJWILLIGERS ALS TEWERKGE- STELDEN
<i>Animator minimum</i>	€17,88	€16,05	€22,22	€24,03	€30,61
<i>Animator maximum</i>	€23,55	€22,70	€30,57	€36,02	€37,78
<i>Hoofdanimator min</i>	€24,12	€27,36	€36,61	€34,32	€51,04
<i>Hoofdanimator max</i>	€26,05	€29,35	€40,99	€39,20	€53,85
<i>Verantwoordelijke min</i>	€24,74	€20,79	€41,64	€30,00	€52,29
<i>Verantwoordelijke max</i>	€26,89	€24,66	€50,67	€36,11	€53,00

LOON- EN ONKOSTENBELEID

Een attest blijft de hoofdreden om jongeren een hogere vergoeding te geven. Een ander takenpakket met andere engagementen en verwachtingen staat op nummer twee. Meerdere jaren ervaring leidt bij bijna een kwart van de speelpleinen tot een hogere vergoeding.

WELKE STELLINGEN ZIJN VAN TOEPASSING OP JULIE LOON- EN ONKOSTENBELEID?

	2021*	2025	
<i>Jongeren krijgen een hogere vergoeding indien ze een attest hebben</i>	77%	63%	90
<i>Jongeren krijgen een hogere vergoeding indien ze meer ervaring hebben</i>	35%	23%	33
<i>Jongeren krijgen een hogere vergoeding als ze voor- of naopvang op zich nemen</i>	6%	8%	11
<i>Alle vergoedingen voor al onze jongeren zijn hetzelfde</i>	14%	14%	20
<i>Jongeren krijgen een hogere vergoeding indien ze een ander takenpakket krijgen (bv hoofdanimator worden)</i>	57%	61%	86
<i>Jongeren krijgen een hogere vergoeding indien ze zich doorheen het jaar inzetten voor de werking</i>	8%	3%	4
<i>Wij werken met standaard loonbarema's.</i>	-	37%	52
<i>Wij werken met standaard vrijwilligersvergoedingen.</i>	-	39%	56

*In 2021 werden dezelfde stellingen geponeerd maar enkel op toepassing van vrijwilligers.

In 2025 hebben we, gezien de evolutie naar meer betaald jeugdwerk, de vraag algemeen gesteld.

ADMINISTRATIE EN LOONVERWERKING

De administratie en loonverwerking wordt het vaakst door een andere dienst gedaan, zoals de personeelsdienst van de gemeente (61% of 85 organisatoren), of door de VGC in Brussel. 11% (16 organisatoren) schakelen een externe partner in: vaak een interimkantoor (voor de jobstudenten), of soms meerdere partners, waarbij dan vaak de gemeente zelf. De overige 26% (36 organisatoren) doet de administratie en loonverwerking zelf.

UITTREKSEL STRAFREGISTER

Sinds 2024 is er nieuwe wetgeving omtrent het opvragen een uittreksel uit het strafregister. Meerderjarige animatoren die tewerkgesteld worden, moeten een attest voorleggen. Vrijwilligers zijn voorlopig nog vrijgesteld van deze administratie, maar vanaf 2027 wordt de wetgeving rond het uittreksel strafregister aangepast.

We bevroegen bij de speelpleinen hoe zij er op dit moment mee omgaan en onderzochten of er een verschil zat in onder welk statuut de (hoofd)animator op het plein stond. De antwoorden waren zo uiteenlopend dat we enkel de cijfers omtrent het wel of niet opvragen kunnen voorleggen.

UITTREKSEL STRAFREGISTER (N=138)	VRAGEN HET WEL OP	VRAGEN HET NIET OP
+ 18 jarigen	78,26%	27,74%
- 18 jarigen	29,7%	59,42%

We merken dat ongeveer 30% van de speelpleinen alsnog het uittreksel opvragen aan minderjarigen, hoewel dit niet moet. 27.74% van de werkingen vragen het uittreksel niet op aan meerderjarigen. Het aantal speelpleinen die het uittreksel niet opvragen, ondanks dat het statuut en de leeftijd van de jongeren dit wel vraagt, is verwaarloosbaar. De meeste van deze werkingen zijn dus vrijwilligersorganisaties, waar het opvragen nu nog niet verplicht is.

Uit de resultaten van de enquête in 2021 bleek dat in 7 van de 10 werkingen een uittreksel uit het strafregister niet gevraagd werd. Waar dat toen wel gebeurde, was dat in meer dan de helft van de gevallen voor alle animatoren (meestal vanaf 16 jaar).

We bevroegen de werkingen ook over hoe zij kijken naar deze (vernieuwde) wetgeving. Uit de open antwoorden blijkt dat de meningen hierover verdeeld zijn. De algemene teneur is dat er begrip is en dat het in principe een goede maatregel betreft, maar dat dit echt wel zorgt voor extra administratie. Met de VDS blijven we op Vlaams niveau scherp voor de regelgeving en pleiten we ervoor om de regulitis en bijhorende administratie te verminderen.

Vanuit de VDS nemen we een duidelijke stelling in omtrent 'het uittreksel strafregister'. Wij (blijven) pleiten voor een vrijstelling binnen de jeugdsector omdat we vaststellen dat dit beleid in de praktijk neerkomt op een 'vals gevoel van veiligheid' en weinig meerwaarde biedt.

Veel veroordelingen zijn door lange procedures pas lang na de feiten zichtbaar op het strafblad. Bepaalde misdrijven verdwijnen na verloop van tijd of zijn niet altijd zichtbaar op het strafblad (bv. wanneer het om minderjarigen gaat). Wetende dat 60% van alle speelpleinanimatoren minderjarig is en het merendeel van de overige 40% jonge adolescenten zijn vnl. tussen de 18 en 25 jaar, mogen we ervan uitgaan dat we op een speelpleinwerking veroordeelde zedenplegers niet snel zullen tegenkomen op basis dit 'uittreksel'.

TOTAALOVERZICHT: PROFIEL VAN DE SPEELPLEIN(HOOFD)ANIMATOR OVER DE JAREN HEEN

		1990	1995	2000	2005	2010	2015	2021	2025	TREND
Aantal animatoren op het speelplein		13 000	16 000	16 000	20 000	22 000	23 260	20 970	23 591	▲
Geattesteerde begeleiders		62%	58%	51%	55%	56%	57%	53%	48%	▼
Verhouding meisjes/jongens	M							34,2%	32,4%	▼
	V		60%	63%	67%	62%	65%	65,7%	67,5%	▲
	X							0,1%	0,1%	=
Als vrijwilliger (onbezoldigd of tegen onkostenvergoeding)	Animator					72%	68,3%	71,7%	51,75%	▼
	Hoofdanimator					45%	45%	39,5%	25,17%	▼
Evolutie leeftijd v/d begeleiders	< 17			28%	27%	28%	27%	25%	28%	▲
	17/18:			34%	34%	34%	31%	30%	29%	▼
	> 18:			39%	34%	39%	42%	45%	43%	▼
Aantal jaren actief	1e jaar						30%	28,15%	31%	▲
	2e jaar						26%	21,77%	23%	▲
	3-5 jaar						32%	34,39%	31%	▼
	> dan 5 jaar						12%	15,80%	15%	▼

WERVING VAN ANIMATOREN

VIA WELKE KANALEN WERVEN JULLIE ANIMATOREN?

	2025					2021
	NOOIT	HEEL SOMS	SOMS	REGEL-MATIG	(BIJNA) ALTIJD	(BIJNA) ALTIJD
Via sociale netwerksites (type Facebook, Instagram, Tiktok...)	4%	4%	13%	21%	55%	62%
Via eigen website (of digitale nieuwsbrief)	3%	4%	12%	28%	50%	51%
Via folder, brochure, affiche, infoavond	18%	10%	11%	19%	35%	39%
Jongeren brengen jongeren mee	4%	5%	13%	45%	31%	34%
Via het plaatselijk jeugdwerk	21%	16%	22%	23%	13%	16%
Via middelbare scholen	38%	18%	13%	13%	11%	13%
Via lokale media (regionale pers, tv of radio)	45%	18%	15%	6%	10%	10%
Persoonlijk aanspreken en bezoeken	30%	13%	16%	24%	10%	9%
Via kadervorming	53%	16%	14%	5%	5%	4%

N=141

WERVINGSKANALEN DIE VOLGENS DE ORGANISATOREN HET BESTE WERKEN

(maximum drie aan te duiden uit de lijst)

	2021	2025
<i>Jongeren brengen jongeren mee</i>	76,92%	69%
<i>Via sociale netwerksites (type Facebook, Instagram, Tiktok...)</i>	74,36%	65%
<i>Via folder, brochure, affiche, infoavond</i>	42,95%	31%
<i>Via eigen website of digitale nieuwsbrief</i>	27,56%	31%
<i>Persoonlijk aanspreken en bezoeken</i>	25,64%	24%
<i>Via het plaatselijk jeugdwerk</i>	19,23%	27%
<i>Via middelbare scholen</i>	18,59%	22%
<i>Via lokale media (regionale pers, tv of radio)</i>	8,97%	7%
<i>Via kadervorming</i>	6,41%	1%

Als we ‘regelmatig’ en ‘(bijna) altijd’ samentellen dan zijn de eigen website, mond-aan-mond (jongeren die andere jongeren meebrengen) en sociale media, de belangrijkste kanalen om nieuwe animatoren aan te trekken. Ook folders, brochures, infoavonden blijven populair en worden door meer dan de helft van de organisatoren regelmatig of bijna altijd gebruikt. Dit verrast echter niet en de cijfers blijven sinds 2015 stabiel. Kadervorming, lokale media of middelbare scholen worden door meer dan de helft van de organisatoren nauwelijks gebruikt als kanaal. Deze kanalen worden ook als weinig efficiënt ingeschat.

Een belangrijke kanttekening die we vanuit de praktijk toevoegen aan deze cijfers is dat binnen de mix van sociale media wel wat beweegt. In functie van werving zien we dat Tiktok en Instagram interessante kanalen zijn om jongeren te bereiken als speelpleinwerking. Echter stellen we vast dat het beleid rond Tiktok en het vasthouden aan bepaalde huisstijlregels binnen lokale besturen het voor deze speelpleinorganisatoren behoorlijk moeilijk (of soms onmogelijk) maken om jongeren te bereiken.

ANIMATOREN BIJHOUDEN

Groepsbinding en toegenomen inzet op waardering en feedback zijn de belangrijkste manieren om animatoren bij de speelpleinwerking te blijven betrekken. Ook inspraakmogelijkheden bieden blijft daarin belangrijk. Dat percentage zien we weliswaar met 10% dalen in vergelijking met 2021.

Opvallend hier is dat ‘meer geld geven’ slechts 3% stijgt en slechts door 15% wordt aangehaald als manieren om jongeren te behouden. Kunnen we, gezien de stijgende cijfers rond ‘betaald jeugdwerk’, dan concluderen dat ‘meer geld geven’ vooral opgaat om nieuwe jongeren aan te trekken, maar minder cruciaal aanvoelt om ze te houden?

WAT DOEN JULLIE OM ANIMATOREN TE BEHOUDEN?

	2021	2025	
Inzetten op groepsbinding en sfeer onder de animatoren	94,87%	85,31%	122
Inzetten op waardering en feedback	76,28%	79,29%	114
Inspraakmogelijkheden bieden	76,28%	66,43%	95
Denken over nieuwe uitdagingen en carrièreplanning	26,92%	20,98%	30
Meer geld geven	12,82%	14,49%	21
Niets speciaals, ze blijven tot ze niet meer willen	7,05%	6,99%	10

WELKE UITDAGINGEN ZIJN ER VOOR DE BEGELEIDERSPLOEG?

Voldoende ervaring hebben in de ploeg is overduidelijk de grote uitdaging: veel organisatoren kampen met een tekort aan ervaren animatoren en hoofdanimatoren, en met een probleem van te weinig geattesteerde en te jonge begeleiders. Zeer opvallend is dat het probleem van 'te weinig begeleiders' nu naar de achtergrond is teruggedrongen, misschien te verklaren door de verschuiving van vrijwilligerswerk naar betaald jeugdwerk en/of de generatiekloof die corona sloeg die stilaan gedicht lijkt? We hadden vanuit bevindingen en signalen uit de praktijk verwacht dat ook de uitdagingen rond meer kwetsbare jongeren binnen de animatorenploeg zouden worden aangehaald, maar dat blijkt niet het geval. Misschien te wijten aan het feit dat we dit niet expliciet meenamen in de opsomming. Alleszins kwam het ook niet aan bod in de 'andere problemen' die door 24% werden aangehaald.

WELKE UITDAGINGEN ZIJN ER VOOR DE BEGELEIDERSPLOEG?

	2015	2021	2025
Te weinig ervaren animatoren	38%	42%	41%
Te weinig ervaren hoofdanimatoren	-	-	32%
Te weinig geattesteerde begeleiders	28%	31%	31%
Te jonge begeleiders	31%	27%	31%
Te weinig begeleiders	48%	38%	15%
Te veel begeleiders	12%	9%	14%
Te veel verloop			14%
Geen problemen	18%	16%	13%

Het tekort aan animatoren lijkt onder controle

Het vinden en behouden van ervaren (hoofd) animatoren blijkt moeilijk.

24% noemt nog andere problemen: het gaat heel vaak over een kleinere of minder langdurige motivatie, en over interne strubbelingen en dynamieken.

TAKENPAKKET VAN EEN HOOFDANIMATOR

De hoofdanimatorrol die het vaakst als de belangrijkste rol wordt genoemd, is die van coach voor de animatoren. 44% noemt deze rol als de belangrijkste, en nog eens 42% noemt deze als iets wat ze doen en veel tijd in stoppen. Ook in 2021 was deze rol de belangrijkste, maar het belang ervan is nog toegenomen: 34% duidde deze rol toen aan als belangrijkste, en 41% met 'veel tijd'.

De hoofdanimator is ook een **praktische organisator** (25% als grootste rol, 35% als 'doen ze, veel tijd'; in 2021 was dit respectievelijk 21% en 34%).

Dat toegenomen belang van de coachende en praktisch organisatorische rollen betekent ook dat er voor andere taken minder tijd is; bv. de rol van **echte speelpleinfaan** (10% als belangrijkste, 28% als 'doen ze, veel tijd') is ten opzichte van 2021 minder belangrijk geworden (resp. 16% en 35%). Ook de rol van **voorbeeldspeler** verliest sinds 2021 aan belang, nochtans belangrijk aangezien werkingen zelf aangeven dat er minder, ervaren animatoren actief zijn.

Opvallend is dat de rol van **kinderkenner** zelden (7%) als de belangrijkste rol wordt genoemd, maar dat het wél de rol is die het vaakst op de tweede ('doen ze, veel tijd') en op de derde plaats ('is een onderdeel') staat. Ook in 2021 was dat al zo

HOE ZIET HET HUIDIGE 'TAKENPAKKET' VAN EEN HOOFDANIMATOR ER BIJ JULIE UIT?

N=134	2025					2021
	DOEN ZE NIET	DOEN ZE, MAAR ER GAAT WEINIG TIJD NAAR	IS EEN ONDERDEEL	DOEN ZE, GAAT VEEL TIJD NAARTOE	IS DE BELANGRIJKSTE ROL, HIER GAAT DE MEESTE TIJD NAARTOE	IS DE BELANGRIJKSTE ROL, HIER GAAT DE MEESTE TIJD NAARTOE
Een coach voor animatoren:	0,75%	3,73%	9,70%	41,79%	44,03%	33,77%
<i>De voorbereiding begeleiden, (stage)begeleiding van de animatoren, evaluatie van de animatoren, animeren van de animatoren, animatorenactiviteiten organiseren, tijdens de zomer het groepsproces in de ploeg stimuleren, dagelijks de werking evalueren.</i>						
Een praktische organisator:	7,46%	9,70%	21,64%	35,07%	25,37%	21,43%
<i>Taakverdeling maken en taakverdeling opvolgen (opruim bijvoorbeeld), inschrijvingen, bellen (bus, brouwer, traiteur...), uitstappen regelen, administratie (aanwezigheden, kasverslag...), naar de winkel gaan, verantwoordelijk voor sleutels, materiaal, orde...</i>						
Een uithangbord:	10,45%	11,19%	28,36%	37,31%	12,69%	13,64%
<i>Contact met de ouders verzorgen (briefjes maken...), ontvangen en rondleiden van bezoekers, meewerken aan de promo, de PR van het speelplein, contact met de gemeente en andere diensten.</i>						
Een echte speelpleinfaan:	5,22%	17,91%	38,06%	27,61%	10,45%	15,58%
<i>Participeren aan zo veel mogelijk activiteiten, zoeken naar kwaliteitsverbetering, meewerken aan kwaliteitsverbetering, opbouwende suggesties doen vanuit ervaring, de jaarwerking stimuleren bij de ploeg, in de stuurgroep of in het bestuur van het speelplein zitten.</i>						
Een voorbeeldspeler:	5,97%	17,91%	33,58%	31,34%	10,45%	12,34%
<i>grote activiteiten opzetten, themamiddagen organiseren, zelf activiteiten begeleiden en meespelen met de kinderen, erop toezien dat er een tof en gevarieerd aanbod is, de (podium)animatie mee trekken.</i>						
Een kinderkenner:	1,49%	4,48%	39,55%	47,01%	6,72%	6,49%
<i>Vertrouwensband met de kinderen opbouwen, bijzondere aandacht en begeleiding bieden aan bijzondere kinderen, EHBO en verzorging, (extra) moeilijke situaties mee oplossen.</i>						

JAARWERKING

Bijna driekwart (72,5%) van de organisatoren hebben een jaarwerking (vergelijkbaar met de 73% in 2015 en 76% in 2021). Bij die organisatoren is het in twee derde van de gevallen het speelplein zelf die dit op poten zet; bij één derde organiseert een groep animatoren de jaarwerking. Wanneer er geen jaarwerking is, spreken de animatoren in de meeste werkingen toch nog spontaan onderling af.

JAARWERKING	2021		2025	
	%	Aantal	%	Aantal
<i>Ja, we organiseren dit zélf vanuit het speelplein</i>	45,28%	69	48,59%	69
<i>Ja, dat wordt georganiseerd door een groep (hoofd) animatoren die we daarin ondersteunen</i>	30,82%	34	23,94%	34
<i>Neen, maar de animatoren spreken vaak spontaan af onder elkaar</i>	13,84%	24	16,90%	24
<i>Neen</i>	10,06%	15	10,56%	15

We zijn blij met deze stabiele cijfers!

Want een jaarwerking waarin animatoren elkaar blijven ontmoeten, mee mogen bouwen aan en denken over de werking... zien we in de praktijk als één van de manieren om jongeren langer te behouden. Via een jaarwerking maak je van individuele jongeren een hechte groep.

De jaarwerking bestaat vaak uit ontspannende activiteiten tijdens het jaar (86%), en uit vormingsactiviteiten (74%, een lichte stijging) en inhoudelijke werkgroepen (55%), speelpleinweekend (55%) en introductieactiviteiten voor nieuwe animatoren (48%).

We veronderstellen dat de lichte stijging van de vormingsactiviteiten op volgende wijze verklaard kan worden;

- Extra vorming moet minder geattesteerde animatoren tegemoet komen;
- Belang van vorming groeit verder door toenemende (vraag naar) professionalisering;

	2021	2025 N=103	
<i>Ontspanningsactiviteiten tijdens het jaar</i>	94%	86%	89
<i>Vormingsactiviteiten tijdens het jaar</i>	69%	74%	76
<i>Wergroepen rond bepaalde thema's</i>	55%	55%	57
<i>Speelpleinweekend</i>	61%	55%	57
<i>Introductieactiviteiten voor nieuwe animatoren</i>	55%	48%	49
<i>Promotieactiviteiten</i>	39%	25%	26

De redenen om géén jaarwerking te organiseren zijn zeer uiteenlopend. De voornaamste redenen zijn dat er geen vraag naar is, geen tijd voor is (van jongeren én verantwoordelijken) of dat er geen middelen voor zijn. Die percentages zijn gestegen in vergelijking met 2021. Ook hier speelt het veranderd engagement van jongeren absoluut een rol. Net nu is het cruciaal dat werkingen investeren in tijd en middelen voor verantwoordelijken om te kunnen bouwen aan een team via een jaarwerking!

Een aantal werkingen geeft aan dat hun animatoren elkaar vaak treffen in jaarwerkingen van de jeugdbeweging, dat ze te klein zijn, of dat het in de toekomst wel te overwegen valt.

WAT MAAKT DAT ER GEEN JAARWERKING (MEER) IS?	2021	2025	
<i>Er is geen vraag naar</i>	32%	38%	15
<i>Er is geen tijd om dat te organiseren</i>	30%	36%	14
<i>We hebben geen middelen om dit te organiseren</i>	19%	26%	10
<i>Niemand neemt initiatief om dat te organiseren</i>	27%	15%	6
<i>Minder goede ervaringen in het verleden</i>	3%	8%	3
<i>Ons bestuur staat daar niet achter</i>	5%	3%	1

STUURGROEP

64% van de organisatoren werkt met een stuurgroep. Een stuurgroep kunnen we omschrijven als een groep vrijwilligers die op één of andere manier mee de inhoudelijke en organisatorische verantwoordelijkheid van een werking opneemt. Het percentage is quasi ongewijzigd tegenover 2021 (65%) en 2015 (66%).

Die stuurgroep heeft het vaakst een echt organisatorische functie (eerder dan voorstellen te doen, of feedback te geven): een groep (hoofd)animatoren die een deel van de organisatie in handen heeft en erover beslist (44% van de stuurgroepen), of een groep die de volledige organisatie in handen heeft (19% van de organisatoren). Dat laatste komt minder vaak voor dan in 2021 (toen 29%).

EIGENAARSCHAP EN PARTICIPATIE VAN JONGEREN		2021	2025 N=89	
<i>Een groep animatoren heeft een deel van de organisatie van het speelplein in handen. Zij hebben beslissingsrecht over bepaalde aspecten van de speelpleinwerking.</i>	39,42%	43,82%	39	
<i>Een groep (hoofd)animatoren heeft de organisatie van het speelplein in handen. Zij hebben beslissingsrecht over de speelpleinwerking.</i>	28,85%	19,10%	17	
<i>Een groep animatoren doet op eigen initiatief voorstellen om de speelpleinwerking te verbeteren.</i>	15,38%	16,85%	15	
<i>Een groep animatoren geeft feedback op voorstellen van de speelpleinverantwoordelijke of het bestuur.</i>	11,54%	15,73%	14	
<i>Er worden losse momenten georganiseerd waarop animatoren hun mening kunnen geven over voorstellen.</i>	4,81%	4,49%	4	

Waar de stuurgroep zich mee bezig houdt, is bijzonder divers. De top 3 wordt aangevoerd met evaluatie van de werking, materiaal (aankopen, inventarisatie...) en ook hier wint vorming en coaching aan belang. In 3 van de 4 stuurgroepen wordt er samen nagedacht over werving van nieuwe animatoren en worden jongeren betrokken in de voorbereiding van activiteiten, keuzes van thema's en de jaarwerking met animatoren. Dat laatste is helaas sinds 2010 nooit zo laag geweest en sluit aan bij de resultaten rond jaarwerking eerder in het rapport. Infrastructuur, logistiek, financiën en ook de zoektocht naar 'extra centen' staan minder op de agenda dan vroeger. Een mogelijke verklaring kan hier ook de afname van particuliere werkingen zijn. Binnen speelpleinwerkingen waar de organisator het lokale bestuur is, zijn deze thema's minder noodzakelijk om vast te nemen. Tot slot wint het thema toegankelijkheid en inclusie aan belang. Vanuit de definitie 'speelpleinwerk' waarbij het actief inzetten op toegankelijkheid een belangrijk kenmerk is, zijn we erg blij om te zien dat 1 op de 2 stuurgroepen die op de agenda agenderen.

WELKE THEMA'S KOMEN AAN BOD OP VERGADERINGEN VAN DE STUURGROEP?

	2010	2015	2021	2025 N=89	
Evaluatie	94%	88%	93,20%	88,76%	79
Materiaal	92%	86%	89,32%	85,39%	76
Vorming en coaching	79%	82%	81,55%	83,15%	74
Werving van nieuwe animatoren	-	-	81,55%	76,40%	68
Themawerking	-	-	73,79%	73,03%	65
Vorbereiding van activiteiten	87%	89%	71,84%	71,91%	64
Ontspanning doorheen het jaar (jaarwerking)	77%	76%	81,55%	70,79%	63
Uitstappen en 'speciale dagen' (slotfeest, springkastelendag...)	-	-	73,79%	66,29%	59
Visie	-	59%	63,11%	65,17%	58
Toegankelijkheid en inclusie	-	-	53,40%	59,55%	53
Kleuters / Tieners	50%	57%	46,60%	52,81%	47
Infrastructuur	74%	62%	56,31%	49,44%	44
Promotie	76%	69%	67,96%	48,31%	43
Diversiteit	40%	44%	39,81%	42,70%	38
Logistiek	74%	62%	38,83%	40,45%	36
Financiën	-	48%	38,83%	29,21%	26
Winstgevende activiteiten (eetfeest, wafelenbak...)	-	-	33,98%	19,10%	17

Externe communicatie en planning van animatoren zijn nog extra genoemde thema's.

36% van de organisatoren heeft geen stuurgroep.

De belangrijkste reden om geen stuurgroep te organiseren, is dat er geen vraag naar is (47%). Net zoals bij jaarwerking speelt het veranderd engagement van jongeren absoluut een rol: minder tijd, minder focus op 1 engagement... gaat ten koste van bouwen aan de werking.

72% heeft een jaarwerking,

64% een stuurgroep. Stabiele cijfers.

Het belang van vorming stijgt.

WAAROM ORGANISEREN JULLIE GEEN STUURGROEP?	2021		2025 N=51	
	%	N	%	N
<i>Er is geen vraag naar</i>	46%	24	47%	24
<i>Niemand neemt initiatief om dat te organiseren</i>	20%	16	31%	16
<i>Er is geen tijd om dat te organiseren</i>	14%	13	25%	13
<i>We hebben geen middelen om dit te organiseren</i>	7%	3	6%	3
<i>Ons bestuur staat daar niet achter</i>	9%	1	2%	1

Verschillende organisatoren geven ook aan dat ze te klein zijn voor een stuurgroep, of dat eraan gewerkt wordt om een stuurgroep op te starten.

Gemiddeld 21% van de begeleiders engageert zich inhoudelijk (bijvoorbeeld in werkgroepen); in 2021 was dit 20%. Dit loopt evenwel enorm uiteen van werking tot werking: soms is (haast) niemand betrokken, enkele keren (haast) iedereen. Bij 45% van de organisatoren gaat het om hoogstens 10% van de animatoren, bij nog eens 45% zit dat tussen de 11% en de 50%.

5. Organisatorische onderbouw - Praktische organisatie

CENTRALISATIE EN DECENTRALISATIE

Elke organisator heeft minstens één werking - de concrete speelpleinwerking zelf, meestal aan een bepaalde locatie gelinkt. Maar een organisator kan ook meerdere werkingen hebben. Een werking kan een centrale werking zijn, een wijkwerking, of een mobiele werking.

Ze worden als volgt omschreven:

- Centrale werking: kinderen van de stad of gemeente komen naar één plaats.
- Wijkwerking: er is een specifieke locatie gericht op een specifieke wijk of deelgemeente.
- Mobiele werking: er staan 'wielen' onder de werking en ze is altijd onderweg.

Voor deze enquête hebben we gegevens over 223 van de 612 werkingen in Vlaanderen en Brussel.

- Van de 177 respondenten (organisatoren) hebben **138 organisatoren één werking**. Dit zijn logischerwijze centrale werkingen. Toch geven sommige van deze organisatoren aan dat er in de praktijk een iets meer complexe situatie is: er is bijvoorbeeld een wekelijkse mobiele werking, de tienerwerking is in de zomervakantie een aparte werking en anders niet, of de organisator heeft een werking die enkele weken op één plek plaatsvindt en daarna enkele weken op een andere locatie.
- **39 organisatoren hebben meerdere werkingen**. Zij hebben de gegevens ingevuld voor samen **85 werkingen**: 42 centrale, 32 wijkwerkingen en 1 mobiele werking.

De 39 organisatoren met meerdere werkingen hebben de enquête niet altijd ingevuld voor al hun werkingen, wat maakt dat de gegevens niet compleet zijn. Zij hebben in totaal 134 werkingen:

- 72 centrale werkingen, gespreid over 31 organisatoren. Dat gaat van 1 tot 6 centrale werkingen.
- 59 wijkwerkingen, gespreid over 16 organisatoren. Dit gaat van 1 tot 18 wijkwerkingen.
- 3 mobiele werkingen, gespreid over 3 organisatoren.

De organisatoren die meerdere werkingen hebben, tellen gemiddeld 3,44 werkingen. Het vaakst gaat het om twee of drie werkingen, maar het gemiddelde wordt omhoog getrokken door enkele organisatoren met veel werkingen, zoals Gekkoo vzw (18 werkingen) en Koraal vzw (9 werkingen).

WERKINGSPERIODE EN OPENINGSTIJDEN

WERKINGSPERIODE

Het mag niet verbazen dat de belangrijkste werkingsperiode de zomervakantie is en blijft. In de zomer zijn alle speelpleinwerkingen open. Iets meer in de maand juli dan in augustus. Maar heel wat speelpleinwerkingen zijn niet alleen in de ‘grote vakantie’ actief: meer dan de helft van de werkingen is ook in andere vakanties open, met de paasvakantie als belangrijkste periode. Tijdens de paasvakantie opent bijna 60% de deuren.

Opvallend: tot 2021 bleven de cijfers waarop werkingen ook in kleinere vakantieperiodes openen min of meer stabiel. In de cijfers van 2025 zien we in alle kleinere vakantieperiodes, met uitzondering van de kerstvakantie, een toename. In de krokusvakantie bijna een verdubbeling van het aantal werkingen, in de paasvakantie 15% speelpleinwerkingen die meer dan vroeger openen en ook in de herfstvakantie een stijging van 8%.

IN WELKE PERIODE IS DE WERKING OPEN?

HOEVEEL WERKINGEN ZIJN GEOPEND IN DE VERSCHILLENDE VAKANTIES

	2005	2010	2015	2021	2025	
<i>Krokusvakantie</i>	17%	21%	22%	18%	30%	67
<i>Paasvakantie</i>	41%	40%	44%	38%	57%	126
<i>Herfstvakantie</i>	17%	20%	20%	18%	26%	59
<i>Kerstvakantie</i>	19%	13%	6%	9%	9%	21

In de paasvakantie zijn de meeste geopende werkingen 2 weken open (114 van de 126); in de kerstvakantie zijn 15 werkingen 2 weken open en 6 werkingen 1 week. Gemiddeld zijn de werkingen 6,45 weken open.

AANTAL WEKEN OPEN IN DE ZOMERVAKANTIE

WEKEN OPEN	AANTAL WERKINGEN	PERCENTAGE WERKINGEN
1	3	1%
2	8	4%
3	9	4%
4	21	9%
5	22	10%
6	45	20%
7	35	16%
8	29	13%
9	51	23%
	223	

Speelpleinwerkingen
openen op 4 jaar tijd
véél meer de deuren in
kleinere vakanties:

Krokus **+12%**,

Pasen **+15%**

Herfst **+8%**

Het overgrote deel van de werkingen (177 of 80%) is vijf dagen per week geopend. 34 werkingen zijn enkele werkdagen per week geopend. Dat is 15% van de werkingen; dit is een verdubbeling ten opzichte van de speelpleinquête van 2021. Geen enkele werking is in het weekend open.

Niet alle werkingen zijn volledige dagen open.

- 17 werkingen (7,6%) hebben alleen in de namiddag een aanbod. 4 daarvan zijn eigenlijk wel al in de voormiddag geopend, maar zonder aanbod voor de kinderen; dat begint pas in de namiddag. In 2021 was dat nog 19%.
- Er zijn in de enquête geen halvedagwerkingen die enkel in de voormiddag open zijn.

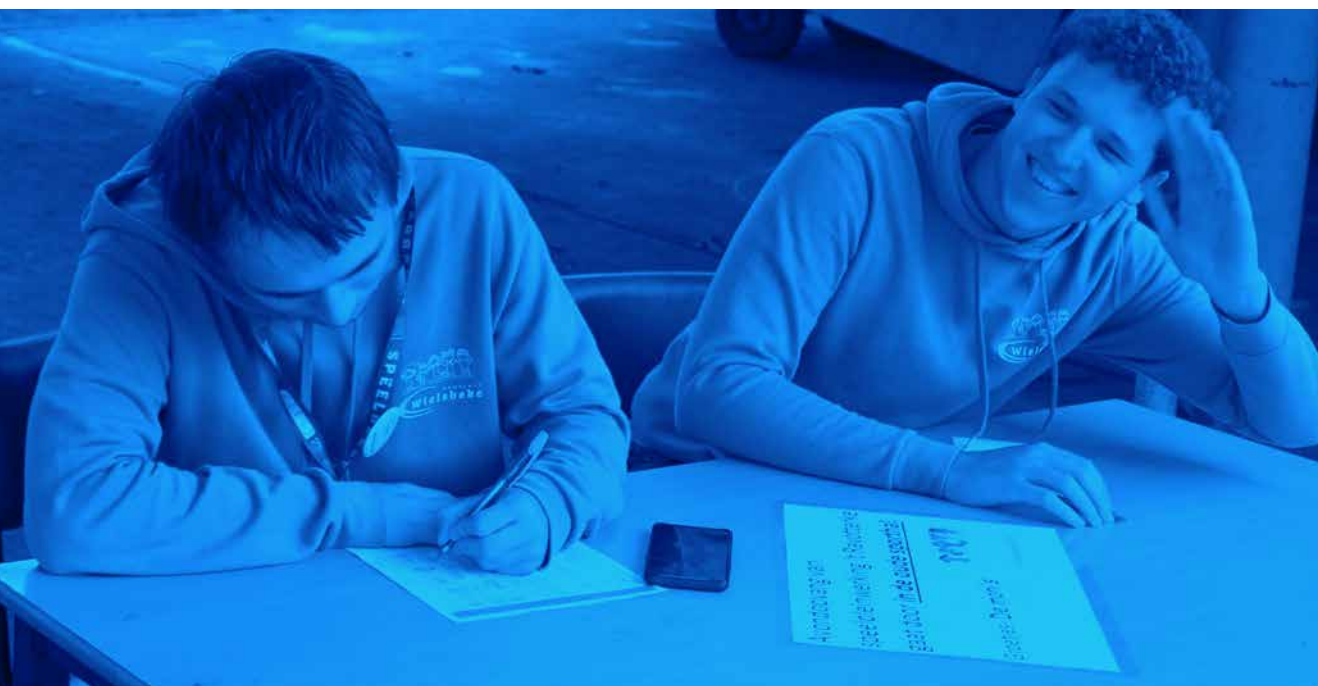
In vergelijking met de vorige enquêtes zien we een sterkere verschuiving naar meer werkingen die de volledige dag open zijn (in 2005 was dit nog 73%).

WERKINGSPERIODE	2005	2010	2015	2021	2025
Volledige dag	58%	70%	80%	81%	92%
Enkel namiddag	27%	29%	23%	19%	8%
Enkel voormiddag	0%	1%	0%	0%	0%

➔ Op 20 jaar tijd zien we een enorme evolutie: vandaag is **92%** van alle werkingen een hele dag open.

➔ In 2005 was dat slechts **58%**.

➔ Werkingen die enkel in de namiddag open zijn, worden een zeldzaamheid.

DAGVERLOOP

Op 21% van de werkingen (47 van de 223 werkingen) kunnen de kinderen 's morgens al om 7u of zelfs vroeger terecht: het vaakst is dat om 7 uur, in 3 werkingen om al 6u30 en in 2 om 6u45.

Het eigenlijke aanbod begint dan bij de meeste werkingen rond 9u. Werkingen die al eerder beginnen met hun aanbod zijn uitzonderingen (3 werkingen om 8u, 5 om 8u30. Er zijn wel wat werkingen die later beginnen: bij één op vijf van de werkingen begint het aanbod om 9u30. 13 werkingen beginnen pas om 10 uur met het aanbod.

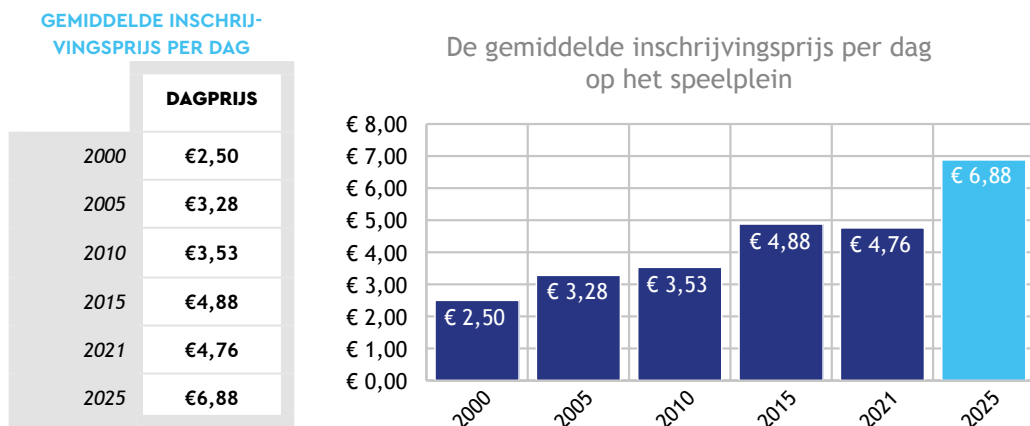
Het aanbod eindigt gewoonlijk tussen 16u en 17u (zo'n 90% van de werkingen: het vaakst om 16u (42% van de werkingen) of om 16u30 (34% van de werkingen). De overige werkingen stoppen wat eerder (meestal 15u30); slechts een paar werkingen stoppen later dan 17u met hun aanbod.

Kinderen kunnen na de speelpleindag vaak nog langer op het speelplein blijven. In de overgrote meerderheid van de werkingen is dat tussen 17u en 18u; in meer dan de helft van de werkingen is dat om 18u (115 werkingen). Er zijn ook een aantal werkingen die al voor 17u of pas na 18u sluiten (telkens 15 werkingen). In meer dan de helft van de werkingen is er vrij spel voorzien over de middag (het vaakst een uur of anderhalf uur).

PRIJZENBELEID

DAGPRIJS

De gemiddelde inschrijvingsprijs per dag bedraagt **6,88** euro. Dat is een forse stijging ten opzichte van 2021. Toen was de gemiddelde dagprijs zeer licht gedaald ten opzichte van 2015, maar de stijging van de dagprijzen sinds 2000 zet zich nu opnieuw door, zelfs zeer fors.

De dagprijs voor een speelpleinwerking varieert doorgaans tussen de 1 en de 12 euro. De mediaandagprijs is 6 euro: de werking met evenveel duurdere als goedkopere werkingen hanteert een dagprijs van 6 euro.

- 5 werkingen zijn gratis.
- 27 andere werkingen (12% van de werkingen) blijven onder de 5 euro per dag.
- 91 werkingen (41% van de werkingen) rekenen 5 à 6,50 euro per dag aan.
- 55 werkingen (25% van de werkingen) vragen 7 à 9,50 euro (bijna altijd 7 à 8).
- 44 werkingen vragen (20% van de werkingen) 10 euro of meer per dag; dit is vrijwel altijd 10 à 12 euro. Bij werking met de hoogste prijs per dag (32 euro) gaat het om 'speelweken'.

De gemiddelde dagprijs per regio ziet er als volgt uit:

DE GEMIDDELDE DAGPRIJS PER REGIO

	DAGPRIJS
Antwerpen	€ 8,44
Brussel	€ 5,7
Limburg	€ 4,42
Oost-Vlaanderen	€ 5,86
Vlaams-Brabant	€ 7,74
West-Vlaanderen	€ 6,84

VOORBIJE EVOLUTIE

- Toch geven de meeste werkingen (140 werkingen, dat is 62,8% van de werkingen) aan dat de dagprijs 'de afgelopen jaren' gelijk is gebleven.
- 77 werkingen (34,5% van de werkingen) zeggen dat de dagprijs de afgelopen jaren verhoogd is. Daarbij wordt het vaakst aangehaald dat het om indexeringen gaat. Sommige werkingen hadden ook al lang geen prijsstijging meer doorgevoerd; enkelen pasten zich aan aan omliggende werkingen. De stijgende kosten en de grotere nood aan inkomsten worden veel genoemd. Besparingen en een lagere financiering vanuit het lokaal bestuur worden maar een enkele keer genoemd als reden voor de prijsstijging.
- Bij vier werkingen, waaronder twee gratis werkingen, is de dagprijs verlaagd; in één ervan na een zeer grote eerdere stijging.

VERWACHTE EVOLUTIE

- Terwijl de meeste werkingen aangeven dat hun dagprijs de afgelopen jaren gelijk is gebleven, is de breed gedeelde verwachting dat de prijs de volgende jaren verder zal stijgen: 138 werkingen (61,9% van alle werkingen) verwachten de komende jaren een prijsstijging. Hierbij worden het vaakst de hogere kosten genoemd (de indexering wordt in verhouding iets minder aangehaald), maar ook dat dit vaak een beslissing is van de politiek/het bestuur, bijvoorbeeld in het meerjarenplan van de stad of gemeente, bijvoorbeeld omdat in alle diensten bespaard wordt, omdat de werking verlieslatend is, of omdat er meer gelijkschakeling moet komen met andere vakantie-initiatieven/opvang.
- 83 werkingen (37,2% van alle werkingen) verwacht dat de prijs gelijk zal blijven.
- Prijsdalingen worden door niemand verwacht.

Een gemiddelde dagprijs van bijna €7 is veel en weinig tegelijk.

Veel, omdat het speelplein als de meeste laagdrempelige jeugdwerkvorm een grote groep kinderen aantrekt voor wie €7 een grote som is om dagelijks te betalen. Zeker als verschillende kinderen uit hetzelfde gezin deelnemen. Op 1/5 van de werkingen loopt de prijs ondertussen al op tot 10 à 12 euro per dag, wat ondanks allerlei kortingstarieven toch écht een drempel vormt voor heel wat gezinnen. Tegelijk is het weinig in vergelijking met de rest van het vakantieaanbod en de tarieven die daar gehanteerd worden. Het is logisch dat de gemiddelde dagprijs op vele plekken geïndexeerd wordt gezien de hogere kosten (huur, vergoedingen, voeding...). Een stijging van gemiddeld €2 op 10 jaar tijd is dan zeker niet van de pot gerukt. Het is zelfs fortuinlijk te noemen hoeveel organisatoren de prijs desondanks (bewust) laag houden of hun werking zelfs gratis open stellen. We hopen dat organisatoren in de toekomst vanuit die toegankelijkheid blijven vertrekken om keuzes te maken!

EXTRA KOSTEN

Bovenop die dagprijs zijn er niet vaak extra kosten: alleen extra activiteiten (bv. uitstapen) worden vrij vaak aangerekend: dat is het geval in 76 werkingen (34% van alle werkingen; in 2021 was dat nog 45%). **De andere extra kosten komen in weinig werkingen voor.**

EXTRA KOSTEN

<i>Kosten voor specifieke activiteiten</i>	76
<i>Bijkomende verzekering of administratieve kosten</i>	11
<i>Drankje 10- of 4-uurtje</i>	10
<i>Kledij (t-shirt, bandana...)</i>	10
<i>Georganiseerd busvervoer</i>	9
<i>Warme maaltijd</i>	4
<i>Lidkaart</i>	0

Daarnaast noemen slechts enkele werkingen iets anders, bijvoorbeeld soep of een wekelijks ijsje.

HOEVEEL % VAN DE KINDEREN MAAKTE GEBRUIK VAN...

- Een warme maaltijd wordt op de meeste speelpleinen niet voorzien: Slechts 17 werkingen (7,6%) melden dat kinderen hier gebruik van maken (2 werkingen geven aan dat het enkel over soep gaat). Het zijn dan meestal (bijna) alle kinderen die een warme maaltijd gebruiken.
- De boterham is de gangbare maaltijd: 80% van de werkingen geeft aan dat minstens 80% van de kinderen op hun werking hun boterhammen meebrengen; op 65% van de werkingen geldt dit voor alle kinderen. Op 10% van de werkingen zijn de boterhammers een minderheid; de meeste werkingen waar er geen boterhammen worden gegeten, zijn de halvedagwerkingen of de werkingen waar alle kinderen een warme maaltijd gebruiken.
- Op één werking gaan alle kinderen thuis eten; op zo'n 15% van de werkingen zijn er kinderen die over de middag naar huis gaan om te eten, maar dat is daar doorgaans een kleine minderheid.
- Georganiseerd busvervoer is er op een beperkt aantal werkingen: 7,6% (17 werkingen). Op twee werkingen komen alle kinderen met de bus; behalve een werking waar 80% van de kinderen met georganiseerd busvervoer komen, gaat dit steeds om een minderheid (1 à 32%).

KORTINGSTARIEVEN

Voor een aantal categorieën hanteren sommige werkingen kortingstarieven. Zo is er soms korting voor het tweede en/of het derde kind uit hetzelfde gezin en zijn er kortingen bij inschrijving voor meerdere dagen.

De meeste en de hoogste kortingen zijn overduidelijk sociale redenen: voor kinderen ingeschreven via het OCMW, kinderen die in aanmerking komen voor een verhoogde tegemoetkoming, en - door de werkingen zelf omschreven in bij de 'andere' kortingen - kinderen die inschrijven met lokale vrijetijdspassen (UiTPas bijvoorbeeld) die recht geven op korting, vluchtelingen, kinderen die komen via CAW of jeugdzorg...

IN HOEVEEL % VAN DE WERKINGEN KRIJGEN DEZE CATEGORIEËN KINDEREN EEN KORTINGSTARIEF?

	N=89	
	2021	2025
Tweede kind uit zelfde gezin	16%	31% 69
Derde kind uit zelfde gezin	22%	32% 72
Kinderen ingeschreven via OCMW	38%	27% 60
Kinderen die in aanmerking komen voor verhoogde tegemoetkoming	42%	57% 127
Kinderen die meerdere dagen inschrijven (beurtenkaart)	6%	1% 3
Kinderen via de UiT-pas met een automatisch kortingstarief	n.v.t.	40% 90
Nog andere kortingen	31%	29% 64

De ‘andere kortingen’ zijn overwegend sociale kortingen, op vraag (onder meer in de 36 Brusselse werkingen) of via een lokaal initiatief. In enkele gevallen gaat het over kortingen voor de eigen personeelsleden.

TYPE TARIEF

Het prijzen- en inschrijvingsbeleid zijn belangrijke instrumenten voor elk speelpleinbestuur. Aanpassingen in dat beleid creëren directe impact op het aantal kinderen dat op de werking aanwezig is.

HANTERING VAN HET TYPE TARIEF PER REGIO

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
<i>(Halve)dagprijs</i>	86,67%	0,00%	55,00%	79,17%	68,75%	92,16%	67,71%
<i>(Halve)dagprijs met korting voor langere periode</i>	0,00%	0,00%	5,00%	4,17%	3,13%	1,96%	1,79%
<i>Weekprijs</i>	8,33%	100,00%	20,00%	4,17%	15,63%	3,92%	23,77%
<i>Volledige vakantieperiode</i>	0,00%	0,00%	5,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,45%
<i>Gratis</i>	1,67%	0,00%	15,00%	4,17%	0,00%	0,00%	2,24%
<i>Anders</i>	3,33%	0,00%	0,00%	8,33%	12,50%	1,96%	4,04%

- Bij 2,24% van de werkingen (5 werkingen) is de speelpleindag helemaal gratis. In 2021 was dat 7,7%, in 2015 was dit 8%. De absolute getallen liggen hier wel erg laag. De praktijk leert ons dat dit percentage hoger ligt maar weliswaar de afgelopen jaren gezakt is.
- 67,71% van de werkingen (151 werkingen) hanteren een dagprijs of halvedagprijs. Bij nog eens 1,79% (4 bijkomende werkingen) wordt die dagprijs verlaagd bij een inschrijving voor een langere periode. Dat is samen 69,51%. In 2021 was dat vergelijkbaar: 67%, toen een duidelijke daling tegenover de 79% van 2015.
- 23,77% (53 werkingen) hanteren een weekprijs. Dat is een duidelijke stijging tegenover 2021 (11%) en 2015 (5%). De grote stijging in 2025 ten opzichte van 2021 komt evenwel door het grote aandeel Brusselse werkingen en hun prijzensysteem (36 van de 53 werkingen met een weekprijs). Los van de Brusselse werkingen hanteren slechts 17 werkingen een weekprijs: 7,6% van alle werkingen.
- Eén enkele werking hanteert één tarief voor de volledige vakantieperiode.

INSCHRIJVINGSBELEID

MANIEREN VAN INSCHRIJVEN

Hoe kunnen kinderen zich inschrijven?

We onderscheiden 4 verschillende inschrijfsystemen:

HOE KUNNEN KINDEREN ZICH INSCHRIJVEN?

REGIO	VERPLICHT VOORAF INSCHRIJVEN	INSCHRIJVEN VOORAF IS NIET NODIG	VOORAF KAN, INSCHRIJVEN TER PLAATSE OOK		ANDERS
			OP DEN BOTS	BEPERKTE PLAATSEN	
	= Voor- inschrijvingen	= Vrij inschrijven	= combinatie voorschrijvingen en vrije inschrijvingen		
Antwerpen	28,33%	3,33%	35,00%	25,00%	8,33%
Brussel	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Limburg	20,00%	25,00%	25,00%	20,00%	10,00%
Oost-Vlaanderen	25,00%	25,00%	25,00%	25,00%	0,00%
Vlaams-Brabant	59,38%	0,00%	15,63%	18,75%	6,25%
West-Vlaanderen	31,37%	25,49%	9,80%	23,53%	9,80%
Totaal 2025	43,95%	11,66%	18,83%	19,28%	6,28%
Totaal 2021	30,7%	15,3%	46%		8%
Totaal 2015	17%	46%	21%		15%
Totaal 2010	27%	56%	?		?

- 44% van de werkingen (98 werkingen) gebruiken een systeem van uitsluitend voorinschrijvingen (ouders moeten op voorhand laten weten welke dagen/weken hun kind wenst te komen). Kinderen kunnen er met andere woorden niet de dag zelf terecht om zich in te schrijven.
- 38% van de werkingen (85 werkingen) combineert voorinschrijvingen met vrije inschrijvingen op de dag zelf. Soms zijn die vrije inschrijvingen helemaal vrij; even vaak is het aantal vrije inschrijvingen beperkt.
- 11,66% van de werkingen (26 werkingen) werkt enkel met vrije inschrijving. Kinderen kunnen 'op den bots' komen en schrijven zich in aan het begin van de dag, en er is geen beperking qua aantal plaatsen.
- 14 werkingen noemen nog een ander systeem. Het gaat vaak om een combinatie met bijvoorbeeld voorinschrijvingen die nog tot heel kort voor de dag zelf lopen.

 Op de helft van alle speelpleinwerkingen moet je niet vooraf inschrijven en kunnen kinderen 'op den bots' deelnemen.

Dat wil zeggen dat kinderen in 50% van alle speelpleinwerkingen nog gewoon de dag zelf naar het speelplein kunnen komen om zich in te schrijven. Dat was in 2021 nog 61% en in 2015 nog 67%

Een daling van bijna 20% op 10 jaar tijd. We moeten het cijfer echter wel een beetje nuanceren want de wijzigingen zijn voor een groot deel toe te schrijven aan het aandeel van de Brusselse werkingen in de enquête van 2025. Los daarvan zien we een duidelijke breuklijn na de coronaperiode, toen de dominantie van vrije inschrijvingen verdween omdat er noodgedwongen in bubbels moest worden gewerkt. In functie van toegankelijkheid geen goede zaak!

DEELNEMERS VAN BUITEN DE STAD OF GEMEENTE

WELKE KINDEREN DIE NIET IN DE STAD OF GEMEENTE WONEN, KUNNEN TOCH DEELNEMEN AAN DE WERKING?

DEELNEMERS VAN BUITEN DE STAD OF GEMEENTE	WEL TOEGELATEN		NIET TOEGELATEN	
	2021 (N=159)	2025 (=141)	2021	2025
<i>Kinderen die in buurgemeenten wonen</i>	92,45%	88,65%	7,54%	11,35%
<i>Kinderen van gemeentepersoneel</i>	93,71%	90,78%	6,29%	9,22%
<i>Kinderen die in de stad of gemeente naar school gaan</i>	91,82%	92,20%	8,17%	7,80%
<i>Kinderen met ouders die in de stad of gemeente werken, maar niet in de stad of gemeente wonen</i>	87,42%	88,65%	12,58%	11,35%
<i>Kinderen die in een andere stad of gemeente wonen, zonder band met de stad of gemeente</i>	86,79%	87,23%	13,21%	12,77%

De optie 'Andere' werd vooral gebruikt om nog enkele specifieke zaken aan te duiden (kinderen uit zorginstelling/internaat, via een vonnis, kinderen met grootouders in de stad of gemeente...) maar dit zijn de uitzonderingen.

We merken dat deze vraagstelling niet goed zit. Er zit veel foutmarge op de interpretatie van de vraag, het invullen en het analyseren. Als we de cijfers van 2021 en 2025 naast elkaar leggen en op dezelfde manier analyseren zien we geen al te grote verschillen. Algemeen gezien, zien we een kleine verstrenging op wie er wel welkom is op het speelplein. We merken dat een band hebben met de gemeente waarin het speelplein doorgaat een rol speelt in het toelaten van een kind op de werking.. Maar de verschillen zijn op veel vlakken miniem.

Alle praktische, organisatorische of politieke bedenkingen waarom kinderen uit buurgemeenten worden geweigerd of meer moeten betalen, zijn ondergeschikt aan het feit dat er voor elk kind zoveel mogelijk speelkansen moeten zijn. De grote opdracht voor speelpleinen ligt dus in het zoeken naar en het vinden van oplossingen om de uitdagingen van vandaag aan te gaan zonder extra drempels te creëren of beter nog bestaande drempels (opnieuw) weg te werken. Om over de grenzen heen, vanuit een **solidair standpunt**, een klantgericht aanbod op te zetten waarbij kinderen (en hun ouders) centraal staan.

*uit magazine Pit n° 19 - 2020
Kinderen uit buurgemeenten,
zijn ze nog welkom op het speelplein?*

BETALEN DEZE KINDEREN DIE NIET IN DE GEMEENTE WONEN DAN EEN ANDER TARIEF, OF BLIJFT HET TARIEF VOOR HEN GELIJK?

	HOGER	GELIJK	LAGER
<i>Kinderen die in buurgemeenten wonen</i>	23%	77%	0%
<i>Kinderen van gemeentepersoneel</i>	14%	78%	7%
<i>Kinderen die in de stad of gemeente naar school gaan</i>	21%	79%	0%
<i>Kinderen met ouders die in de stad of gemeente werken, maar niet in de stad of gemeente wonen</i>	24%	75%	1%
<i>Kinderen die in een andere stad of gemeente wonen, zonder band met de stad of gemeente</i>	26%	74%	0%

Uit de vijfjaarlijkse speelpleinenquête van 2010 bleek dat 87% van de speelpleinorganisatoren dezelfde prijs hanteert voor kinderen uit de eigen gemeente en andere gemeenten. 11% vroeg een meerprijs. Sinds 2015 hanteert bijna een kwart van de organisatoren een hoger tarief aan voor kinderen die uit een andere stad of gemeente komen, met uitzondering van kinderen van het eigen gemeentepersoneel, daar betaalt slechts 14% in 2025 een meerprijs.

EEN INSCHRIJVINGSSTOP

Hebben de werkingen de voorbije vijf jaar gebruik moeten maken van een inschrijvingsstop? Dat wil zeggen: kinderen weigeren omdat het maximum aantal kinderen bereikt is.

- 78 van de 223 werkingen, dat is 35% van alle werkingen, geven aan dat het **regelmatig** gebeurt dat een inschrijvingsstop wordt gebruikt.
 - In de helft van deze gevallen geven de werkingen aan dat dit al gebeurt zolang ze het weten. 14 werkingen geven aan dat dit vroeger geen probleem was, maar nu wel.
 - Werkingen geven voorts aan dat dit dan soms gebeurt bij een bepaalde leeftijdsgroep of wanneer er uitstappen zijn.
- 12% van de werkingen (26 werkingen) hebben **voortdurend** te kampen met een inschrijvingsstop. De helft daarvan geeft aan dat dit vroeger geen probleem was, maar nu wel. Bij 10 werkingen is dat al zolang zij weten het geval.

Een **sporadische** inschrijvingsstop wordt gemeld in 35 werkingen (16%). Zij geven aan dat er wel al eens een inschrijvingsstop is gebeurd. 9 werkingen zeggen dat dit vroeger geen probleem was, maar nu wel; 5 geven aan dat dit vroeger wél een probleem was, maar nu niet meer. Bij vier werkingen gebeurt dit al zolang ze weten.

Een inschrijvingsstop komt omzeggens **niet** voor bij 38% van de werkingen. De helft zegt er nooit mee in aanraking zijn gekomen (43 werkingen); bij de andere helft was dat wel eens het geval, maar dat was enkel te wijten aan de coronamaatregelen in het verleden (41 werkingen).

EVOLUTIE SINDS 2015

De vergelijking met 2015 en 2021 is, ondanks de corona-invloed, goed te maken. We rekenen voor 2021 de werkingen die nog nooit een inschrijvingsstop hebben moeten doorvoeren samen met de werkingen die dat louter moesten doen door de coronamaatregelen. Hier is een opmerkelijke evolutie te zien.

In 2021 werd vaak gebruik gemaakt van een inschrijvingsstop door de toen nog geldende coronamaatregelen. Maar als we corona even wegdenken en in rekening brengen dat veel werkingen toen aangaven dat een inschrijvingsstop alléén te maken had met de coronamaatregelen, dan was een inschrijvingsstop voor bijna drie kwart van de werkingen in 2021 iets wat zij nooit moesten toepassen. Dat was een positieve evolutie ten opzichte van 2015. Ook een regelmatig of voortdurende inschrijvingsstop kwam in 2021 minder vaak voor dan in 2015.

Die evolutie is in 2025 helemaal omgedraaid. Nog maar 38% van de werkingen geeft aan dat een inschrijvingsstop nog nooit gebeurd is. Het aandeel werkingen dat aangeeft dat een inschrijvingsstop regelmatig voorkomt, is verdrievoudigd ten opzichte van 2021; het aandeel werkingen waarbij een inschrijvingsstop voortdurend gebeurt, is verdubbeld.

De redenen hiervoor zoeken we in de analyses eerder in dit rapport: Meer kinderen naar het speelplein in combinatie met een lagere maximumcapaciteit (gemiddeld 115 > 98 toegelaten kinderen) in een tijd waarin voldoende, ervaren animatoren vinden onzeker is. De perfecte cocktail voor meer inschrijvingsstops.

HOE VAAK MOETEN DE WERKINGEN EEN INSCHRIJVINGSSTOP DOORVOEREN? (IN %)

	2010	2015	2021	2025
<i>Nog nooit gebeurd (voor 2021 en 2025: inclusief 'gebeurde alleen maar omwille van de coronamaatregelen')</i>	81%	68%	74%	38%
<i>Occasioneel</i>	6%	11%	9%	16%
<i>Regelmatig</i>	11%	16%	10%	35%
<i>Altijd</i>	2%	5%	6%	12%

OPVANG

93,3% van de werkingen bieden opvang aan: de kinderen kunnen voor of na de speelpleindag terecht op het speelplein, maar er is geen aanbod vanuit de animatoren voorzien. 90,1% van de werkingen (201 werkingen) bieden zowel voor- als naopvang aan; daarnaast zijn er 7 werkingen die enkel vooropvang aanbieden.

De overige 6,7% van de werkingen (15 werkingen) bieden geen opvang aan.

OPVANG	2000	2005	2010	2015	2021	2025
Zowel voor- als naopvang	68%	75%	68%	67%	73%	90%
Enkel vooropvang			6%	7%	4%	3%
Enkel naopvang			4%	5%	5%	0%
Geen opvang	32%	25%	22%	21%	18%	6,7%

We zien een duidelijke stijging in het aanbieden van opvang ten opzichte van 2021. We bekijken de werkingen die opvang aanbieden even van naderbij.

Waar organiseren de werkingen deze opvang (N=173)?

- 55,5% (93 werkingen) op het gehele eigen terrein (62,5% in 2021);
- 30% (52 werkingen) op een deel van het eigen terrein (18,4% in 2021);
- 9,2% (16 werkingen) op een andere locatie (9,9% in 2021);
- 7% (12 werkingen) vult dit nog anders in. Vaak gaat het om een combinatie of afwisseling van locaties.

Organiseren de werkingen dit zelf? (N=208)

- 81,7% van de werkingen (170 werkingen) organiseert de opvang zelf. Dit gebeurt bijna altijd met de eigen speelpleinploeg (77,9% of 162 werkingen), soms met speciaal hiervoor ingezette begeleiders (3,8% of 8 werkingen).
- 2,4% of 5 werkingen werken voor de opvang samen met de stad of gemeente.
- Minder dan 5% van de werkingen hebben speciaal hiervoor aparte begeleiders, naast de eigen speelpleinploeg.
- 11,5% of 24 werkingen werken samen met een initiatief voor buitenschoolse opvang (IBO), specifiek voor deze opvangmomenten. Daarnaast zijn er nog 9 werkingen die hun opvang 'anders' organiseren, en meestal is dit ten dele met een initiatief voor buitenschoolse opvang (bijvoorbeeld tot een bepaald uur, waarna de werking het zelf overneemt, of de vooropvang wel en de naopvang niet).

→ **Speelpleinwerkingen organiseren 17% meer voor- en naopvang dan 4 jaar geleden.**

→ **90% doet het en alsmear vaker met eigen animatoren en minder met externen.**

Er is een duidelijke stijging van de zelf georganiseerde opvang ten opzichte van de enquête van 2021.

ORGANISATIE OPVANG	2010	2015	2021	2025
<i>Zelf georganiseerd</i>	65%	65%	68%	77,9%
<i>Aparte begeleiders</i>	-	-	6%	3,8%
<i>Samen met gemeente</i>	11%	6%	3%	2,4%
<i>Samen met een IBO</i>	19%	23%	13%	11,5%
<i>Andere</i>	3%	4%	10% (vnl combinatie met IBO)	4,3% (vnl combinatie met IBO)

ZIJN ER EXTRA KOSTEN VOOR DE OPVANG? N=206

- 67% van de werkingen (150 werkingen) rekenen voor deze opvang geen extra kost aan. Daarbij gaat het overwegend (136 werkingen) om werkingen die de opvang helemaal zelf organiseren.
- 12% (25 werkingen) hanteert een variabele kost naargelang de opvangduur, 5% (11 werkingen) hanteert een forfaitaire kost. Bij werkingen die een variabele kost hanteleren, gaat het zowel om werkingen die de opvang zelf organiseren als om werkingen die hiervoor samenwerken met een IBO. De forfaitaire kost zien we vooral bij werkingen die de opvang zelf organiseren.
- 3% (7 werkingen) rekenen alleen kosten aan als de voorziene opvangduur overschreden wordt.
- Bij 13 werkingen wordt de kost wat gemengder aangerekend, bijvoorbeeld omdat de speelpleinwerking zelf geen kosten aanreken maar een initiatief voor buitenschoolse opvang waarmee soms wordt samengewerkt wel, of omdat de kostprijs voor te laat komen in de praktijk niet wordt aangerekend.
- De forfaitaire kost bedraagt 1 à 2 euro per dag of per opvangmoment; de variabele kost bedraagt doorgaans 0,5 tot 1,15 euro per kwartier. De kosten om te laat te komen bedragen 2,5 per begonnen kwartier, of 10 euro per begonnen halfuur.

Werkingen houden niet altijd bij hoeveel kinderen gebruik maken van de voor- en naopvang: heel wat werkingen geven dit in hun antwoord aan. We hebben slechts cijfers van 129 van de 223 werkingen. 16 daarvan geven aan dat er geen kinderen gebruik maken van voor- of naopvang, al zijn hier wel degelijk werkingen bij die open zijn voor er een aanbod wordt georganiseerd. Bij de 113 werkingen die aangeven dat kinderen gebruik maken van de voor- en naopvang, lopen de percentages daarvan sterk uiteen.

WIE MAAKT GEBRUIK VAN DE VOOR- EN NAOPVANG?	2021	PERCENTAGE VAN DE 129 WERKINGEN DIE HIER CIJFERS OVER GEVEN IN 2025
<i>Niemand</i>	24%	16%
<i>Hoogstens 10% van de kinderen</i>	6%	16%
<i>11 à 50% van de kinderen</i>	25%	30%
<i>51 à 90% van de kinderen</i>	16%	39%
<i>91 à 100% van de kinderen</i>	14%	28%

6. Organisatorische onderbouw - Bestuur en beheer

OPRICHTING VAN HET SPEELPLEIN

Sinds jaar en dag stellen we, wat de oprichting van de speelpleinwerkingen betreft, eenzelfde stramien vast. Er blijkt een mooie groei doorheen de jaren, geen echte piekmomenten waarin het speelpleinwerk sneller groeide. Begin jaren '90 merken we een iets hogere stijging. Dat is allicht te verklaren door een impuls rond lokaal jeugdbeleid met een nieuw decreet (1993, decreet houdende de subsidiëring van lokale besturen en de VGC inzake het invoeren van een jeugdwerkbeleid). Nog steeds 10 van de huidige speelpleinwerkingen werden opgericht voor 1970. Eén op de tien speelpleinwerkingen kan dus rekenen op een ervaring van minimum 50 jaar.

AANTAL SPEELPLEINWERKINGEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2010	101	28	78	134	87	142	570
2015	91	35	66	140	86	139	557
2021	122	41	88	134	93	150	628
2025	119	47	86	126	85	149	612

DE RECHTSVORM VAN SPEELPLEINWERKINGEN

Organisatoren van speelpleinwerk zijn onder te verdelen in twee soorten statuten.

Enerzijds zijn er stedelijke/gemeentelijke organisatoren. Dit zijn vaak diensten (jeugd-dienst, vrijetijdsdienst, sportdienst en soms ook OCMW) of vzw's waar steden of gemeentes de eindbeslissingen nemen (IVA en EVA). Anderzijds zijn er ook particuliere organisatoren (feitelijke verenigingen, kleine en grotere vzw's, ziekenfondsen, scholen, oudercomités of buurtverenigingen).

De verdeling stedelijk/gemeentelijk versus particulier is momenteel een 65/35-verhouding. Op 45 jaar tijd is de verhouding omgedraaid. Steeds meer verdwijnen particuliere werkingen, al dan niet door overname door lokale besturen. Zonder de fusies van heel wat gemeentelijke werkingen in 2025 zou het aandeel 'gemeentelijk' nog een paar % hoger liggen. Daarnaast stellen we vast uit de ondersteuningsvragen die we toekrijgen dat er binnen het aandeel particulier (34%) heel wat werkingen op het randje van voortbestaan balanceren.

DE RECHTSVORM VAN SPEELPLEINWERKINGEN

	GEMEENTELIJK (Gemeentelijke dienst, IVA/EVA)	PARTICULIER (Feitelijke vereniging en VZW)
1980	28,8%	71,2%
1985	35,9%	64,1%
1990	46,1%	53,9%
1995	58,8%	41,3%
2000	63,5%	36,5%
2005	64%	36,5%
2010	62,8%	37,2%
2015	69,8%	30,2%
2021	68,4%	31,6%
2025	66,4 %	33,6%

Particuliere speelpleinwerkingen ervaren veel druk om verschillende redenen:

- Professionalisering van het jeugdwerk;
- De toenemende druk op (kleine) organisatoren (opvang, administratie, regelgeving...);
- Concurrentie met andere speelplein -en vakantiewerkingen (op vlak van aanbod en aantrekken van vrijwilligers - bv. vergoedingen);
- Wijziging mentaliteit jongeren: minder vrijwilligers die zich 'smijten' op 1 vrijetijdsbesteding, minder geneigd om verantwoordelijkheidstaken op te nemen... Er komt meer terecht op minder schouders;
- ...

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
Gemeentelijk/stedelijk	55	15	29	50	47	65	261 (66,42%)
Particulier	18	16	30	31	13	24	132 (33,58%)
Totaal aantal organisatoren	73	31	59	81	60	89	393

Limburg, Brussel en Oost-Vlaanderen blijven de regio's met procentueel het meeste aantal particuliere werkingen.

➔ **De verdeling gemeentelijk versus particulier is momenteel een 65/35-verhouding, maar de druk op particuliere speelpleinwerkingen is enorm groot.**

➔ **We voorspellen dat nog meer organisatoren ophouden te bestaan als ze niet intensief door lokale besturen ondersteund worden.**

BELEID VAN DE ORGANISATOR

Het beleidstype van het speelpleinwerk is aan verandering onderhevig. Sinds 2000 bevragen we dezelfde zeven beleidstypes. Bij de vraag naar welk type het beste aansluit bij hun werking, antwoorden speelpleinwerkingen wisselend. Er wordt nagedacht over welke de best mogelijke manier is om beleid te maken. Ongetwijfeld worden deze veranderingen ook gestimuleerd door wisselende engagementen van verantwoordelijken, voorzitters, trekkers...

Ongeveer de helft van de organisatoren geeft aan dat het beleid wordt bepaald door een formele groep mensen. De uitvoering gebeurt door deze formele groep zelf, of (iets minder vaak) door één of meerdere medewerkers. In 2021 was die volgorde nog omgekeerd. In bijna een kwart van de gevallen is het een informele groep die het beleid bepaalt. Veel vaker dan in 2021 is het één persoon die het beleid bepaalt en uitvoert: van 3% naar 14%.

WELK BELEIDSTYPE PAST HET BEST BIJ JULLIE WERKING?

N=130

	2021	2025	
<i>Een formele groep van personen (stuurgroep, raad van bestuur) bepaalt het beleid en voert het uit.</i>	23,33%	25,38%	33
<i>Een formele groep van personen (stuurgroep, raad van bestuur) bepaalt het beleid, de uitvoering gebeurt door één of meer medewerkers.</i>	29,33%	20,77%	27
<i>Een informele groep, waaronder de eindverantwoordelijke en enkele begeleiders, bepaalt het beleid, voor de uitvoering wordt ook op andere medewerkers beroep gedaan.</i>	18,67%	13,85%	18
<i>Eén persoon bepaalt het beleid en voert het uit.</i>	3,33%	13,85%	18
<i>Een informele groep, waaronder de eindverantwoordelijke en enkele begeleiders, bepaalt het beleid en voert het uit.</i>	10,67%	10,77%	14
<i>Een formele groep van personen (stuurgroep, raad van bestuur) is voorzien, maar zowel het beleid als de uitvoering gebeurt door anderen.</i>	6,00%	7,69%	10
<i>Eén persoon bepaalt het beleid, de uitvoering gebeurt door één of meer medewerkers.</i>	8,67%	7,69%	10

Het bestuur houdt zich bezig met heel uiteenlopende thema's, van materiaal en infrastructuur of administratie en regelgeving tot het werken met begeleiders en het nadenken over spelvisie.

Investeringen in speelmateriaal zijn net als in 2021 het vaakst opgepakte thema. Het coachen van begeleiders, dat op de tweede plaats staat, heeft het sterkst aan belang gewonnen ten opzichte van 2021. De coaching en de opleiding en vorming van begeleiders heeft bij meer dan de helft van de organisatoren de voortdurende beleidsaandacht. Ook voor administratie en wetgeving, het statuut van de vrijwilliger en de veiligheid van speeltoestellen is meer aandacht dan in 2021.

ROND WELKE VAN DEZE THEMA'S HEEFT HET BELEID VAN DE WERKING DE AFGELOPEN 3 JAREN GEWERKT?

N=123

	NIET	IS AAN BOD GEKOMEN	DOORLOPENDE AANDACHT VOOR DIT THEMA	GEWOGEN GEMIDDELDE	GEWOGEN GEMIDDELDE 2021
<i>Investing speelmaterialen</i>	4,07%	34,96%	59,35%	2,52	2,45
<i>Coachen begeleiders</i>	5,69%	37,40%	56,10%	2,49	2,33
<i>Opleiding en vorming begeleiders</i>	3,25%	46,34%	50,41%	2,47	2,41
<i>Speelvisie en speelaanbod herdenken</i>	11,38%	42,28%	46,34%	2,35	2,28
<i>Administratie en wetgeving</i>	30,08%	41,46%	28,46%	1,98	1,87
<i>Opvangfunctie</i>	27,64%	49,59%	20,33%	1,88	1,90
<i>Beeldvorming, public relations</i>	30,08%	46,34%	21,14%	1,86	2,01
<i>Onderhoud bestaande infrastructuur</i>	36,59%	43,09%	19,51%	1,81	1,77
<i>Uitbouw infrastructuur</i>	34,96%	44,72%	17,89%	1,78	1,77
<i>Subsidiëring en financiering</i>	51,22%	21,14%	27,64%	1,76	1,81
<i>Statuut van de vrijwilliger</i>	36,59%	45,53%	15,45%	1,74	1,66
<i>Veiligheid speeltoestellen</i>	49,59%	37,40%	13,01%	1,63	1,53
<i>Vertegenwoordiging in raden en adviesorganen</i>	53,66%	32,52%	12,20%	1,55	1,7

VISIETEKST

Het belang van een visie is vandaag duidelijk. De nasleep van corona, het veranderd engagement van jongeren, de besparingen... zijn redenen om met alle neuzen in dezelfde richting te staan en de visie (terug) scherp te stellen. 50% van de organisatoren heeft een visietekst (43% in 2021). Daarmee heeft 7% van de organisatoren haar ambitie uit 2021 waargemaakt om ook een visietekst te schrijven. Helaas is dat bij 18% niet gelukt. In 2025 geeft opnieuw 25% aan één te willen schrijven.

Het aantal organisatoren dat niet overtuigd is van een visietekst is met 9% nog nooit zo laag geweest.

Toch is de visietekst lang niet altijd een werkinstrument: 20% van alle organisatoren heeft een visietekst die intern en extern goed is gekend (15% in 2021). Als we alleen kijken naar de organisatoren die een visietekst hebben, is die bij 40% intern en extern goed gekend.

HEEFT JULLIE SPEELPLEINWERKING EEN VISIETEKST?	2015		2021		2025	
<i>Ja, ergens wel maar niemand kent deze</i>	20,1%	27,56%	30%	41		
<i>Nee, maar van plan om één te schrijven</i>	16,5%	25,00%	25%	34		
<i>Ja, en deze is intern en extern gekend</i>	19,5%	15,38%	20%	27		
<i>Nee, en we zijn niet van plan om één te schrijven</i>	15,2%	11,54%	9%	12		
<i>We hebben nog nooit overwogen om een visietekst te schrijven</i>	28,7%	20,51%	17%	24		

ONDERSTEUNING VANUIT HET LOKAAL BESTUUR

De stad of gemeente ondersteunt alle bevroegde organisatoren op één of andere manier.

Bij 78% staat het lokaal bestuur in voor de volledige organisatie; dat is een duidelijke stijging met meer dan 10% ten opzichte van 2021 en 2015. Anderzijds dalen alle andere vormen van ondersteuning: 17% financiële ondersteuning (subsidies) tegenover 41% in 2021 en 2015, terreinen ter beschikking stellen daalt met 10%, ook logistieke ondersteuning, onderhoud en het ter beschikking stellen van personeel dalen een klein beetje. Het lokaal bestuur zorgt ook soms voor het ter beschikking stellen of het onderhouden van het terrein of de gebouwen, en voor logistieke en administratieve ondersteuning.

De interpretatie van deze gegevens blijft weliswaar ook in deze enquête moeilijk. In de cijfers zijn de antwoorden van de Brusselse speelpleinwerking niet opgenomen. Het gegeven dat het aantal particuliere speelpleinorganisatoren is gedaald, heeft dus waarschijnlijk mee effect op deze cijfers.

Toch kunnen we moeilijk verklaren waarom bv. de financiële ondersteuning zo fel daalt, zeker als we kijken naar de cijfers die verderop in het rapport volgen. In de praktijk ervaren we dat meer en meer lokale besturen zich bewust zijn van de moeilijkheden die particuliere werkingen ondervinden en zoeken naar extra ondersteuning, al dan niet met wisselend succes.

ONDERSTEUNING VANUIT LOKAAL BESTUUR

N=138	2015		2021		2025	
<i>De gemeente/lokale overheid verzorgt de volledige organisatie van het speelplein</i>	67,10%	65,19%	77,54%	107		
<i>De gemeente/lokale overheid stelt terreinen ter beschikking</i>	42,70%	31,65%	21,01%	29		
<i>De gemeente/lokale overheid verleent logistieke steun (vb. administratie, verzekering, ...)</i>	39%	21,52%	18,84%	26		
<i>Er is financiële ondersteuning (subsidies)</i>	46,30%	41,14%	17,39%	24		
<i>De gemeente/lokale overheid richt het terrein en de gebouwen in en onderhoudt ze</i>	35,40%	18,35%	16,67%	23		
<i>De gemeente/lokale overheid stelt personeel ter beschikking</i>	35,40%	17,09%	14,49%	20		
<i>Er is geen ondersteuning</i>	1,80%	0,00%	1,45%	2		

FINANCIËN

INKOMSTEN

Het gemiddelde financiële plaatje van het speelpleinwerk maken, blijft een moeilijke opdracht. Dat bleek ook in vorige edities van de enquête.

De financiële ondersteuning vanuit het lokaal bestuur loopt sterk uiteen. Twee derden van de organisatoren in 2025 ontving 25.000 euro of meer (eigen middelen of subsidies) van de stad of gemeente. Voor 43% van de organisatoren ging het zelfs om meer dan 37.500 euro. Dat is fors meer dan in 2021 waar meer dan de helft 25.000 of meer euro ontving. De stijgende kosten liggen hier mee aan de oorzaak.

WAT IS DE FINANCIËLE ONDERSTEUNING VAN DE STAD/GEMEENTE IN HET JAAR 2025?

	2000	2005	2010	2015	2021	2025
Geen	2%	4%	2%	0,69%	0,69%	0,79%
Minder dan €2.500	18%	14%	12%	4,14%	4,14%	3,94%
€2.500 tot €7.500	26%	24%	14%	17,93%	17,93%	8,66%
€7.501 tot €12.500	19%	14%	15%	9,66%	9,66%	6,30%
€12.501 tot €25.000	25%	22%	29%	15,17%	15,17%	14,17%
€25.001 tot €37.500	4%	7%	12%	22,76%	22,76%	22,83%
Meer dan €37.500	7%	16%	18%	29,66%	29,66%	43,31%

Lokale besturen investeren dus in hun speelpleinwerkingen en dragen deels mee de (stijgende) kosten. Maar algemeen, met uitzondering van 'meer dan €37.500', dalen de percentages bij alle andere opties. Een scheeftrekking door een aantal grotere organisatoren?

Om die stijgende kosten behapbaar te houden, wordt er daarnaast ook gekeken naar extra inkomsten. 64% haalt meer dan €12.000 aan inkomsten uit deelnemersbijdragen. Ook hier zien we een forse stijging ten opzichte van 2021. Dat ligt onder andere aan de verhoging van de prijzen en aan de stijgende deelnemersaantallen.

HEB BEN JULLIE NOG ANDERE INKOMSTEN?

	2005	2010	2015	2021	2025
<i>Nee</i>	21%	24%	63,4%	70,39%	75,00%
<i>Speelpleinfeesten met kinderen en ouders</i>	11%	16%	9,2%	6,58%	5,71%
<i>Fuiven met jongeren</i>	7%	8%	4,9%	2,62%	2,86%
<i>Bovenlokale subsidies (andere overheden dan het lokaal bestuur of projectmiddelen)</i>	15%	7%	6,7%	3,29%	0,71%
<i>Steun van private fondsen (CERA, Koning Boudewijnstichting...)</i>					2,14%
<i>Verkoop promomateriaal</i>	5%	7%	10,4%	5,95%	5,00%
<i>Sponsoring</i>	7%	6%	4,9%	9,21%	4,29%
<i>Drank</i>	23%	18%	14,6%	11,84%	4,29%
<i>Andere</i>	11%	14%	9,8%	7,24%	5,00%

Voor 75% van de organisatoren zijn de financiële ondersteuning van het lokaal bestuur en de deelnemersbijdragen ook de enige inkomsten. Dat aandeel is systematisch gestegen doorheen de jaren.

De andere speelpleinorganisatoren halen nog inkomsten uit de verkoop van speelpleinfeesten, verkoop van promomateriaal en drank, sponsoring... Deze extra inkomsten blijven wel heel beperkt.

UITGAVEN

'Personeelskost' is de grootste hap uit het budget van een speelpleinwerking. Het werkingsbudget wordt vooral besteed aan de vergoedingen voor animatoren. De gemiddelde uitgaven voor tewerkgestelden zijn bijzonder sterk gestegen. We zien oorzaken in de indexeringen van de lonen maar ook zoals hierboven beschreven, in de stevige verschuiving van vrijwilligers naar tewerkgestelden. Het cijfer moet weliswaar ook genuanceerd worden omdat er aan deze enquête meer grotere organisatoren hebben deelgenomen die dus ook meer personeelskosten hebben.

Sinds 2021 is de rubriek 'activiteiten/speelaanbod' een belangrijke kostenpost, die nog aan belang heeft gewonnen. Deze term werd niet nader omschreven in de bevraging, maar we vermoeden dat dit de kosten inhoudt in functie van uitstappen, externe workshops...

TOTALE WERKINGSBUDGET VOOR ...

	GEMIDDELDE	AANTAL ORGANISATOREN	GEMIDDELDE IN 2021
<i>Animatorenvergoeding (tewerkstelling)</i>	50763	82	19724
<i>Activiteiten/speelaanbod</i>	10870	93	7730
<i>Animatorenvergoeding (vrijwilligersvergoeding)</i>	10812	89	12348
<i>Speelmateriaal</i>	5054	91	5448
<i>Andere</i>	5013	63	16081
<i>Catering (drank, vieruurtje...)</i>	3963	82	3600
<i>Terrein</i>	3201	79	4988
<i>Ander vrijwilligersbeleid</i>	1217	72	1658
<i>Verzekering</i>	646	67	821

INKOMSTEN VERSUS UITGAVEN

Over de totale inkomsten en uitgaven voor het boekjaar 2024 zijn de cijfers onvolledig: 80 organisatoren vulden inkomsten in, en 84 vulden uitgaven in. Dat is nog geen 60%. Dit was ook in de vorige speelpleinenquête het geval.

Van de 80 organisatoren die een getal invullen voor de totale **inkomsten** voor het boekjaar 2024, bedragen de inkomsten **gemiddeld € 46.261** (voor 2020 was dit €30.795). De cijfers variëren echter (enorm) tussen 800 en 1.230.000 euro. Dat laatste getal steekt ver boven de andere uit. Daarom is de mediaan een betere inschatting van **wat een doorsnee speelplein aan inkomsten heeft**. Die mediaan bedraagt €25.000 (voor 2021 was dit €15.044).

Van de 84 organisatoren die een getal invulden voor de totale **uitgaven** van het boekjaar 2024, bedragen de uitgaven **gemiddeld €69.624** (in 2020 was dit €45.942). Maar ook hier lopen de cijfers enorm uiteen, van 4.700 tot 1.250.000 euro. Dat laatste getal is zes keer meer dan de volgende in de rij van uitgaven. De mediaan geeft opnieuw een beter idee van **de totale uitgaven voor een doorsnee-speelplein in het boekjaar 2024**: die mediaan bedraagt **€45.000** (voor 2020 was dit €27.000).

We zien dat de totale uitgaven in 2024 de totale inkomsten duidelijk overschrijden, gemiddeld met ruim 26.000 euro. In 2021 was dit ongeveer 11.000 euro, en in 2015 ongeveer 17.000 euro. Voor het deel van alle organisatoren die de inkomsten en uitgaven invulden, is de som van de inkomsten €5.848.436; de som van de uitgaven is €3.700.891. Dit verschil tussen inkomsten en uitgaven bedraagt €2.147.545.

Bij de individuele organisatoren zien we een gemengd beeld: er zijn zeker ook heel wat organisatoren die meer inkomsten hadden dan uitgaven. Maar bij de meeste organisatoren zijn de uitgaven hoger, en bij de ‘grotere’ organisatoren telt dit duidelijk door.

Speelpleinwerk is voor heel wat lokale besturen een investering met eigen middelen, een bewuste keuze en met een hoge “winst” voor kinderen, jongeren en de samenleving. Het vertrekt vanuit de ambitie om een volwaardig en/of aanvullend vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren op te zetten in de stad of gemeente. Dat een lokaal bestuur daar mee in investeert, is een goede zaak.

In sommige gemeenten en steden leidt de discrepantie tussen inkomsten en uitgaven tot discussies om de inkomprijs nog meer op te trekken, kinderen uit buurgemeenten te weigeren of (véél) meer te laten betalen... We hopen dat lokale besturen ook in de toekomst speelpleinwerk als een waardevolle dienstverlening blijven beschouwen die positieve impact heeft op de lokale samenleving en dus ook iets mag kosten.

We hopen dat lokale besturen ook in de toekomst speelpleinwerk als een waardevolle dienstverlening blijven beschouwen die positieve impact heeft op de lokale samenleving en dus ook iets mag kosten.

BESPARINGEN ZETTEN ZICH VERDER

37,5% van de organisatoren (n=51) heeft de voorbije twee jaar moeten besparen. Dat cijfer ligt veel hoger dan in 2021 (18%) maar lager dan in 2015, toen de helft van de speelpleinen had moeten besparen. Het betekent ook dat een aantal organisatoren in de afgelopen tien jaar aan hun tweede of derde besparingsronde zitten. Deze besparingsronde treft vooral de speelpleinwerkingen in Vlaams-Brabant.

**AANDEEL ORGANISATOREN PER REGIO
DAT HEEFT MOETEN BESPAREN**
(Brussel slechts 1 organisator)

REGIO	
Antwerpen	33%
Brussel	0%
Limburg	39%
Oost-Vlaanderen	25%
Vlaams-Brabant	52%
West-Vlaanderen	41%

Bij twee derde van de 51 organisatoren waar er besparingen waren, ging het om besparingen op materiaal. Bij de helft van de organisatoren werd bespaard op uitstappen. Dit is gelijkaardig aan de besparingen uit de enquête van 2021. Bij opnieuw bijna de helft van de organisatoren werd de deelnameprijs verhoogd; in 2021 ging het nog over een kwart. Het voortbestaan van 4 werkingen wordt in vraag gesteld.

	WAAROP WERD BESPAARD?	
	2021	2025
<i>Materiaalbudget</i>	70,37%	66,67% 34
<i>Uitstappen</i>	48,15%	49,02% 25
<i>Deelnameprijs verhogen</i>	25,93%	45,10% 23
<i>Koek en drank</i>	14,81%	25,49% 13
<i>Promo (flyers, poster, site...)</i>	25,93%	23,53% 12
<i>Aantal animatoren</i>	22,22%	15,69% 8
<i>Animatorenwerking</i>	7,41%	15,69% 8
<i>Minder weken speelplein</i>	3,70%	9,80% 5
<i>Onderdeel van de werking schrappen (b.v. tieners, kleuters...)</i>	7,41%	7,84% 4
<i>Het voortbestaan van de werking wordt in vraag gesteld</i>	0,00%	7,84% 4
<i>Vergoeding voor animatoren</i>	3,70%	0,00% 0

VERZEKERINGEN

Het lokaal bestuur staat het meest in voor de **verzekeringen** (85% of 110 organisatoren), bij 11% van de gevallen een verzekeringsmakelaar (14 organisatoren). In 2021 was deze verhouding nog 75% tegenover 25%. 6 keer worden de verzekeringen nog anders afgesloten (via een partner).

De VDS onderzoekt de mogelijkheid om een groepsverzekering aan te bieden aan speelpleinorganisatoren, specifiek op maat van een speelse manier van werken. Bijna de helft van de werkingen zegt geen nood te hebben om van verzekeraar te veranderen. Bij de meer specifieke vragen naar de randvoorwaarden om eventueel over te stappen geven 70% of meer van de invullers aan geen mening of niet genoeg kennis te hebben.

Enkele werkingen geven aan dat de verzekeringen voor meerdere organisaties in de stad of gemeente gelden, waardoor een specifieke verzekering voor het speelpleinwerk niet vanzelfsprekend is.

INSCHRIJVINGSBELEID

	AKKOORD	NIET AKKOORD	GEEN MENING	IK WEET HIER TE WEINIG OVER
<i>Wij hebben geen nood om te veranderen van verzekeraar.</i>	47,20%	2,40%	13,60%	36,80%
<i>Indien een verzekeraar meer mee is met het reilen en zeilen van het speelpleinwerk (risicovol spelen, vuil worden, jeugdwerkmethodiek...) dan zijn we bereid de overstap te maken.</i>	18,40%	8,80%	28,80%	41,60%
<i>Indien wij overstappen, moet de verzekering ook bereid zijn om alle andere soort werkingen/organisatoren te verzekeren.</i>	16,00%	6,40%	35,20%	39,20%
<i>Enkel indien, door de groepsaankoop, onze verzekering goedkoper kan, overwegen wij een overstap.</i>	14,40%	8,00%	35,20%	39,20%

EXTERNE RELATIES

BETROKKENHEID EN PARTICIPATIE

Speelpleinwerk is in veel steden en gemeenten een betrouwbare partner. Er is op allerlei manieren interactie met de context waarin de werking bestaat: met kinderen en ouders, met de jeugd- of vrijetijdsdienst en het lokale bestuur, met de buurt. Hoe zijn zij verbonden met de speelpleinwerking in hun stad of gemeente?

De jeugddienst is in quasi alle gevallen betrokken bij de werking, in 85% van de gevallen vaak. Ook ouders en schepenen van jeugd zijn vaak betrokken partij en staan maar zelden helemaal aan de zijkant. De burgemeester, onderwijs, lokaal overleg kinderopvang zijn in iets meer dan de helft van de gevallen niet betrokken bij de werking. Dat geldt ook voor de jeugdraad: 54% is niet betrokken bij de werking; voor slechts 4% is dat 'vaak'.

De cijfers wijken nergens opvallend af van de cijfers van 2021, noch van 2015. Wellicht door de contacten met het Lokaal Samenwerkingsverband (BOA) - nieuw in deze enquête - zijn er wel minder vaak contacten met het lokaal overleg kinderopvang dan in 2021.

	NIET	AF EN TOE	VAAK
<i>Schepen van jeugd</i>	9,02%	72,93%	18,05%
<i>Andere schepenen</i>	75,19%	22,56%	0,00%
<i>Burgemeester</i>	52,63%	44,36%	2,26%
<i>De jeugd- of vrijetijdsdienst</i>	6,02%	9,02%	84,96%
<i>De jeugdraad</i>	54,14%	40,60%	3,76%
<i>Ouders</i>	13,53%	53,38%	31,58%
<i>Buren</i>	59,40%	38,35%	2,26%
<i>Kinderopvang</i>	42,11%	38,35%	18,80%
<i>Onderwijs</i>	54,14%	40,60%	4,51%
<i>Lokaal overleg kinderopvang</i>	56,39%	38,35%	4,51%
<i>Lokaal Samenwerkingsverband (BOA)</i>	43,61%	44,36%	11,28%
<i>Andere verenigingen of organisaties</i>	39,85%	53,38%	3,01%

Ouders worden vooral betrokken door hen te informeren bij het brengen en ophalen (89%), info en nieuwtjes via sociale media (73%) en foto's op de website (35%). 11% doet aan inspraak met ouders; 15% betreft ouders niet, behalve bij de inschrijving. Er zijn geen grote verschuivingen ten opzichte van 2021. Bij de categorie 'anders' wordt vaak een (afsluitende) feedbackenquête bij de ouders genoemd.

HOE WORDEN OUDERS VAN KINDEREN BIJ DE WERKING BETROKKEN?

	2021	2025
<i>Informeren bij de breng- en afhaalmomenten</i>	90,32%	88,55%
<i>Facebook, Instagram, andere sociale media</i>	78,06%	73,28%
<i>Foto's op de website</i>	47,10%	35,11%
<i>Niet, behalve bij de inschrijving</i>	13,55%	15,27%
<i>Moment gericht op ouders: speelpleincafé of Open speelplein dag</i>	16,13%	14,50%
<i>Betrekken bij het beleid door inspraak te vragen over bepaalde thema's</i>	10,97%	11,45%
<i>Meertalige gesproken communicatie</i>	14,19%	9,92%
<i>Meertalige geschreven communicatie</i>	5,81%	3,82%
<i>Betrekken bij de werking door hen er een actieve rol in te laten opnemen (bv. voor- en naopvang, vervoer naar het zwembad, vieruurtjes ...)</i>	3,23%	0,00%
<i>Anders</i>	7,74%	8,40%

Kinderen krijgen vooral inspraak in de werking doordat ze vrij kunnen kiezen wat en met wie ze spelen (47%). Een even groot aandeel van de organisatoren bevraagt ouders (48%). Een stem in het activiteitenaanbod is er bij een minder groot aandeel van de organisatoren (33%). 14% geeft kinderen heel weinig inspraak in de werking.

Over het algemeen is het met de participatie van kinderen achteruitgegaan: ze kunnen in vergelijking met 2021 minder vaak zelf kiezen wat en met wie ze spelen, en hebben minder een stem in het activiteitenaanbod. Jammer! Bij de categorie ‘anders’ geven enkele organisatoren aan dat er bij de tieners wel meer inspraak is over activiteiten. Pluspunt!

PARTICIPATIE VAN KINDEREN		2021	2025
<i>Kinderen kunnen zelf kiezen wat en met wie ze spelen</i>			
		55,19%	46,56%
<i>We bevragen de ouders van de kinderen over de beleving</i>			
		48,05%	46,56%
<i>Kinderen hebben een stem in het activiteitenaanbod van de animatoren</i>			
		42,86%	32,82%
<i>We doen rondvragen over aspecten van de werking</i>			
		20,13%	21,37%
<i>Wij doen eigenlijk weinig aan inspraak met kinderen</i>			
		13,64%	14,50%
<i>Kinderen krijgen inspraak in de afspraken en regels van het speelplein</i>			
		9,74%	8,40%
<i>Anders</i>			
		3,90%	6,11%

Ongeveer 70% van de organisatoren heeft contact met **andere speelpleinwerkingen** om ervaringen uit te wisselen. Dit zijn het vaakst ontmoetingen via de initiatieven van de VDS (41%), maar steeds vaker zijn het zelf georganiseerde ontmoetingen (20%) (bv. intergemeentelijk regio-overleg). 30% van de organisatoren geeft aan dat er geen contacten met andere werkingen zijn om ideeën of ervaringen uit te wisselen.

CONTACT MET ANDERE SPEELPLEINWERKINGEN		2021	2025
<i>Ja, via de initiatieven van de VDS</i>			
		55,19%	41,22%
<i>Ja, via de telefoon of mail</i>			
		24,03%	19,85%
<i>Ja, we organiseren zelf ontmoeting</i>			
		9,09%	19,85%
<i>Ja, via andere platformen (bv jeugdraad, speelpleinoverleg)</i>			
		16,88%	15,27%
<i>Anders</i>			
		6,49%	9,16%
<i>Nee</i>			
		28,57%	29,77%

Contact met de **buren** is er bij 5,4% van de organisatoren vaak en bij 37% af en toe. Bij 28,5% is dat enkel bij problemen of vragen. 21,5% heeft eigenlijk geen contact met de burens. Vergeleken met 2021 is er net iets vaker contact met de burens.

INVLOED OP HET BELEID VAN HET LOKAAL BESTUUR

Heeft het speelpleinwerk invloed op het beleid van de stad of gemeente, bijvoorbeeld via het meerjarenplan?

Meer dan de helft van de werkingen geeft aan van wel: 21% zegt dat er naar hen geluisterd wordt, en nog eens 37% geeft aan dat er 'een beetje' invloed is op het beleid van het lokaal bestuur. 16% van de werkingen deed hier wel pogingen toe, maar zonder succes. 27% heeft geen invloed en doet daar ook geen inspanningen voor.

In 2015 gaf 70% van de organisatoren nog aan dat zij invloed hadden gehad op de meerjarenplanning; in 2021 is dat nog 54%, in 2025 was dit 58%. In 2025 werd de vraag iets ruimer gesteld (van 'invloed op de meerjarenplanning' naar 'invloed op het beleid van het lokaal bestuur (bijvoorbeeld via het meerjarenplan)'). Het aandeel organisatoren dat geen invloed had maar wél pogingen heeft ondernomen is wel verdubbeld tegenover 2015 en 2021.

HEEFT HET SPEELPLEINWERK INVLOED OP HET BELEID VAN DE GEMEENTE?

	2015	2021	2025
<i>Nee, en we proberen dat ook niet</i>	19,5%	35,29%	27,34%
<i>Nee, maar we hebben wel pogingen ondernomen</i>	8,5%	7,84%	16,41%
<i>Ja, een beetje</i>	40,9%	32,03%	36,71%
<i>Ja, er wordt naar ons geluisterd</i>	29,3%	22,22%	21,09%
<i>Ik weet niet goed wat dat is, een meerjarenplan</i>	1,8%	2,61%	-

Natuurlijk is de beleidsparticipatie ruimer dan de invloed op de meerjarenplanning. Meer dan drie kwart van de organisatoren is zelf een jeugddienst, en bijna de helft zet in op goede contacten met de schepenen. Het aandeel organisatoren dat actief deelneemt aan de jeugdraad is sinds 2021 gedaald van iets minder dan 50% naar iets minder dan 40%.

BELEIDSPARTICIPATIE

	2021	2025 N=134	
<i>We zijn zelf een jeugddienst</i>	64,43%	77,61%	104
<i>We onderhouden goede contacten met de schepenen</i>	45,64%	47,01%	63
<i>We nemen deel aan de jeugdraad (algemene vergadering, bestuur...)</i>	48,32%	38,06%	51
<i>We onderhouden goede contacten met (jeugd)diensten</i>	40,94%	30,60%	41
<i>We volgen de jeugdraad op (open vergaderingen, verslag, sociale media...)</i>	38,26%	26,12%	35
<i>We nemen deel aan het Lokaal Samenwerkingsverband (BOA)</i>	nvt	26,12%	35
<i>We nemen deel aan inspraakmomenten, georganiseerd door het lokaal bestuur</i>	22,82%	20,90%	28
<i>We nemen deel aan het LOK (lokaal overlegplatform kinderopvang)</i>	20,13%	17,16%	23
<i>We werken samen met een kinderraad</i>	3,36%	4,48%	6
<i>We doen nog iets anders</i>	7,38%	2,24%	3

In vergelijking met 2021 zijn nog meer organisatoren zelf een jeugddienst. In de volgorde van de verschillende soorten beleidsparticipatie is weinig gewijzigd. Wel heeft het deelnemen aan of opvolgen van de jeugdraad duidelijk aan belang verloren. Ook is het deelnemen aan het Lokaal Samenwerkingsverband in het kader van het BOA-decreet een nieuwe vorm van beleidsparticipatie; een kwart van de organisatoren neemt hieraan deel.

De meeste organisatoren schatten in dat hun invloed in vergelijking met het vorige meerjarenplan ongeveer gelijk gebleven is (57%). Er zijn meer organisatoren die hun invloed hebben zien stijgen (14%) dan organisatoren die nu minder invloed hebben (8%). Bijna een kwart van de organisatoren geeft aan dat ze hier geen goed zicht op hebben (22%).

ZOMERSCHOLEN

Tijdens de coronacrisis kwamen de zomerscholen uitgebreid in de belangstelling. Het grootste deel van de speelpleinorganisatoren (87%) was daar toen niet bij betrokken. Bij 3% (4 werkingen) maakte de zomerschool gebruik van de locatie van de speelpleinwerking; in 13 werkingen (10%) kwamen de kinderen uit de zomerschool (deels) bij de werking spelen. De cijfers zijn hier helemaal dezelfde als in 2021.

➔ Een kwart van de speelpleinorganisatoren neemt deel aan het lokaal samenwerkingsverband in het kader van BOA.

➔ 38% aan de jeugdraad. Dat is 10% minder dan in 2021.

EXTERNE DRUK

Wat wordt er van buitenaf verwacht van het speelpleinwerk en wordt die druk groter? Organisatoren geven aan dat zij vooral externe druk ervaren om opvang te organiseren: om opvangnaden binnen de stad of gemeente in te vullen (60%) en om voor- en na-opvang voor het speelplein zelf te voorzien (50%). Opmerkelijk veel werkingen ervaren ook druk om een aanbod te voorzien voor kinderen met een beperking (44%) en om meer aandacht te hebben voor het welzijn van kinderen en jongeren (35%).

VOELEN JULLIE EXTERNE DRUK OM ALS SPEELPLEIN DE VOLGENDE FUNCTIES OP TE NEMEN?

	2015	2021	2025 N=131	
<i>Opvangnood binnen de stad of gemeente invullen</i>	70,70%	61,79%	60,31%	79
<i>Voor- of naopvang organiseren (voor het speelplein zelf)</i>		56,91%	50,38%	66
<i>Aanbod voor kinderen en jongeren met een beperking</i>	35,40%	42,28%	44,27%	58
<i>Welzijn van kinderen en jongeren</i>		42,28%	35,11%	46
<i>Zinvolle vrijetijdsbesteding</i>	52,40%	37,40%	31,30%	41
<i>Taalstimulering</i>	29,31%	31,71%	27,48%	36
<i>Competenties van jongeren versterken</i>	15,20%	17,89%	16,79%	22
<i>Sociale cohesie bevorderen</i>	17,10%	15,45%	12,98%	17
<i>Kinderen iets bijleren</i>	14,60%	15,45%	11,45%	15
<i>Voor- of naopvang organiseren voor andere (gemeentelijke/stedelijke) initiatieven dan het speelplein</i>		11,38%	11,45%	15
<i>Deradicalisering</i>	3,10%	2,44%	3,82%	5
<i>Andere</i>	6,70%	6,50%	6,87%	9

De vergelijking met 2015 is niet helemaal te maken omdat er vanaf 2021 meer antwoorden werden aangeduid dan in 2015. Ook werd de categorie 'opvang', in 2015 afgetekend op de eerste plaats, vanaf 2021 opgesplitst in de antwoorden opvangnood in de stad of gemeente invullen, en opvang voor het speelplein zelf organiseren (en opvang organiseren voor andere initiatieven).

Hoe dan ook blijft de externe druk om de opvangnood in de stad of gemeente in te vullen en om zelf opvang te organiseren bovenaan staan, al is die druk in vergelijking met 2021 eerder wat verminderd dan toegenomen. Er zijn verder weinig verschuivingen ten opzichte van de vorige speelpleinquêtes. Het belang van de categorie 'zinvolle tijdsbesteding' (nog op 2 in 2015 met 52%) is wel duidelijk minder groot geworden. Een aanbod voor kinderen en jongeren met een beperking komt steeds meer op de voorgrond.

PROMOTIE VAN DE SPEELPLEINWERKINGEN

De promotie van speelpleinwerkingen richt zich vooral op kinderen en ouders (43%), of evenveel op kinderen en ouders als op begeleiders (35%). 12% van de werkingen richt de promo vooral op de begeleiders. 9% van de organisatoren zegt weinig promotie te voeren.

WELKE KANALEN GEBRUIKEN SPEELPLEINWERKINGEN VOOR HUN PROMO?

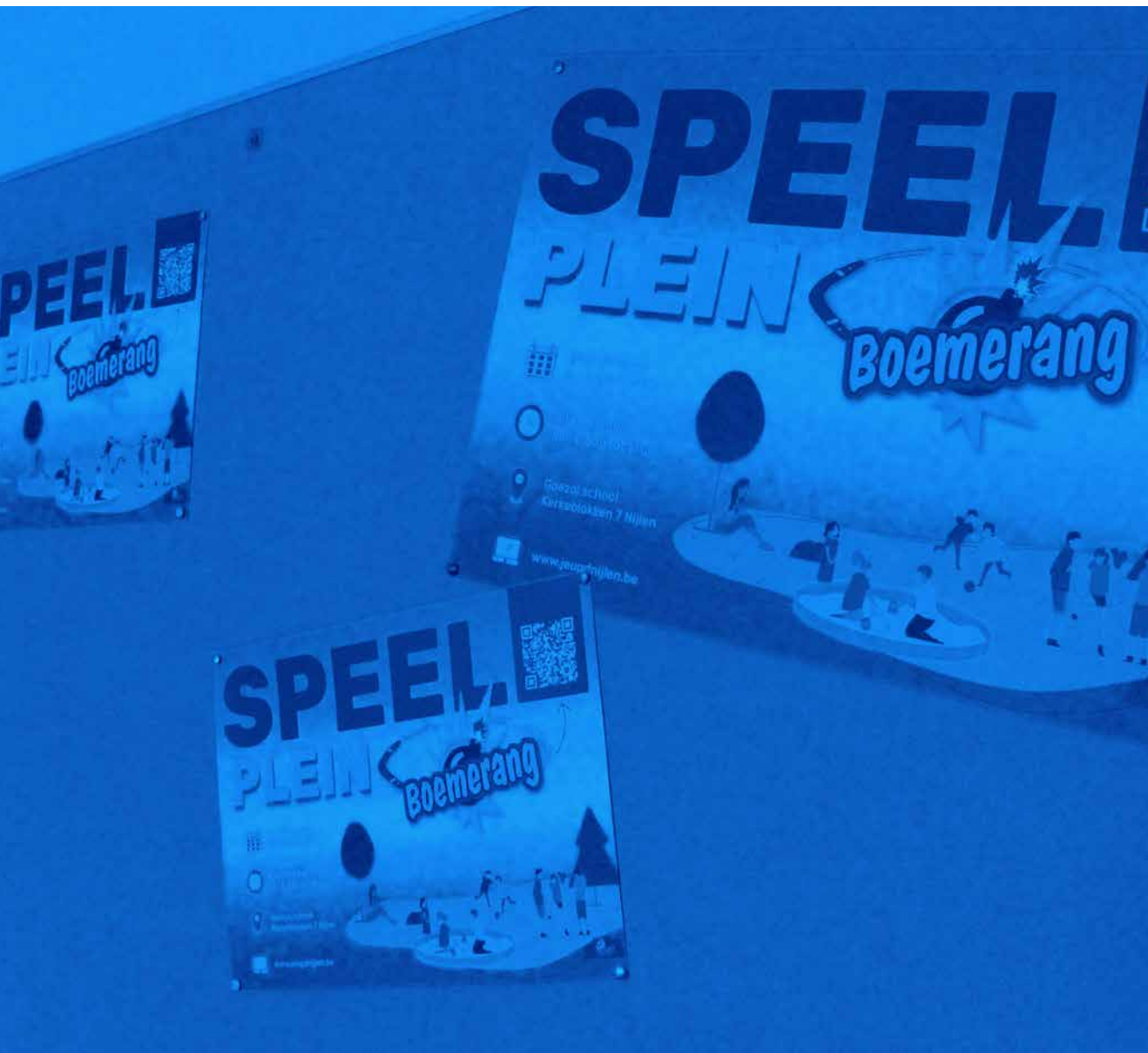
Gerangschikt volgens 'gebruiken we niet' in oplopende volgorde.

		N=123	ALGEMENE PROMO	CONTACT MET VRIJWILLIGERS	CONTACT MET KINDEREN EN HUN OUDERS	GEBRUIKEN WE NIET
ONLINE	SOCIALS	Facebook	65,85%	44,72%	61,79%	2,44%
		Instagram	57,72%	46,34%	46,34%	15,45%
		Tiktok	5,69%	11,38%	7,32%	87,80%
		Snapchat	0,81%	5,69%	0,00%	95,93%
		X	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
	DIGITALE NIEUWSBRIEF	Digitale nieuwsbrief	36,59%	17,07%	30,89%	48,78%
		Filmpjes (Youtube of andere platformen)	7,32%	2,44%	3,25%	93,50%
		GSM (telefoneren)	6,50%	47,97%	41,46%	39,84%
		GSM (berichten)	4,88%	60,98%	21,14%	32,52%
		Blog	4,88%	1,63%	4,07%	95,93%
OFFLINE	Flyer en affiche	65,04%	39,84%	54,47%	11,38%	
	Aankondigingen in het gemeenteblad	72,36%	39,02%	52,85%	9,76%	
	Brief	8,94%	26,02%	30,08%	51,22%	

- De **algemene promo** verloopt hoofdzakelijk via papieren media zoals het gemeenteblad (72%) en flyers/affiches (65%). Ook Facebook (66%) en Instagram (58%) worden hiervoor gebruikt. De aankondigingen in het gemeenteblad worden hiervoor opvallend vaker gebruikt dan in 2021 (toen 53%). Tiktok en Snapshat stijgen amper.
- **Contact met animatoren** verloopt vooral via persoonlijke communicatie: berichten met de gsm (61%) en bellen met de gsm (48%), op socials via Instagram (46%) en Facebook (45%). Al is communicatie via Facebook met 30% gedaald. Behalve Instagram blijft het gebruik van sociale media beperkt voor het contact met begeleiders. Het gemeenteblad en flyers of affiches om promo te maken bij potentiële nieuwe animatoren blijft populair. In de open vraag of er nog andere kanalen gebruikt worden, noemen 21 van 35 respondenten wel nog WhatsAppgroepen; die worden mogelijk ook gerekend bij 'berichten met de gsm'. Die laatste categorie is ten opzichte van 2021 gestegen, maar werd toen nog omschreven als 'sms' in plaats van 'berichten'.
- De contacten met de **kinderen en hun ouders** gebeuren via een mix van Facebook, flyers en het gemeenteblad (telkens in meer dan de helft van de werkingen), en ook hier vinden we Instagram terug. De brief wordt hier minder vaak gebruikt dan in 2021.

De digitalisering heeft de promotie zeker niet overgenomen: traditionele gedrukte media en de gsm worden door een pak werkingen gebruikt. Daarnaast blijven Facebook en Instagram populair als medium. Een grote meerderheid van de werkingen maakt helemaal geen gebruik van TikTok, Snapchat of filmpjes.

In vergelijking met 2021 is Instagram populairder geworden (27% gebruikte Instagram niet in 2021, nu is dat nog maar 15%). Dit volgt de algemene trends in gebruik van sociale media. Filmpjes op kanalen als Youtube worden dan weer minder vaak gebruikt (73% gebruikte dit niet in 2021, nu is dat 93%). Ook brieven wordt minder gebruikt als promo. Facebook wordt minder gebruikt voor het contact met de begeleiders maar blijft wel het belangrijkste kanaal voor het contact met de ouders.

7. Uitdagingen voor het speelpleinwerk anno 2025

BELANGRIJKSTE KENMERKEN

WELKE KENMERKEN VAN HET SPEELPLEINWERK VINDEN DE ORGANISATOREN HET BELANGRIJKST?

Daarvoor bevroegen we al jaren dezelfde 8 kenmerken. Elk kenmerk is belangrijk en een wezenlijk onderdeel van een speelpleinwerking, maar bij deze vraag worden respondenten verplicht om een rangorde (in volgorde van belangrijkheid dus) te maken tussen de omschrijvingen.

Spelen, plezier en een leuke vakantie wordt door 37% (44% in 2021) van de speelpleinen als het belangrijkste kenmerk voor hun speelplein gezien; bijna twee derde zet dit op één of twee. 23% (33% in 2021) zet 'open staan voor alle kinderen' (toegankelijkheid) op één. 17% (10% in 2021) van de organisatoren vindt het allerbelangrijkste dat ze laagdrempelig zijn door de prijs zo toegankelijk mogelijk te maken.

Begeleiders als belangrijkste schakel voor een kwaliteitsvolle werking scoort zelden als eerste kenmerk, maar wel als tweede, derde of vierde in de rangorde. In de rangorde berekend op gemiddelden, staan ze zelfs op de tweede plaats, na 'spelen en plezier'.

Vertegenwoordiging in de jeugdraad en een rol spelen in kinderopvang worden het vaakst als laagst scorende kenmerk gezet (resp. 66% en 16%).

De tabel hieronder toont de kenmerken in volgorde van de score van de rangschikking: hoe hoger de score, hoe hoger het kenmerk gemiddeld genomen werd gerangschikt.

WELKE KENMERKEN VAN HET SPEELPLEINWERK VINDEN DE ORGANISATOREN HET BELANGRIJKST?

N=140	1	2	3	4	5	6	7	8	SCORE
<i>Wij dragen spelen, plezier en een leuke vakantie voor kinderen hoog in het vaandel. Onze energie gaat hoofdzakelijk naar de fun en de ambiance bij de kinderen.</i>	37%	27%	18%	14%	4%	1%	0%	0%	6,79
<i>Onze begeleiders zijn de belangrijkste schakel in het streven naar kwaliteit. De begeleiders vormen als het ware een doelgroep op zich waar we veel energie in investeren. In de praktijk vertaalt zich dat in een jaarwerking, extra activiteiten, extra bedanking...</i>	14%	24%	23%	24%	7%	4%	2%	1%	5,89
<i>Onze werking staat open voor alle kinderen. We doen een speciale inspanning om de werking toegankelijk te maken voor kleuters en tieners. We hebben aandacht voor kinderen uit kansarme milieus, kinderen met een beperking, kinderen met een migratieachtergrond...</i>	23%	19%	13%	16%	13%	9%	7%	1%	5,66
<i>Onze werking kiest er bewust voor om laagdrempelig te werken. We doen er alles aan om de prijs zo toegankelijk mogelijk te maken voor iedereen.</i>	17%	16%	21%	13%	16%	9%	6%	2%	5,42
<i>We vinden het belangrijk dat onze begeleiders inspraak krijgen en mee de richting van het speelplein bepalen. We vinden het belangrijk om veel energie te stoppen in het opzetten van een stuurgroep en of andere inspraakkanalen.</i>	4%	6%	19%	21%	29%	15%	5%	1%	4,62
<i>Onze werking heeft een eigen uitgesproken identiteit. Dat vertaalt zich in een eigen naam, gadgets, T-shirts, logo, enz. We vinden het belangrijk om daar veel tijd en energie in te stoppen.</i>	0%	4%	4%	5%	17%	30%	26%	13%	3,05
<i>Onze werking speelt bewust in op de opvangproblematiek. De ouders zijn de schakel die zorgen dat kinderen naar het speelplein komen.</i>	4%	3%	3%	5%	10%	25%	34%	16%	2,95
<i>Onze speelpleinwerking is vertegenwoordigd in de jeugdraad. We vinden het belangrijk dat onze werking een volwaardig initiatief is naast alle andere jeugdbewegingen en initiatieven in de stad of gemeente.</i>	1%	0%	0%	3%	4%	8%	19%	66%	1,62

De volgorde van de kenmerken is bijna ongewijzigd ten opzichte van 2021. Begeleiders als belangrijkste schakel' staat nu op twee (net als in 2015) ten koste van 'openstaan voor andere kinderen', dat in 2021 duidelijk beter scoorde. Ook inspraak van begeleiders en stuurgroep scoort gemiddeld beter dan in 2021, ook al blijkt uit de cijfers hierboven dat inspraak van begeleiders in realiteit achteruit gaat.

VOLGORDE VAN KENMERKEN VAN HET SPEELPLEINWERK

	2015	2021	2025
1 <i>Spelen, plezier, vakantie</i>	5,3	6,81	6,79
2 <i>Begeleiders</i>	4,3	5,66	5,89
3 <i>Open voor alle kinderen</i>	4,2	6,32	5,66
4 <i>Laagdrempelig (prijs)</i>	4,2	5,51	5,42
5 <i>Inspraak begeleiders, stuurgroep</i>	3,8	4,3	4,62
6 <i>Eigen identiteit van de werking</i>	2,4	3,16	3,05
7 <i>Rol opvangproblematiek</i>	2,2	2,69	2,95
8 <i>Vertegenwoordigd jeugdraad</i>	1,6	1,59	1,62

SPEELPLEINWERK ANNO 2035

HOE ZIET HET SPEELPLEINWERK ANNO 2035 ERUIT? (N=138)

HOE ZIET MEN DE TOEKOMST VAN DE WERKING IDEEAAL VERLOPEN? WAAR WIL MEN NAARTOE?

- 95% wil dat het speelpleinwerk dé voortrekker is en blijft van een aangename, avontuurlijke en uitdagende vakantie ((helemaal) akkoord). Die kerntaak en het DNA van speelpleinwerk blijft dus ontegensprekelijk overeind.
- Drie kwart wil dat 'speelpleinwerk' als vorm van jeugdwerk in de toekomst aan naam-bekendheid wint.
- Bijna even sterk is het idee dat speelpleinwerk een belangrijke partner kan zijn in het lokale BOA-actieplan (een nieuwe antwoordmogelijkheid in deze enquête van 2025).
- Bijval is er ook, zij het minder uitgesproken, voor ideeën als meer samenwerking met gelijkaardige initiatieven (ingegeven door BOA?) en zich openstellen voor bijzondere doelgroepen. Ook het werken aan een sterker profiel is belangrijk voor de toekomst: zowel plaatselijk als gezamenlijk.

De tabel is geordend in volgorde van het gewogen gemiddelde van de antwoorden (score van 1 voor helemaal niet akkoord, tot 5 voor helemaal akkoord).

WAAR WIL HET SPEELPLEINWERK NAARTOE IN 2035?		HELEMAAL NIET AKKOORD	NIET AKKOORD	NEUTRAAL	AKKOORD	HELEMAAL AKKOORD	GEWOGEN GEMIDDELDE
1	Het speelpleinwerk is de voortrekker van een aangename, avontuurlijke en uitdagende vakantie voor kinderen.	0%	0%	6%	49%	46%	4,45
2	De werkvorm 'speelpleinwerk' moet in de toekomst aan naambekendheid winnen in Vlaanderen.	0%	3%	22%	39%	36%	4,1
3	Speelpleinwerk kan een belangrijke partner zijn in het lokale BOA-actieplan.	1%	4%	22%	45%	29%	4
4	Speelpleinwerk, Grabbelpas, swap, mobiele werkingen, speelstraten of andere lokale speelinitiatieven in de vakantie moeten beter op elkaar afgestemd worden.	0%	4%	30%	51%	15%	3,8
5	Plaatselijke speelpleinwerkingen moeten werken aan een sterk eigen profiel.	0%	4%	34%	42%	20%	3,75
6	Het speelpleinwerk moet zich meer openstellen voor bijzondere doelgroepen (kinderen met een beperking, kinderen die in (kans)armoede leven, kinderen met een migratieachtergrond, kinderen uit de bijzondere jeugdzorg).	1%	7%	33%	43%	17%	3,7
7	Het speelpleinwerk moet werken aan een gezamenlijk profiel en uitstraling.	0%	7%	33%	49%	12%	3,65
8	De rol van het lokaal bestuur in het organiseren van speelpleinwerk mag gerust groter worden.	1%	12%	41%	36%	11%	3,45
9	Het speelplein wordt meer een plaats voor tieners.	3%	25%	33%	33%	7%	3,15
10	Speelpleinwerk is in de toekomst een van de belangrijkste factoren in de opvangproblematiek. Het speelpleinwerk moet zich in de toekomst duidelijk(er) profileren als opvanginitiatief.	13%	31%	25%	23%	8%	2,8
11	Speelpleinwerk mag meer kosten aan de ouders. Kwaliteit betaalt je nu eenmaal.	9%	35%	36%	17%	4%	2,7
12	Speelpleinwerk kan ook buiten de vakantie (op woensdag namiddag, zaterdag, evenementen...).	12%	36%	33%	19%	1%	2,6

In de vraag naar verdere commentaar over speelpleinwerk in 2035 klinken vooral de toegenomen druk en de nood om goed om te kunnen gaan met diversiteit, inclusie en kinderen met kwetsbare profielen door. We lezen ook opmerkingen over de soms moeilijke verhouding met de opvangsector. In bijlage hebben we alle opmerkingen verzameld.

In dat toekomstbeeld zijn er weinig verschuivingen ten opzichte van 2015 en 2021. Wat hoger op de prioriteitenlijst staat nu het afstemmen van speelinitiatieven op elkaar (ingegeven door BOA?), terwijl 'zich sterker richten naar bijzondere doelgroepen' in 2025 in de rangorde wat is gezakt.

Het thema 'speelpleinwerk als partner in het BOA-actieplan' was nieuw in 2025.

HEEFT HET SPEELPLEINWERK INVLOED OP HET BELEID VAN DE GEMEENTE?

	2015	2021	2025
<i>Voortrekker avontuurlijke en uitdagende vakantie</i>	4,6	4,48	4,45
<i>Meer naambekendheid</i>	4	4,25	4,1
<i>Voor bijzondere doelgroepen</i>	3,85	3,87	3,7
<i>Werken aan sterk eigen profiel</i>	3,83	3,77	3,75
<i>Speelinitiatieven afgestemd op elkaar</i>	3,79	3,85	3,8
<i>Gezamenlijk profiel en uitstraling</i>	3,52	3,61	3,65
<i>De rol van het lokaal bestuur groter</i>	3,19	3,1	3,45
<i>Voor tieners</i>	2,93	3,34	3,15
<i>Inspelen op opvangproblematiek</i>	2,80	2,56	2,8
<i>Ook buiten de vakanties</i>	2,73	2,76	2,6
<i>Mag meer kosten</i>	2,45	2,38	2,7
<i>Partner in BOA-actieplan</i>	-	-	4

TROTS OP DE AFGELOPEN 5 JAAR

We bevroegen waar de werkingen trots op zijn, terugkijkend op de afgelopen 5 jaar. De antwoorden zijn hier uiteraard zeer uiteenlopend. We lezen heel veel mooie realisaties die betrekking hebben op een sterke animatorenploeg en op groei of de opstart van een (deel) werking.

Wat ook meermaals terugkomt is het goed overleven van de coronaperiode.

Daar mag het speelpleinwerk zeer terecht trots op zijn.

In bijlage zijn alle antwoorden terug te vinden.

ANDERE SPEELINITIATIEVEN IN DE STAD OF GEMEENTE

Speelpleinwerk is uiteraard niet het enige initiatief in het lokale vrijetijdsaanbod. Allerlei andere vakantiewerkingen spelen in op de grote nood aan opvang. ‘Kampjes’ met en zonder overnachting kennen veel succes. We zien speelweken, speelkampen en/of initiatieven die heel wat gelijkenissen hebben met speelpleinwerk.

De VDS blijft in een veranderende maatschappelijke context zoeken naar de beste manier om de belangen van “elk spelend kind” te behartigen en speelinitiatieven, ruimer dan speelpleinwerk, te ondersteunen bij het werk maken van meer en betere speelkansen voor kinderen en groeikansen voor jongeren. De VDS verruimde daarom sinds 2022 haar doelgroep naar andere vakantiewerkingen om zo in te spelen op de lokale ontwikkelingen in het vrijetijdsaanbod voor kinderen. Het is één van de 3 kerntaken van de organisatie:

“De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk is de koepel van en voor het speelpleinwerk in Vlaanderen en Brussel en ondersteunt andere vakantiewerkingen. Daarnaast behartigen we de belangen van elk spelend kind.”

In onze enquête hebben we daarom ook een beperkt aantal vragen gesteld aan organisatoren van speelpleinwerk over deze ‘andere vakantiewerkingen’.

62,5% van de organisatoren (85 van de 131 organisatoren) geeft aan dat er in de stad of gemeente nog andere initiatieven zijn die spelen centraal stellen, met jongeren werken en vooral in de vakanties actief zijn. Het gaat dan om een grote verscheidenheid aan werkingen. De tabel hieronder splitst de verschillende types werkingen uit. De percentages gaan over het aandeel van elk type binnen de 85 organisatoren die aangeven dat er in hun steden of gemeenten nog andere vakantiewerkingen zijn.

ONDERSTEUNINGSNODEN BIJ ANDERE VAKANTIEWERKINGEN

	AANDEEL VAN DE 85 ORGANISATOREN DAT DIT TYPE WERKING NOEMT 2021	AANDEEL VAN DE 85 ORGANISATOREN DAT DIT TYPE WERKING NOEMT 2025
<i>Werkingen georganiseerd en uitgevoerd door het lokaal bestuur</i>	91,30%	61,18%
<i>Werkingen georganiseerd en uitgevoerd door het lokaal bestuur i.s.m. andere partners</i>	65,22%	37,65%
<i>Door het lokaal bestuur volledig aan derden uitbestede werkingen die hoofdzakelijk werken met lokale jongeren als begeleiding</i>	46,74%	23,53%
<i>Door het lokaal bestuur volledig aan derden uitbestede werkingen die hoofdzakelijk werken met jongeren van buiten de stad of gemeente als begeleiding</i>		16,47%
<i>Werkingen die op eigen initiatief, zonder vraag van het lokaal bestuur, door 'inwoners' worden georganiseerd en uitgevoerd (bv. door ouders, jongeren onderling... zonder winst oogmerk)</i>	55,26%	29,41%
<i>Werkingen die op eigen initiatief, zonder vraag van het lokaal bestuur, door 'professionele organisaties' worden georganiseerd en uitgevoerd (bv. landelijke organisaties, met winst oogmerk)</i>	63,04%	47,06%

Het vaakst zijn dit werkingen die worden georganiseerd en uitgevoerd door het lokaal bestuur, al dan niet in samenwerking met andere partners, én de werkingen vanuit organisaties met winst oogmerk.

We zien hierbij een stevige verschuiving. In 2021 gebeurde de organisatie voornamelijk door het lokaal bestuur zelf (91% > 61%) of in samenwerking met andere partners (65% > 37%). Vandaag zien veel van hen het blijkbaar niet meer als hun kernopdracht om dit zelf te doen. Maar dat betekent niet noodzakelijk dat er meer werkingen worden uitbesteed dan in 2021.

De verschillende initiatieven worden eerder gezien als aanvullend dan als concurrent (gemiddeld 6,59 op een schaal van 0 (concurrent) tot 10 (aanvullend)). De cijfers lopen wel zeer sterk uiteen tussen de organisatoren onderling. In 2021 was dit gemiddelde 6,85.

WELKE ONDERSTEUNINGS- EN VORMINGSNODEN ZIJN ER BIJ ANDERE VAKANTIEWERKINGEN IN DE STAD OF GEMEENTE?

De organisatoren merken binnen de eigen organisatie (anders dan het speelpleinwerk) vooral vormings- en ondersteuningsnoden rond speelkansen en de begeleidersploeg. In vergelijking met 2021 worden de noden aan ondersteuning rond speelkansen en rond toegankelijkheid vaker aangehaald. Ook de nood aan een algemeen aanspreekpunt voor vragen is gegroeid. Fijn dus dat de VDS zich ondertussen ook richt naar andere vakantiewerkingen. Elke vraag is welkom!

Over de vakantiewerkingen buiten de eigen organisatie zijn er minder ideeën of ervaringen over ondersteuningsnoden; maar ook hier staan begeleidersploeg en speelkansen bovenaan.

ONDERSTEUNINGSNODEN BIJ ANDERE VAKANTIEWERKINGEN	BINNEN DE EIGEN ORGANISATIE (ANDERS DAN SPEELPLEINWERK)		ELDERS BINNEN DE STAD OF GEMEENTE (EXTERNE)	
	2021	2025	2021	2025
Vorming/ondersteuning rond meer en betere speelkansen	42,86%	52,04%	32,18%	24,66%
Vorming/ondersteuning rond begeleidersploeg	55,36%	48,98%	29,89%	27,40%
Vorming/ondersteuning rond toegankelijkheid	24,11%	33,67%	26,44%	27,40%
Deelname aan groepsaankopen (bv. speel- materiaal, verzekering...)	33,93%	32,65%	17,24%	16,44%
Kadervorming voor (hoofd)animato- ren op maat van vakantiewerkingen	35,71%	27,55%	18,39%	12,33%
Algemeen aanspreekpunt voor vragen, advies, klankbord...	16,96%	26,53%	22,99%	21,92%
Opleiding voor (startende) verantwoordelijken	28,57%	24,49%	21,84%	19,18%
Ondersteuning bij het samenbrengen van verschil- lende vakantiewerkingen i.f.v. het aanbod op elkaar af te stemmen, specifieke vorming, uitwisseling, visie-ontwikkeling, gedeelde infrastructuur...	28,57%	19,39%	25,29%	19,18%
Vorming/ondersteuning rond beheer van een wer- king (bv. subsidies, verzekering, (vzw-)wetgeving...)	21,43%	18,37%	26,44%	26,03%
Ondersteuning bij het opstarten van een nieuw initi- atief (visie, praktische organisatie, papierwerk...)	19,64%	16,33%	21,84%	17,81%
Vorming/ondersteuning rond externe relaties	11,61%	13,27%	12,64%	9,59%
Kunnen aansluiten als lid om deel uit te maken van een groter geheel (i.f.v. belangenbehartiging, er- kenning (bv. door mutualiteit), campagne...)	8,93%	10,20%	8,05%	10,96%

8. Slotbeschouwing

8. Slotbeschouwing

Onze vijfjaarlijkse speelpleinenquête is altijd een moment van stilstaan. Reflecteren van waar we komen, waar we staan én vooruitkijken naar wat komt.

Onze allereerste momentopname gebeurde in 1985, ondertussen verzamelen we dus al 40 jaar lang cijfers over het speelpleinwerk. Het geeft boeiende inzichten in een boeiende sector. We krijgen bevestiging of ontdekken nieuwe trends van 'te velde'. Maar het geeft ons ook een unieke kijk op hoe kinderen en jongeren hun vakantie evolueert, hoe zij onze samenleving beleven, waar het voor hen matcht, of botst.

MÉÉR KINDEREN

De cijfers spreken voor zich: steeds meer kinderen maken gebruik van het speelpleinwerk. Hoewel we voorzichtig blijven in de interpretatie van de rapportgegevens, is de stijgende trend onmiskenbaar. Speelpleinwerk is en blijft dus broodnodig. We zien niet alleen een toename van het aantal kinderen per dag, maar ook een groei in het aantal unieke kinderen dat de weg naar het speelplein vindt.

Speelpleinwerk ontwikkelt, als één van de weinige, ook een vrijetijdsaanbod voor peuters en kleuters. We merken een duidelijke verschuiving in de bereidheid van werkingen om ook jongere kinderen op te vangen. In 60% van de werkingen - een stijging van 15% - ligt de minimumleeftijd ondertussen onder de vier jaar. Het aandeel werkingen met een minimumleeftijd van 3 of 3,5 jaar steeg van 26% naar 39%. Bovendien laat 21% van de werkingen zelfs kinderen toe vanaf 2 à 2,5 jaar.

Het valt wel op dat de aanwezigheidscijfers van deze peuters en kleuters niet in

dezelfde mate stijgen. Het doet vermoeden dat werkingen vooral inspelen op een gevoelde nood om hun aanbod open te stellen voor jongere kinderen, eerder dan op een sterk toenemende vraag.

De begeleiding van peuters en kleuters is bovendien niet vanzelfsprekend. Naast speelaanbod op maat vraagt deze doelgroep ook meer zorg en ondersteuning, in alle aspecten van de dag: van onthaalmomenten en rustmomenten tot voorbereiding en opvolging.

Speelpleinwerkingen kiezen er bewust voor om jongeren hierin te laten groeien en hen te leren omgaan met deze jonge doelgroep. Dat verdient erkenning. Tegelijk is waakzaamheid nodig: speelpleinwerk moet in de eerste plaats draaien om spelen. We willen niet dat jonge animatoren te zware zorgtaken moeten opnemen. Dat botst met het jeugdwerkarakter. Het speelplein moet vrijetijdsaanbod blijven.

Want werken met kleuters biedt ook veel waardevolle speelkansen. En ook veel jongeren kiezen er bewust voor om net met

deze leeftijdsgroep aan de slag te gaan en terecht, het is heerlijk spelen met kleuters. De uitdaging blijft om een goed evenwicht te vinden: trouw blijven aan de eigenheid van jeugdwerk en speelpleinwerk, en tegelijk omgaan met - soms ook te hoge - verwachtingen van ouders rond zorg en begeleiding van hun peuter of kleuter.

MÉÉR JONGEREN, EN DIE ZIJN MEER DAN OOI BROODNODIG

We krijgen dikwijls de vraag: “Vinden jullie nog wel genoeg jongeren?”

Wel, gelukkig vinden steeds meer jongeren hun weg naar het speelpleinwerk. Dat vinden we uiteraard positief: het toont aan dat speelpleinwerk blijft boeien, dat jongeren zich willen blijven engageren. Tegelijk merken we dat het engagement van jongeren de voorbije jaren sterk is veranderd. Ondanks de groei in het aantal jongeren, blijven veel werkingen kampen met tekorten. Er zijn vandaag simpelweg veel méér jongeren nodig om een werking draaiende te houden.

We leven in een samenleving die anders denkt en anders functioneert dan vroeger. Speelpleinwerk wordt nog steeds als bijzonder waardevol gezien, maar het kan niet langer op dezelfde manier georganiseerd worden als decennialang het geval was. Het veranderende engagement van jongeren zet de werking onder druk. Jongeren engageren zich nog steeds, maar groeien op in een context waarin prestaties, efficiëntie en ‘nuttig bezig zijn’ centraal staan. Onbezoldigd engagement opnemen is daarvoor minder vanzelfsprekend geworden.

Het is dan ook belangrijk om engagement in al zijn vormen te erkennen en te waarderen. Engagement dat vergoed wordt, is niet minder intensief, niet minder waardevol en zeker ook niet minder ‘jeugdwerk’. Jongeren die zich inzetten - in welk statuut dan ook - kiezen er nog steeds voor om een deel van hun vrije tijd te investeren in anderen. Engagement is dus niet

verdwenen, maar heeft een andere vorm aangenomen die niet langer in de klassieke hokjes past.

Tegelijk baart het gebrek aan voldoende begeleiders heel wat werkingen zorgen, in het bijzonder de continuïteit binnen speelpleinbesturen. Vooral particuliere werkingen trekken aan de alarmbel of moeten zelfs noodgedwongen stoppen. In tegenstelling tot lokale besturen, waar het garanderen van opvang vaak centraal staat, of commerciële vakantiewerkingen, beschikken particuliere organisatoren niet over de financiële middelen om de verschuiving naar meer betaald engagement op te vangen. En zelfs als dat wel zou lukken, blijft de uitdaging groot: het gaat niet alleen om voldoende begeleiders, maar ook om voldoende ervaren en gevormde animatoren.

Die uitdaging wordt bovendien versterkt door een toenemende diversiteit en kwetsbaarheid binnen de groep kinderen. Dat vraagt veel van animatorenploegen, die vaker zelf ook kwetsbaarder zijn en moeten opboksen tegen steeds hogere maatschappelijke verwachtingen.

De verschuiving naar meer betaald engagement brengt ook een nieuw spanningsveld met zich mee. Het risico bestaat dat jongeren meer als werknemers worden bekeken en behandeld dan als jongeren binnen een jeugdwerkcontext. Nochtans verdient elke jongere - vergoed of niet vergoed - de ruimte om te experimenteren en te groeien binnen de veilige context van het jeugdwerk. Het zijn en blijven jongeren. Het is en blijft jeugdwerk. Daar horen begeleiding, coaching, vorming en plezier onlosmakelijk bij.

Wanneer we dat jeugdwerkarakter naar de achtergrond zouden duwen of de waarde ervan onderschatten, zouden we voorbijgaan aan één van de essentiële kenmerken van speelpleinwerk. Jongeren kiezen er immers nog steeds bewust voor om hun vrije tijd in te zetten om die van anderen mooier te maken. Dat engagement verdient erkenning, ondersteuning en ruimte, in welke vorm het zich vandaag ook aandient.

VOOR EN DOOR JONGEREN ÉN KINDEREN

Speelpleinwerk wordt gedragen door jongeren. Zij staan aan het stuur: ze zijn bedenker, uitvoerder en bezieler van de werking. Toch merken we dat de participatie en het mandaat van jongeren langzaam afneemt. De cijfers zijn nog niet zorgwekkend, maar er is wel een duidelijk dalende trend.

Een deel van deze ontwikkeling valt te verklaren door het veranderende engagement. Werkingen zetten alles op alles om jongeren aanwezig te krijgen tijdens de speelpleinweek zelf. Tegelijk proberen ze jongeren te enthousiasmeren om doorheen het jaar of de volledige speelpleinperiode extra mandaat op te nemen. Die spreidstand maakt het niet eenvoudig. Toch blijft het belangrijk te benadrukken dat een groot deel van de kracht van jeugdwerk ligt in het mandaat geven aan jongeren om de werking mee vorm te geven, in al zijn aspecten. Van financiën tot het begeleiden van kinderen, van nadenken over thema's tot het ontwikkelen van nieuwe speelsystemen, van het 'onnozel doen' tot het vlekkeloos organiseren van een vrijetijdsaanbod: jongeren krijgen zo de kans om écht eigenaar te zijn van hun engagement. Jongeren krijgen groeikansen.

Ook het mandaat van kinderen om hun eigen vakantiedag in te vullen, lijkt af te nemen. Dat begint al bij de verplichting tot inschrijvingen en het afschaffen van spontaan 'op den bots' inschrijven. Kinderen kunnen minder zelf kiezen waar en hoe ze hun vakantietijd doorbrengen. En ook op het speelplein merken we dat hun dagplanning vaak al grotendeels vaststaat. Maar eigenlijk willen we toch allemaal gewoon doen wat we graag doen, als we vakantie hebben?! Onderzoek toont aan dat kinderen sneller tot intens spel komen wanneer zij zelf bepalen wat ze spelen, met wie en hoe lang. Wordt dit te veel ingekaderd in gesloten, vooraf bepaalde systemen, dan verliezen kinderen het gevoel van eigenaarschap over hun eigen vrije tijd en daarmee ook een belangrijk deel van het plezier dat speelpleinwerk kan bieden.

TOEGANKELIJKHEID ONDER DRUK.

Speelpleinwerk wordt al jarenlang genoemd/geroemd als de meest toegankelijke vorm van jeugdwerk. Het is een aanbod waar élk kind echt welkom is, zonder al te veel drempels, én effectief zijn weg naartoe ook vindt. Gelukkig blijft dat vandaag nog steeds zo. Speelpleinwerkingen vormen zo een mooie weerspiegeling van onze samenleving.

Tegelijk merken we dat die toegankelijkheid onder druk komt te staan, door een combinatie van verschillende factoren.

De groeiende instroom van kinderen zet werkingen onder druk om alles organisatorisch rond te krijgen. In combinatie met de uitdagingen rond het veranderende engagement van jongeren en de ervaring binnen animatorenteams, zien we dat steeds meer werkingen werken met systemen van vooraf inschrijven, inschrijfstops of maximumcapaciteit. Spontaan naar

het speelplein trekken, vanuit goesting of een plotse nood, wordt daardoor jammer genoeg steeds minder evident.

Daarnaast zien we dat de diversiteit binnen de groep kinderen toeneemt. Steeds vaker brengen kinderen een ‘rugzakje’ mee, of is dat rugzakje zwaarder geworden. Het gaat onder andere om kinderen met een (meervoudige) beperking of extra ondersteuningsnoden, kinderen uit gezinnen met financiële uitdagingen, en meer anderstalige kinderen uit gezinnen waar weinig of geen Nederlands wordt gesproken.

Speelpleinwerkingen doen grote en kleine inspanningen om hun aanbod hierop af te stemmen en deze kinderen een plek te blijven geven. Dat is waardevol, maar brengt opnieuw extra druk met zich mee. Niet elke werking beschikt over voldoende middelen of ruimte om hier voldoende sterk te kunnen op inzetten. Bovendien leggen bijkomende zorgnoden extra druk op animatorenploegen, die zelf ook al met uitdagingen geconfronteerd worden, zowel door hun eigen rugzak als door veranderend engagement.

Ook besparingen en financiële verschuivingen verhogen de druk. De dagprijs van het speelpleinwerk is nog nooit zo hoog geweest. In vergelijking met andere opvanginitiatieven blijft die deelnamekost weliswaar laag, maar de stijging is een belangrijk signaal. Wanneer zelfs speelpleinwerk duurder wordt, weet je dat dat ook verder stijgt bij andere initiatieven. Hierdoor lopen meer gezinnen het risico om uit de boot te vallen en krijgen kinderen minder kansen op een gevarieerd vrijetijdsaanbod.

Er wordt nog steeds sterk ingezet op het verlagen van drempels, onder andere via prijsverminderingen. Maar als enkel speelpleinwerkingen deze rol opnemen, komt de diversiteit van hun werking in het gedrang. Waar speelpleinwerk vroeger een doorsnede van de samenleving vormde, dreigt het vandaag vooral kinderen aan te trekken die elders minder terechtkunnen.

Toegankelijkheid mag echter geen exclusieve opdracht zijn van het speelpleinwerk. Het is een opdracht en gedeelde verantwoordelijkheid van het volledige vrijetijdsaanbod. Zeker in het licht van het nieuwe BOA-decreet blijft het belangrijk dat lokale besturen hier actief op inzetten. Elk kind verdient immers toegang tot een breed en divers aanbod aan vrijetijdskansen; op het speelplein én daarbuiten.

BLIJVEND INZETTEN OP SPEELKANSEN

De resultaten van deze enquête maken duidelijk dat het werk rond het creëren van meer en betere speelkansen nog lang niet afgerond is. Speelkansen ontstaan vanuit verschillende elementen: de inbreng van kinderen, de rol van animatoren, het beschikbare speelmateriaal en de speelomgeving of -infrastructuur.

Op al deze vlakken blijven er belangrijke groeikansen. Zowel uit de enquête als uit onze dagelijkse contacten leren we dat het versterken van speelkansen steeds vaker onder druk komt te staan. De verschillende uitdagingen die eerder werden aangehaald, zorgen ervoor dat veel werkingen vooral bezig zijn met het draaiende houden van hun werking, met het organiseren an sich. De focus ligt op overleven, waardoor tijd en energie om bewust te investeren in speelkwaliteit vaak ontbreken.

Daarom willen we de komende jaren als VDS nog sterker inzetten op het ondersteunen en ontzorgen van werkingen. Door die ondersteuning willen we hen opnieuw meer ruimte geven om te focussen op hun kernopdracht: het creëren van meer en betere speelkansen voor kinderen, en het bieden van kansen tot groei en ontplooiing voor jongeren.

SPEELPLEINWERK WERKT

Wij weten dit al langer en herhalen het graag: speelpleinwerk werkt, speelpleinwerk is nodig, en bovenal, speelpleinwerk blijft ontzettend leuk. Het is een jeugdwerkform die al bestaat sinds de Eerste Wereldoorlog en sindsdien door talloze uitdagingen en veranderingen is gezwommen. Van ‘de gezonde omgeving’ tot sport en beweging, van opvang tot speelkwaliteit.

Bovenstaande slotbeschouwingen schetsen een uitdagend beeld, misschien uitdagender dan de afgelopen jaren. Maar wij blijven ervan overtuigd dat ook deze uitdagingen overwonnen kunnen worden. Spelen om het spelen zelf, en jongeren het vertrouwen geven om te groeien, blijft een beproefd recept dat werkt en dat ook in de toekomst zal blijven werken. En dat vooral ook zijn vruchten afwerpt voor een betere samenleving.

EEN DAGJE BAAS VAN DE VDS?

We vragen in de laatste edities van deze enquête ook aan organisatoren wat zij zouden doen als zij ‘de baas’ zouden zijn van de VDS. Waar zouden zij op inzetten? Welke veranderingen zouden zij aanbrengen? Je leest de leuke uitsmijters in de bijlage. Maar ook de belangrijkste overweging van de lokale organisatoren zelf.

Waar speelpleinwerkingen het meest nood aan blijken te hebben is ontmoeting met elkaar, verbondenheid, bijvoorbeeld in de formule van één megaspeelpleinfeest.

Vormingen dichterbij huis, is nog zoiets. Speelpleinwerkingen geven aan dat ze uitwisseling en vorming liever dicht in hun buurt hebben. Zich (verder) verplaatsen vormt vandaag een grotere drempel.

Speelpleinwerk bekend maken, lezen we ook vaak terug. Zowel lokaal als in het algemeen. Daar zetten we graag mee onze schouders onder.

En nog tot slot de vraag om kortere enquêtes te maken. Dat kunnen/willen we niet beloven, maar hier, na 124 pagina’s, voelen we die nood zelf ook, geloof ons maar ;) .

Al deze vaststellingen en evoluties zijn diegene die het langst nazinderen bij ons.

Maar het is maar een greep uit de grote hoeveelheid kennis die zo’n speelpleinenquête ons geeft. Het geeft ons voedsel om te doen wat moet. De komende jaren zet de VDS verder in om samen met jullie antwoorden te zoeken op alle uitdagingen. We willen het speelpleinwerk blijven ondersteunen daar waar er echt nood aan is. We maakten de oefening al voor de eerstkomende jaren: op onze website vind je onze [Beleidsnota 2026-2030](#) terug en kan je daarover meer lezen.

We hopen met dit rapport ook jouw beeld op het speelpleinwerk anno 2025 op te frissen en aan te vullen met nieuwe informatie. We hopen dat je met ons blijft meedenken rond de uitdagingen waar we samen voor staan.

Wij kijken in ieder geval al uit naar de komende jaren en voorziene of onvoorspelde evoluties!

Met speelse groet,

Jo Van den Bossche
Directeur

Sasja Rooman
Voorzitter

Bert Breugelmans
Coördinator Dienstverlening

Tine Bergiers
Verantwoordelijke Beleid

9. Bijlagen

BIJLAGE 1: WAT ZOU JIJ DOEN MOEST JE ÉÉN DAG DE BAAS ZIJN VAN DE VDS?

1 Een grote wervende oproep en dank-jewel/shout out naar alle jongeren die actief zijn in het jeugdwerk.

2 Panikeren en Jo bellen :-)

3 Het beeld over speelpleinwerking verbeteren, er hangt nog altijd een negatieve connotatie aan vast aan speelpleinwerking: louter opvang, jonge begeleiders, weinig activiteiten,... Ik heb het gevoel dat dit altijd zal blijven en als minderwaardig zal ervaren worden dan andere buitenschoolse activiteiten. Goeie begeleiding is en blijft het allerbelangrijkste!

4 Ik zou die dag gebruiken om het speelpleinwerk nog sterker, inclusiever en speelser te maken. Acties opzetten, speelpleinhelden in de kijker zetten, workshops en participatiemomenten voor kinderen organiseren

5 Speelplein Olfant trakteren op een gigantische taart tijdens de werking in 2026 :)

6 Het lidgeld terug omlaag doen.

7 Zelfde retorische vraag zoals: "Had je 10 miljoen, wat zou jij dan doen?"

8 Speelpleinen bezoeken

9 Lekkers uitdelen aan alle kinderen hehe ;)

10 De VDS medewerkers bedanken want die leveren fantastisch werk! En de vragenlijst wat inkorten, amai wat een boterham ;-)

11 Met kinderen gaan spelen. Voeling is heel belangrijk.

12 Alle schepenen van jeugd samen roepen en hen een heel duidelijk beeld geven over wat speelpleinwerk is en wat daar belangrijk bij is.

13 Een etentje geven voor alle fantastische werknemers van de VDS.

14 Elke speelpleinorganisatie krijgt voldoende tijd en budget om er een zijn/haar droomspeelplein van te maken.

15 De hele dag van de gele glijbaan glijden in de Lange Ridderstraat. :D Nee, grapje. Wellicht iets waar jullie ook continu aan werken: beleidsmakers overtuigen van het belang van speelpleinwerk en van vrijwilligerswerk (meer waardering, meer ondersteuning, ...). Goed bezig VDS en blijf dat nog lang doen!

16 Een speelplein charter opstellen vanuit de VDS waarbij speelpleinen zich kunnen onderzetten en zo mee een gezamenlijke visie uitdragen en meer bekendheid komt rond speelplein werk en jeugdwerk. Zo hoop ik ook dat ouders snappen dat een speelpleinwerking niet het aanbod kan voorzien als juffen of meesters een kamp geven.

17 Alle info en expertise verzamelen en meenemen naar mijn eigen bureau!

18 De onmisbare animatoren in de kijker zetten! Niet dat jullie dat niet doen maar het kan nooit genoeg zijn!

19 Meer netwerkmomenten organiseren voor speelpleinverantwoordelijken binnen de eigen regio. Als startende verantwoordelijke zou het heel fijn zijn om de 'buren' beter te leren kennen :)

20 Toch even alle besturen laten weten dat speelplein een vakantiewerking is en niet een opvang. Want naar mij luisteren ze niet ;)

21 Alle vergaderingen worden vervangen door een gigantisch spel Stratego in het park. Wie de vlag verovert, mag het volgende speelse beleid bepalen. Elke animator krijgt gratis ijsjes (en dubbele porties voor wie al meer dan 5 zomers meedraait). De "speelpleinregels" worden herschreven op een groot springkasteel, en iedereen moet er eerst overheen springen om ze goed te keuren. En natuurlijk eindigen we met een mega waterballonnenoorlog tussen alle speelpleinen van Vlaanderen. Winnaar krijgt de titel "Speelplein van de Eeuw".

22 Ik zou bij alle speelpleinen langsgaan en ze in de bloemetjes zetten. Ik vind dat wij een uitzonderlijke werking zijn die wel wat aandacht verdient! Daarnaast zou ik bij de overheid proberen binnen te geraken om speelplein echt op de kaart te zetten.

23 Naar alle schepenen van Jeugd bellen om eens met hen te babbelen over het belang van het speelplein. Kennen ze het speelplein, bezoeken ze het speelplein, welke waarde hechten ze aan het speelplein, wat zou er volgens hen gebeuren als er geen speelplein meer zou zijn. Proberen om de lokale politieke gedragenheid voor de speelpleinwerking te verhogen.

24 De animatorencursus en animatoren-cursus aanpassen aan de huidige noden van het speelplein. Zodat stagiaire beter zijn voorbereid op een eerste speelpleindag.

25 Een fuif/BBQ geven voor alle speelpleinverantwoordelijken. Hahaha. Eén dag is nogal kort om iets anders te doen. Meer tijd => ervoor zorgen dat alle communicatie/tools...gender neutraal worden opgesteld (bv: zot/dame/heer).

26 Het opvangluik is wel erg belangrijk bij ons - ook 2 verschillende schepenen - meer inzetten dat bvb binnen BOA ook aandacht is voor speelpleinen en dat daar ook budgetten naar toe gaan. BKO kleuters en Speelplein bij ons lagere school moet meer 1 werking worden en BKO kan eigenlijk veel van ons leren... Al zullen ze eerder SP afschaffen dan BKO... Dus dat is wel iets dat ik zou opnemen met Opgroeien en VVSG...

27 Speelpleinen, voorzitters, ploegen, verantwoordelijken samen rond tafel zetten om van elkaar te leren

28 Inzetten op eensgezindheid bij de verschillende jeugdwerkingen.

29 Geen idee, zo een knappe kop ben ik niet. maar die mannen van de VDS wel!

30 Andere speelpleinwerkingen bezoeken

31 Zorgen dat andere werkingen die heel wat aan de VDS kunnen hebben op gelijk niveau komen zodat de steden en gemeenten ook zien wat voor waarde zij hebben en dat dit een versterkend aanbod is dat zeker nodig is! Dit om te zorgen dat zij ook kunnen blijven werken want iedere werking is uniek en niet ieder kind voelt zich zomaar thuis in elke werking. Particuliere werkingen hierbij dus gelijk stellen en dezelfde (financiële) ondersteuning bieden zorgt ervoor dat er voor elk kind wat wils is en ieder kind ergens terecht kan want Hét doel waar we allemaal naar streven is dat kinderen zorgeloos kunnen spelen en zichzelf zijn ongeacht hun gender, beperkingen, zorgen ... Andere kinderen veilig en tof zien spelen doet spelen en zo dragen we samen ons steentje bij aan deze maatschappij!

32 Pleiten voor gratis speelpleinen

33 Ministers onder hun voeten geven voor hun weinige aanmoediging om jongeren warm te maken voor het speelplein-/vrijwilligerswerk.

34 Overzicht stageplaatsen oplist na volgen cursus

35 Verschillende speelpleinwerkingen bezoeken om overal eens rond te neuzen

36 Aankopen makkelijker maken voor gemeentelijke speelpleinwerkingen

37 Oei, geen idee eigenlijk. Ik zou zelf per plein met iedereen eens spreken wat de noden van de pleinen zijn om zo een antwoord bij andere pleinen te gaan halen door zo geïnspireerd te geraken. Elke speelplein vertrekt ook uit een andere context dus dat lijkt me ook zeer interessant om op te volgen en te observeren.

38 Dansen, zingen en springen! Alle schepenen verplichten een week mee te draaien in de speelpleinwerking.

39 Spelen

40 De bevraging een stuk korter maken. Ik ben hier 1u20min aan bezig geweest.

41 Een feestje bouwen en je geld op doen; ik kocht liters limonade honderd kilo chocolade; om aan iedereen uit te delen.

42 Alle jeugdambtenaren en speelpleinverantwoordelijken verplichten om een ganse dag (buiten) te spelen en niets anders dan dat (geen telefoons, geen mails, niet ZELF de organisatie voor het spelen op zich nemen. Gewoon een ganse dag deelnemen aan een spel, zonder dat er ook maar iets aan verbonden is. PS: bovenstaande is eerder een rebelse droom maar 'de baas zijn' doet mijn ogen fonkelen en mijn speelpleinbrein op hol slaan

43 Speelpakketten aanbieden aan alle speelpleinwerkingen (bij voorkeur gratis! :))

44 Een feestje organiseren voor alle kappers die er werken. :))

45 Zorgen voor budgetten om meer pedagogische coaches in te kunnen zetten tijdens de speelpleinwerkingen

46 Eens een vormingsdag in Limburg organiseren, in plaats van West- of Oost-Vlaanderen. ;))

47 Meer concrete online workshops of info sessies geven

48 Met de schepen en het beleid van onze gemeente komen praten en uitleggen wat speelpleinwerking is en strijden voor een eigen jeugdlokaal.

49 Opnieuw opstarten van uitwisselingsmoment tussen grootsteden

BIJLAGE 2: OP WELKE VERWEZENLIJKINGEN IN DE AFGELOPEN 5 JAAR BEN JIJ HET MEEST TROTS?

50 Nog steeds een grote, actieve, geëngageerde, toffe animatoren ploeg :)

51 Op het feit dat we ondanks de Coronadip opnieuw een goed draaiend speelplein hebben met voldoende animatoren waar kinderen vaak uit eigen wil (en niet uit opvangnood) naartoe komen. Onze nieuwe speelpleinlocatie is ook heel fijn en geeft veel open speelruimte wat vaak storend gedrag in de kiem smoort.

52 Inclusieve speelpleinwerking, het animatorenteam, de jaarwerking, de stuurgroep, het kwaliteitslabel (een 'landmark' onder het Duffelse vakantieaanbod)

53 Aan het werken aan een nieuwe visietekst Speelpleinrock: 20 jaar speelplein met aankondiging nieuwe naam door de minister van jeugd Corona goed opgevangen en veel kindjes nog een leuke vakantie kunnen geven jaarwerking die beter wordt. Meer betrokken animatoren en zo.

54 We starten bij de leeftijd van 2,5 jaar. Dat zijn vaak elk klein prutskes die toch een speciale aanpak vragen. Wonderwel slagen onze animatoren er doorgaans goed in dat allemaal te managen.

55 Een sterke stuurgroep die veel inspraak heeft. Een animatorengids die kant en klaar is en veel goeie info bevat. Een goeie taakverdeling tussen de hoofdanimatoren

56 De ploeg, samenhang en inzet op avontuurlijk spelen. Het overleven van de coronacrisis op een zeer aangename manier.

57 Opstart stuurgroep

58 Vaste school gevonden waar we in de zomer gebruik van mogen maken heel hard ingezet op thema, inkleding, toneel en dat werpt zijn vruchten af. ook veel tijd gestoken in evaluaties (dag en individuele week evaluaties) leuke merch zoals sokken (die kunnen knuffelen), flesjesopener

59 Er zijn heel wat wissels geweest van speelpleinverantwoordelijken vanuit het lokaal bestuur, maar de animatorenploeg heeft dit steeds sterk opgevangen.

60 Een sterk uitgebouwd animatorenteam, met daardoor ook een verhoogde kwaliteit en meer positieve reacties over de speelpleinwerking

61 Sinds 2023 zijn de kampen weer vol... Daarvoor hadden wij kampen van 20 kinderen en draaide de werking niet goed...

62 Ons animatoren-ploeg! In onze gemeente hebben we het geluk nog zeer veel animatoren te vinden. Er is een grote doorstroom geweest met veel nieuwe gezichten. De jongeren krijgen de dag van vandaag steeds meer te maken met kinderen met rugzakjes, zeer mondige ouders,... En ze doen het toch maar eventjes!

63 We zijn als niet bestuur gestart in een Corona jaar. Ik vind het zeer knap, dat we in deze moeilijke periode zo goed over hebben genomen. We vinden voor diverse problemen steeds wel een oplossing, ook al zien we soms niet meteen een oplossing (leiding te kort, corona, opvangproblemen, communicatie naar leiding, ...)

64 Werking implementeren in nieuwe lokalen en vernieuwde locatie. Eigenheid behouden in veranderende structuren.

65 Administratieve vernieuwing grotere betrokkenheid stuurgroep intensievere begeleiding inclusie versterking van inspraak en participatie

66 De hechte sfeer binnen het team monitoren, het grote aantal kinderen dat dagelijks over de vloer komt, het grote aantal tevreden kinderen en ouders na afloop van de zomer, implementatie badgesysteem, in gebruik name nieuwe polyvalente ruimte,...

67 Mijn eerste zomer overleven :) en op het feit dat we ingezet hebben om anderstalige vrijwilligers te betrekken bij het speelplein om zo hun kennis Nederlands bij te schaven en nieuwe mensen te leren kennen.

68 De animatorenvergoeding op korte tijd van 12 euro naar 22 euro gekregen na meer dan 10 jaar geen prijsstijgingen. :))

69 Gestart met corona. Op 5 jaar toch stevig gegroeid. Zowel op vlak van speelaanbod als op vlak van bekendheid. Gemiddeld aantal kinderen bijna verdubbeld op 5 jaar.

70 Nog maar pas gestart, maar ik merk toch al een positieve evolutie in dit eerste jaar

71 Een enorm sterke groep (hoofd)animatoren + recent een hervorming van de stuurgroep zonder dat de eigenheid verdwijnt.

72 Dat kinderen graag naar het speelplein komen en niet enkel 'omdat het moet'

73 We hebben de structuur van onze speelpleinwerking de afgelopen jaren wel wat aangepast gezien er nieuwe speelpleinverantwoordelijke is. We merken dat dit werkt! Ons aantal kinderen stijgt terug naar de cijfers van voor corona en iedereen amuseert zich op het speelplein!

74 Geslaagde organisatie van opvang en speelpleinwerking in tijden van corona! Niets om mee uit te pakken, maar toch wel niet evident om te verwezenlijken

75 Sterke toename van aantal deelnemers en we lukken er voorlopig in om dit kwalitatief bol te werken. Onze coronawerking was zo uitgewerkt dat vele kinderen konden blijven mee spelen (zes speelzones) - de minister van Jeugd kwam een kijkje nemen. Onze vrijwilligersploeg: als jeugdconsulent ben ik super trots op hen, op wat ze doen en hoe ze zich blijven engageren.

76 Het betrokken houden van onze animatorenploeg waardoor we steeds kunnen rekenen op een team van animatoren.

77 De speelpleinwerking zelf ;) we vierden recent onze 5de verjaardag.

78 Onze 2 inclusie weken

79 Kwaliteit van onze speelpleinwerking

80 Op een straffe animatorenploeg met heel veel creativiteit!

81 De vele vrijwilligers waar wij elk jaar op kunnen rekenen ondanks de vele vakantiejobs die aangeboden worden.

82 Het uitwerken van een gestructureerde ruimte, de inspanningen om meer inclusief te werken zonder dit specifiek naar buiten te brengen. Onze infrastructuur en goede samenwerking met de animatorenwerking

83 Gratis en inclusief, maar daarom niet minder kwalitatief aanbod

84 - Nieuw beloningssysteem voor animatoren - Nieuwe visietekst rond grensoverschrijdend gedrag

85 De doorstroom. In de laatste vijf jaar hebben wij meer tieners, en vooral meer tieners die uiteindelijk animatoren worden.

86 Uitbouw tienerwerking

87 We hebben gewerkt aan de kwaliteit van ons speelplein. Hierdoor gaan onze kinderaantallen sterk omhoog.

88 Evolutie richting een minder gesloten speelaanbod, invoering peer-to-peer evaluatie onder animatoren, wekelijkse evaluatievergadering werking (incl. samen eten), goedkeuring inzet extra vrijwilligers

89 Sterkere animatorenploeg + succesvolle verhuis naar nieuwe locatie

90 Tienerwerking opgestart

91 Ondanks de hoge kosten zijn wij trots dat we met de vakantiewerking heel wat inspanningen leveren om de kosten voor de ouders laagdrempelig te houden. En voor dezelfde prijs een wekelijkse daguitstap buiten de vakantiewerking te voorzien (Zoo, Waterpark, Lilse bergen...), omdat dit vaak niet vanzelfsprekend is voor onze doelgroep. Hiervoor organiseren we met het hoofdleidingsteam een wafelverkoop, quiz en zijn wij heel dankbaar voor de sponsors die ons blijven steunen.

92 Wij hebben in 2020 de tumult prijs tegen pesten gewonnen. Wij hebben in deze 5 jaar al elke zomer een co-animator. Wij stijgen elk jaar in het aantal kinderen + hoeveel dagen ze gemiddeld komen per zomer. Dit wil zeggen dat ouders in ons geloven. Onze zoektocht naar animatoren loopt altijd wel goed. Ik merk ook dat ze echt een team zijn.

93 Onze animatorenploeg is de laatste 5 jaar zeer gegroeid in diversiteit. Wij hebben een heel multicultureel plein en dat is eindelijk ook zichtbaar in onze animatorenploeg. We hebben gezellige mengelmoes aan diverse culturen, achtergronden, geaardheden... waardoor de kinderen zichzelf nu ook echt kunnen terugvinden in de animatorenploeg.

94 We hebben de voorbije jaren enorm ingezet op de emotionele veiligheid bij animatoren, door in te zetten op inclusie in de brede zin van het woord. We hebben de laatste jaren meer aandacht besteed aan genderexpressie en genderidentiteit, omdat we voelden dat dat een 'hot topic' was. 'Iedereen moet kunnen zijn wie die is' vinden we op het speelplein enorm belangrijk! We hebben ingezet op genderneutrale toiletten, op infofiches rond gebruik voor- en achternaamwoorden... Daarnaast werd ik 2 jaar geleden ook API. We vinden het als jeugdendienst belangrijk dat onze animatoren een duidelijk en laagdrempelig aanspreekpunt hebben inzake integriteit. Daar werd ook een duidelijk beleid rond opgesteld, waar ook het bestuur in mee is. We hebben dat opgesteld op maat van animatoren en met een duidelijke flowchart van wat de te zetten stappen kunnen zijn. Maaër, omdat we weten dat de stap naar de jeugdendienst soms groot kan aanvoelen, zijn er binnen de stuurgroep ook 2 aanspreekpunten. We hebben zo veel mogelijk de effectieve 'taal' ook aangepast op animatorniveau, waardoor we spreken over 'Luisterbuddies' (=de 2 aanspreekpunten uit de stuurgroep) en de 'Vertrouwensbuddie' (= de API)

95 Vliegende Vips (extra animatoren voor kinderen met extra noden) - gezelligheid en plezier in de animatorenploeg terug gekregen - Tijdens corona speelplein gedraaid en toch de speelpleinvibe te behouden - tekort aan animatoren opgevuld - visietekst - uitwisselingsproject naar Guatemala(zusterband)

96 Opwaardering van één van onze werkingen

97 Het feit dat we een visietekst en een handelingskader hebben uitgewerkt via de trajectbegeleiding van de VDS. We hebben nu per week een zorganimator erbij. We krijgen telkens een super positieve evaluatie van de kinderen en hun ouders. Ons speelplein is bijna dagelijks volzet. We hebben eveneens gewerkt aan een nog betere communicatie en zichtbaarheid (oa grote banners met afspraken, logo en t-shirts/truien/sjaaltjes).

98 Vergroten van inclusie binnen onze werking

99 Betere samenwerking met BKO. Meer ondersteuning bij de animatorenploeg - meer aanwezigheid van de coördinator - inzetten op vormingen - betere afstemming voor zorgdossiers en opvolging ter plaatse. Inzetten op betere voorbereiding van vakanties - betere en correctere uitbetaling van studenten (geen overuren meer)

100 Meer naambekendheid en dat in de positieve zin van het woord. De vorige generatie had (soms terecht) een minder goede naam. Nu zijn ze hier heel fel op aan het inzetten. Dankzij een banner, beachvlaggen en een vlag om overal mee naartoe te nemen, zijn ze NOG herkenbaarder. De aantallen gaan ook omhoog, dus dat is goed. De gemeente is nu meer betrokken in de dagdagelijkse werking.

101 We hebben na enkele jaren beslist om een tienerwerking vanuit de gemeente te organiseren. Deze is de afgelopen 3 jaar serieus gegroeid in aantallen.

102 Sterke uitbreiding van de werking (van losse namiddagen verspreid over de vakantie, naar volledige kampweken).

103 Op onze digitalisering en de opkomst van de leiding.

104 Grondige update van de gehele werking. Ik ben bijna 5 jaar actief en de basis van ons speelplein was zeker toe aan een upgrade. We proberen elk jaar een stap te zetten naar een betere werking voor zowel animatoren, kinderen en ouders.

105 Het versterken van onze animatoren in inclusie.

106 Vast kunnen houden aan vrijwillige animatoren en deze jaar na jaar vinden...

107 Inkanteling van de IBO werking in de Grabbel. Onze monitorenwerking

108 Onze eigen locatie onze manier van werken die ervoor zorgt dat elk kind zich hier goed voelt

109 Het uitbreiden en aansterken van de animatorenploeg (waaronder hun mogen betalen als jobstudent ipv vrijwilliger). De visuele identiteit uitwerken en de heldere en betere communicatie naar de inwoner/ ouders toe

110 De opstart van ons speelplein. LoReMi was een volledig nieuwe werking en heeft er nu haar 2de zomer opzitten. Van in het begin was het een succes.

111 Goeie animatorploeg

112 Met corona zijn heel wat ervaren animatoren gestopt. Met een kleiner ploeg lukt het nog steeds om alle weken voldoende gevuld te krijgen en dezelfde kwaliteit aan te bieden. We staan er als ploeg waar iedereen zijn plaats heeft. Het speelplein heeft ook een goed naam bij kinderen als leuk vakantieaanbod.

113 De groei qua inschrijfcijfers. Daarnaast zijn er heel wat kinderen die liever op het speelplein zijn dan thuis

114 We zijn een groeiende speelpleinwerking en bieden een kans aan jongeren om zich op te werken als ervaren en opgeleide animatoren

115 Op alles :)

116 Het uitbouwen van het project rond talige animatoren en taalcoaches

117 Eigen materiaallokaal en vaste locatie. Verhoging van de vergoedingen. De ambitie om ons speelaanbod steeds verder te vergroten.

118 Bekendheid die groeit

119 Introductie open speelaanbod en hogere verloning animatoren waardoor de kwaliteit omhoog gegaan is

120 Wij werken heel hard aan onze inclusie. we hebben bv beachflags per kleur gekocht voor onze leeftijden aan te duiden. en tijdens de osa's voor de iefjes aan te duiden.

121 Een sterke stuurploeg, veel nieuwe hoofdanimatoren en een constante instroom aan animatoren

122 Continuïteit van kwaliteit, succes bij de kinderen en de ouders (stijgend aantal inschrijvingen),

123 We hebben wel een succesvolle overgangperiode achter de rug. En we blijven ons inzetten op de kwaliteit van activiteiten en trekken hier enorm veel tijd voor vrij.

124 Elk jaar een toffe speelpleinzomer organiseren met een bende geëngageerde animatoren

125 Aantal tieners die een eigen identiteit hebben kunnen vinden in het jeugdwerk/ doorstroom naar animatorschap.

126 Wij hebben onze animatorenwerking kunnen uitbouwen tot een echte community waarbij iedereen met plezier naar onze extra evenementen en animatorenavonden komt.

127 Goed animatorenteam gecreëerd uitbreiding naar een dagwerking

128 Het aantal kinderen blijft stijgen. We merken dit vooral bij de kleuters. Onze groep kleuters is bijna de helft van het totaal aantal kinderen. De meeste kleuters blijven komen wanneer ze naar het lager overgaan en zo blijft de totale groep altijd groeien. We vinden steeds een machtig team aan animatoren waar we op kunnen rekenen!

129 De overstap van halve dag naar volle dagwerking. En de naamsverandering van onze werking.

130 De reputatie van het speelplein is veel verbeterd door meer inzet op transparante communicatie met de ouders en animatoren die niet bang zijn om een klapke te doen met de ouders.

131 Op de vriendschapsband tussen de animatoren (de groei van elk van onze animatoren is wonderbaarlijk), de investering in onze animatoren en in onze kinderen (binnenkort krijgen we een nieuw gebouw in Kruishoutem), aandacht voor mentaal welzijn én experiment bij kinderen en jongeren op onze Speelpleinwerkingen in een veilige omgeving

132 Oprichting stuurgroep De groeiende band met de monitoren De kleine veranderingen die we al gedaan hebben het laatste 1,5 jaar!

133 Steeds bijgestuurd op basis van feedback van de monitoren en zo veel op punt kunnen zetten.

134 We hebben ingezet op inclusie op elk vlak: voor de kinderen, animatoren.

135 Monitoren weekend, nieuwe locatie, goed team monitoren, ..

136 Zeer grote groei van het inclusief aanbod en voorbeeldfunctie die we hierin hebben

137 Onze groei als werking in aantal kinderen en locaties, het feit dat we gratis en zeer laagdrempelig zijn, en op mijn begeleiding.

138 Inclusie. Voorheen werd er wel gemerkt er kinderen deelnamen met een beperking. Sinds dit jaar zit er al meer een structuur achter. Zo kunnen de ouders zelf mailen als hun kind extra noden heeft. Dan bekijken we verder wat de mogelijkheden zijn en of we een inclusie-monitor vinden.

139 Overschakelen van halve dag werking naar een volledige dag werking

140 - Hulpanimateurs (anderstalige nieuwkomers, jongeren met beperking...) die een kans krijgen op het speelplein - Samenwerking met het sociaal huis - Goede en sterke stuurgroep, activiteiten doorheen het jaar, moni weekend...

141 Groei in verschillende domeinen

142 We hebben het speelplein een remake gegeven en dit was alleen maar positief, tevreden ouders en kinderen.

143 Opnieuw drie vaste locaties Een goede animatorenploeg na een dipje vorige zomer

144 Onze uitgebouwde peuter- en kleuterwerking waar kinderen en ouders heel enthousiast over zijn.

145 Uitbouwen inclusiewerking: we kunnen nu meer kids opvangen dan vroeger - meer animatie en aanbod

146 We hebben op elke locatie een rustplek + we zijn verbonden aan het netwerk inclusiecoaching en kunnen van hen ondersteuning krijgen voor individuele inschrijvingen, als de ouders hun toestemming geven.

BIJLAGE 3: OPMERKINGEN BIJ SPEELPLEINWERK ANNO 2035

1 We staan meer en meer voor complexere uitdagingen. We merken dat we meer en meer kwetsbare kinderen en gezinnen over de vloer krijgen. Dat vraagt om meer expertise in de animatorenploeg. De motivatie van animatoren zien we de laatste jaren helaas ook dalen. Ze kiezen vaak voor een beter betaalde vakantiejob. Onze animatoren worden allemaal vergoed als jobstudent of vrijwilliger (afhankelijk van hun attest), we merken dat er op momenten dat er geen vergoeding tegenover staat, de animatoren vaak ook niet komen opdagen. De stijging van de loonkost + de nood om meer expertise bij het begeleiden van kwetsbare kinderen en gezinnen maakt dat de kost van het speelplein op termijn ook zal stijgen. Wat op zich geen probleem hoeft te zijn aangezien er via verschillende kanalen (UiTPAS, mutualiteitsattest, fiscaal attest...) wel kan tegemoetgekomen worden in de deelnameprijs.

2 De jongeren die zich inzetten om kinderen een geweldige tijd te geven, staan nu enorm onder druk. Het speelplein mag wel ontlast worden van de druk om kinderen met speciale noden op te vangen. Er zou meer ondersteuning mogen zijn voor inclusieve werkingen of werkingen die enkel kinderen met beperkingen opvangen. Zowel voor deze doelgroep als voor de animatoren is het inclusie-verhaal vaak pittig om te bolwerken. En inderdaad... speelplein is geen kinderopvang. Animatoren hoeven geen gedetailleerd verslag uit te brengen van elk kind.

3 Hoe ga je om met de grotere rol van kinderen met een rugzak? Hoe vang je kinderen op met een bijzondere zorgnood? Hoe zorg je ervoor dat speelpleinwerking een gezonde mix blijft van doelgroepen en geen doelgroepwerking wordt.

4 Al te vaak wordt voor de speelpleinwerking gekozen omdat dat het goedkoopste initiatief is (in vergelijking met kampen en IBO). Toch is het ook belangrijk dat ouders akkoord zijn met de filosofie van speelpleinwerking, anders krijg je vaak discussies en misverstanden.

5 Meer aandacht voor de particuliere werkingen!

6 Of speelpleinwerking al dan niet een belangrijke opvangrol zal vervullen moet afhangen van het andere aanbod dat er is in de gemeente.

7 Diversiteit en bijzondere doelgroepen klinkt allemaal mooi maar is in de realiteit bij ons niet haalbaar. We kunnen niet 1 op 1 spelen/begeleiden en hebben er de gekwalificeerde vrijwilligers niet voor.

8 Ik hoop dat we zelf meer kunnen inzetten op een inclusieve werking, niet alleen voor kinderen met een beperking maar ook qua prijs en ook voor kinderen die de taal niet spreken.

9 Een locatie waar kinderen zelf graag naartoe komen om een fijne vakantie te beleven. Waar de animatoren er echt staan en mee streven naar een kwalitatieve werking!

10 Ik hoop dat ons speelplein in 2035 een goed draaiend speelplein is en dat de politiek de noodzaak en het nut ervan gaat inzien en het meer ondersteunt.

11 Op ons speelplein hebben wij zoveel diverse kinderen met diverse achtergronden, gedragsproblematieken.... Wij bieden vormen aan onze animatoren zodat ze hierover achtergrond meekrijgen maar ik merk dat we niet op alles een antwoord weten. Voor mij is het een vraagteken of we de grote toestroom aan kinderen aan kunnen. Voor sommige zaken is er educatieve achtergrond nodig die er niet altijd is. Onze begeleiding zijn vrijwilligers. Hoeveel mag je van hen verwachten? Verplicht vormen volgen rond bv autisme, anderstalige achtergrond,...

12 Het moet voor ouders nog duidelijker zijn dat hoewel speelpleinwerkingen wel een opvangfunctie hebben, ze niet kunnen gelijkgesteld worden aan een opvanginitiatief. De verwachtingen voor beide aanbieders kan en mag niet dezelfde zijn. Het moet publiek meer gekend zijn dat speelpleinwerk een jeugdwerkform is voor en door kinderen & jongeren, waarbij we kansen geven tot groeien en ontplooiën binnen een goed begeleid kader. Dat kan je niet vergelijken met een opvanginitiatief waarbij gediplomeerde begeleiders aan de slag zijn. De publieke opinie/het publieke beeld op speelpleinwerk verdient de nodige shift.

13 Wij zijn een eigen werking die niet vasthangt aan de gemeente ofzo. Daarom zijn er 2 zaken die ons over speelpleinwerk “storen”. 1. Er wordt vaak, bij jullie ook, gesproken over speelpleinen, speelpleinwerking etc waar vaak de gemeentelijke speelpleinen mee wordt bedoelt. Andere werkingen krijgen dan ook vaak de term “Andere (vakantie)werking”. Dit is iets waar de vds, volgens ons, mee aan kan werken om een algemenere term te vinden/gebruiken om “die andere werkingen” mee/beter in die term te betrekken. Dit zorgt ook dat als jullie de politiek of pers willen aanspreken het woord “wij” over véél meer enthousiaste jeugdwerkers gaat en het signaal dus nog sterker wordt. Dit ook omdat jullie meer willen inzetten op particuliere werkingen en dit naar hen toe een nog sterker signaal geeft dat jullie écht een meerwaarde zijn voor hen. Een echte win-win volgens ons. 2. Speelpleinen worden vaak (mede)gefinancierd door de gemeente waardoor sommige gemeenten amper/geen belang hechten aan het (financieel) helpen van andere werkingen. Jammer genoeg ervaren we dit momenteel... Dit zou nochtans kunnen zorgen dat het inschrijvingsgeld (voor kinderen van de gemeente) wordt verlaagd en de drempel dus nog lager wordt... PS: Jullie bedoelden in deze vraag waarschijnlijk anno 2025 ;)

14 Speelplein moet laagdrempelig blijven. Zowel voor kinderen, animatoren als organisatoren. We mogen niet naar een dozijn aan regels gaan zoals bij de kinderopvang. Dan verandert de identiteit van het speelplein.

15 Hangt uiteraard af van wat de schepen ook wil. Ik wou bv komende legislatuur inzetten op tienerwerking, mijn schepen is daar niet van overtuigd, dus weg idee.

16 De functie van het speelplein wordt momenteel teveel gezien als opvang. Er zijn ook steeds hogere verwachtingen van animatoren door ouders

17 Speelpleinwerk kan een belangrijke partner zijn / maar mag geen tool zijn in het lokale BOA-actieplan. Het speelplein mag niet overschaduwd worden.

18 Ik drukte op ‘niet akkoord’ bij het meer openstellen voor bijzonder doelgroepen. In mijn ogen moet er meer geïnvesteerd worden in specifieke speelpleinwerkingen voor deze doelgroep waar animatoren hier speciaal voor opgeleid zijn. Deze doelgroep heeft vaak een meer 1 op 1 begeleiding nodig, die wij op onze werkingen niet altijd kunnen garanderen.

19 Ik denk dat het realistisch is dat speelpleinwerk altijd gezien gaat worden als een goedkope, laagdrempelige opvang en dat dit een bepaald (kwetsbaar) doelpubliek aantrekt. Er moet dan ook ingespeeld worden om voldoende in te zetten op expertise voor kinderen die uit kwetsbare omgevingen komen.

20 Het jaarthema van het huis vh kind in Asse was dit jaar ‘kinderen met extra zorgnoden’ In 2025 was het voor ons belangrijk om extra aandacht te bieden aan ouders van kinderen met extra zorgnoden. Zij hebben het vaak moeilijker om aangepast spelaanbod/ bezigheden in de vakanties te vinden. Als speelpleinwerking hebben wij ons ingezet om onze inclusiewerking uit te bouwen.

WWW.SPEELPLEIN.NET

